

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Фінансовий факультет
Кафедра обліку, аудиту, аналізу і оподаткування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

Організація обліку, аудит та аналіз нарахування та сплати податків на підприємстві
(за матеріалами ТОВ «Нікопарт»)

Виконав:
студент групи ЕО 22-1зм
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Ключинська І.Ю.

Керівник:
К.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту, аналізу і
Оподаткування
Васильєва В. Г.

Рецензент:
Доктор наук з держ. упр., професор
кафедри обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою
Дніпровського державного аграрно-економічного
університету
Приходько І. П.

Дніпро
2024

АНОТАЦІЯ

Ключинська І. Організація обліку, аудит та аналіз нарахування та сплати податків на підприємстві (за матеріалами ТОВ «Нікопарт»). – Кваліфікаційна робота магістра. Спеціальність «Облік і оподаткування». Університет митної справи та фінансів. Дніпро, 2024.

Ключові слова: облік, аудит, аналіз, податки, розрахунки з бюджетом, ПДВ, ПДФО, оподаткування, торговельне підприємство, товариство з обмеженою відповідальністю.

Мета дослідження – вивчити особливості обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом, а саме за податками, на прикладі конкретного підприємства та запропонувати напрями вдосконалення методики обліку та аудиту розрахунків за податками у сучасних умовах.

Завдання дослідження: дослідити економічний зміст податків та їх види; розкрити значення податків та їх роль в бюджеті країни; проаналізувати нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками; надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Нікопарт»; дослідити методику обліку та документальне оформлення розрахунків за податками; визначити порядок організації та методики аудиту розрахунків з бюджетом; здійснити аналіз розрахунків підприємства з бюджетом; підняти актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками; визначити шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Нікопарт».

Предмет дослідження – облік розрахунків за податками на досліджуваному підприємстві.

Кваліфікаційна робота магістра містить 106 сторінок друкованого тексту, 20 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел складається з 50 найменувань та 12 додатків.

ANNOTATION

Klyuchynska I. Organization of accounting, audit and analysis of calculation and payment of taxes at the enterprise (based on the materials of «Nikopart» LLC). – Master's qualification work. Specialization "Accounting and taxation". University of Customs and Finance. Dnipro, 2024.

Keywords: accounting, audit, analysis, taxes, calculations with the budget, VAT, personal income tax, taxation, trading company, limited liability company.

The purpose of the study is to study the peculiarities of accounting, analysis and auditing of budget calculations, namely taxes, on the example of a specific enterprise and to propose directions for improving the methodology of accounting and auditing of tax calculations in modern conditions.

Research task: to investigate the economic content of taxes and their types; reveal the meaning of taxes and their role in the country's budget; to analyze the regulatory and legal provision of tax settlements; provide organizational and economic characteristics of Nikopart LLC; to investigate accounting methods and documentation of tax calculations; to determine the organization and methods of auditing settlements with the budget; carry out an analysis of the company's calculations with the budget; to raise actual problems of accounting and auditing of tax settlements; determine ways to improve approaches to accounting, auditing and analysis of budget calculations.

The object of the study is the activity of Nikopart LLC.

The subject of the study is accounting of tax payments at the enterprise under study.

The master's qualification work contains 106 pages of printed text, 20 tables, 13 figures, the list of used sources consists of 50 names and 12 appendices.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ.....	6
1.1. Економічний зміст податків та їх види.....	6
1.2. Значення податків та їх роль в бюджеті країни	15
1.3. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками.....	18
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ТОВ «НІКОПАРТ»	22
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Нікопарт»	22
2.2. Організація та методика обліку та документальне оформлення розрахунків за податками.....	32
2.3. Організація та методика аудиту розрахунків з бюджетом	38
2.4. Аналіз розрахунків підприємства з бюджетом	46
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ.....	49
3.1. Актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками	49
3.2. Шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом.....	57
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми обліку податків є вкрай важливою в сучасному світі, оскільки податки є ключовим джерелом доходів для держав та урядів, які використовують ці кошти для забезпечення публічних послуг та розвитку національних економік. Справляння податків є одним із основних джерел доходу для бюджету кожної держави. Від цього залежить здатність держави фінансувати свої функції та програми, такі як охорона здоров'я, освіта, інфраструктура, оборона тощо. Облік податків допомагає бізнесам та громадянам дотримуватися податкового законодавства та запобігати податковим спорам або санкціям від податкових органів.

Тема магістерської роботи обумовлена проблемою дефіциту сплати податків (ухилення від сплати), що все загострюється. Негативні фінансово-економічні наслідки такого процесу очевидні. Недостатня організованість податкових служб провокує масштабні укриття доходів, які підлягають оподаткуванню. У порівняльній характеристиці з іншими країнами, ухилення від сплати податків в Україні у кілька разів перевищує аналогічні показники. Крім цього, недосконала організація облікових служб підприємства може впливати на невідповідність внутрішніх облікових даних та державних перевіряючих органів.

Питання обліку, аналізу та аудиту нарахування та сплати податків вивчалось рядом науковців. А саме: Безверхий К., Поддубна Н., Благун І.Г., Булгакова О., Васильєва В.Г., Ключинська І.Ю., Гончар І.І., Греца В.Я., Дмитренко Е. С., Дубинська О.С., Костюченко О.О., Дуліба Є., Жилкіна Ю. В., Єдинак Т. С., Занько Б.М., Кузь В.І., Макаренко А. П., Ананьєва І. В., Макаренко А. П., Котова Н. В., Макконелл К., Мардус Н.Ю., Маршалок Т., Матвієнко М., Андрієнко Д., Задорожня Л., Масіна Л. О., Гусев А., Московчук Д. О., Назаркевич І., Шутко А., Нездойминога О. Є., Овчарова Н. В., Островецький В.І., Островська Н. С. Урікова О. М., Жаворонок А. В., Томнюк Т. Л., Якушко І. та ін.

Мета дослідження – вивчити особливості обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом, а саме за податками, на прикладі конкретного підприємства та запропонувати напрями вдосконалення методики обліку та аудиту розрахунків за податками у сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети у роботі вирішуються такі завдання:

- дослідити економічний зміст податків та їх види;
- розкрити значення податків та їх роль в бюджеті країни;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Нікопарт»;
- дослідити методику обліку та документальне оформлення розрахунків за податками;
- визначити порядок організації та методики аудиту розрахунків з бюджетом;
- здійснити аналіз розрахунків підприємства з бюджетом;
- підняти актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками;
- визначити шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Нікопарт».

Предмет дослідження – облік розрахунків за податками на досліджуваному підприємстві.

Практична значущість полягає в тому, що запропоновані автором рекомендації дозволять удосконалити систему бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків із бюджетом у сучасних умовах в діяльності підприємств.

Теоретичною базою дослідження стали роботи вітчизняних та зарубіжних авторів у галузі фінансів, податків та економіки. Також це Закони України, Кодекси, Постанови, Методичні рекомендації та інструкції.

За результатами дипломного дослідження були опубліковані тези на тему «Зміни щодо документального оформлення та оподаткування відряджень в умовах розвитку цифрових технологій», опубліковані 28 квітня 2023 р. у місті

Дніпро в Матеріалах міжнародної науково-практичної конференції на тему «Цифрове суспільство: управління, фінанси та соціум» (додаток А).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел з 50 найменувань та 12 додатків. Зміст роботи викладено на 106 сторінках. Робота містить 20 таблиць та 13 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

1.1. Економічний зміст податків та їх види

У галузі світової фінансової науки виділяють два системні підходи до трактування поняття «податок». Перший ґрунтується на визнанні необхідності обов'язковості податків та податкових внесків. Цей напрям фінансової думки ґрунтується на тезі, яку запропонував Е. Сакс, що послух і примус є обов'язковими елементами податкової теорії. У теоретичному аспекті примусовий характер сплати обов'язкових внесків до держави в обмін на суспільні блага часто називають податком за концепцією Пігу [3].

Такий підхід до трактування сутності податку характеризується визнанням К.Р. Макконелла та С.Л. Брю, які визначають податок як примусову сплату грошових коштів уряду господарством або фірмою. При цьому господарства чи фірми не отримують безпосередньо товари чи послуги в обмін на таку сплату, і ця оплата не є штрафом, накладеним судом за незаконні дії. Сучасна економічна наука також допускає тлумачення податку як примусової оплати. Податки є обов'язковими платежами, які належать державі та збираються з фізичних та/або юридичних осіб. Сутність та економічний зміст податків полягають у їхньому використанні для фінансування різних рівнів уряду та забезпечення функцій, які включають в себе соціальні послуги, інфраструктуру, оборону, охорону здоров'я та інші важливі сектори [23].

Перш за все, податки є джерелом доходу для держави. Вони фінансують різноманітні функції, такі як соціальні програми, освіта, здоров'я, інфраструктура та інші державні витрати. Податки можуть використовуватися для регулювання економічних процесів. Наприклад, застосування податкових ставок може впливати на споживчі витрати, інвестиції та економічний зріст. Прогресивні податки, які стягуються у вигляді вищих ставок з вищих доходів, сприяють зменшенню економічної нерівності та сприяють соціальній рівності.

Застосування податкових пільг чи введення високих ставок може впливати на певні галузі економіки, сприяючи їхньому розвитку або, навпаки, гальмуючи їхній розвиток.

Представимо ключові ознаки податків (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Ознаки податків та їх характеристики

№	Ознака	Характеристика
1	Загальна обов'язковість	Ця ознака вказує на те, що сплата податків є обов'язковою для всіх суб'єктів, які підпадають під податковий закон. Немає можливості ухилитися від оподаткування, якщо особа чи компанія відповідає критеріям, визначеним законодавством.
2	Нормативна визначеність	Це означає, що ставки та умови оподаткування визначаються чіткими нормами законодавства. Суб'єкти знають, за якими правилами їм слід внести податки, і ці правила не можуть бути застосовані або змінені довільно.
3	Фіскальна достатність	Податки повинні забезпечувати державі достатній дохід для фінансування різних видатків та функцій, необхідних для забезпечення ефективної діяльності держави.
4	Нецільовий характер	Це вказує на те, що кошти, зібрані від податків, не мають конкретного призначення і не пов'язані з певними проектами чи програмами. Зазвичай вони використовуються для загального фінансування державних потреб.
5	Ефективність оподаткування	Ця ознака стосується того, наскільки ефективно податкова система збирає необхідні кошти для бюджету при мінімальних витратах і викривленнях.
6	Незворотність платежу	Означає, що суб'єкт, який сплатив податок, не може повернути собі ці кошти навіть у разі, якщо йому не надаються певні послуги чи вигоди.
7	Регулярність внесення	Податки зазвичай мають бути сплачені регулярно, у визначені строки, які можуть бути встановлені податковим законодавством.
8	Грошова форма	Означає, що сплата податків здійснюється в грошовій одиниці, необхідній для законної оплати податків.

Джерело: власна розробка автора

Оподаткування виконує певні функції як інструмент макроекономічного регулювання, що сприяє загальній ефективності функціонування податкової системи країни [33]. Тож, економічний зміст податків можна розкрити через ці функції, які пропонуємо розглянути на рис. 1.1.

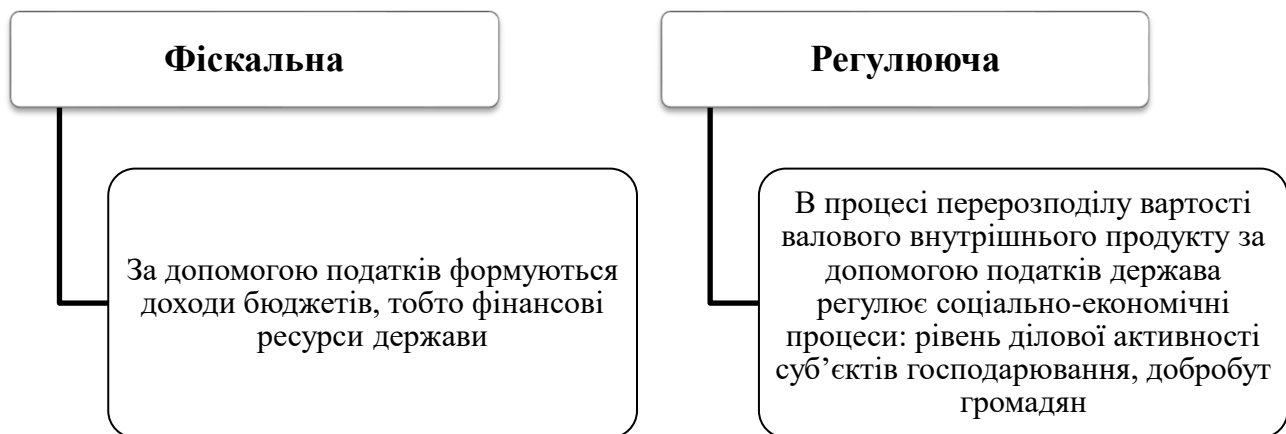

Рис. 1.1. Основні функції податків

Джерело: власна розробка автора на основі [48, с. 19]

Тож, фіскальна та регулююча функції податків - це дві основні ролі, які вони виконують у контексті фінансової системи держави. Розглянемо їх більш детально за підфункціями:

1. Фіскальна функція податків:

- Фінансування державних витрат: основна мета полягає в забезпеченні держави необхідних ресурсів для фінансування своїх функцій та програм. Податки є джерелом доходу для державного бюджету.
- Забезпечення сталого фінансування: податки дозволяють створювати стійкі, довгострокові джерела фінансування для державних програм і послуг. Вони допомагають уникнути нестачі фінансування та забезпечують фінансову стабільність.
- Забезпечення соціально-економічних цілей: Податки можуть бути спрямовані на вирішення соціальних та економічних проблем, таких як боротьба з бідністю, підтримка освіти та охорони здоров'я.

2. Регулююча (економічна) функція податків:

- Стимулювання чи гальмування економічних процесів: змінюючи рівень податкових ставок або надаючи податкові пільги, держава може впливати на рівень інвестицій, споживання та інші економічні фактори.

- Регулювання соціальних відносин: прогресивна оподаткованість, коли вищі ставки застосовуються до вищих доходів, може слугувати інструментом для зменшення соціальної нерівності.
- Контроль за інфляцією: держава може використовувати податки для контролю за грошовою масою в обігу та уникнення інфляції.
- Підтримка окремих галузей: застосування податкових пільг чи виведення з податкового оподаткування деяких видів діяльності може стимулювати розвиток певних галузей економіки.

Обидві функції допомагають державі досягати балансу між забезпеченням необхідних ресурсів для свого функціонування і впливом на соціально-економічний розвиток.

Представлені дві основні функції податків не є єдиними, а скоріш – базовими, адже більшістю авторів [20;38] пропонується розгорнута функціональна система податків, що включає фіскальну, регулюючу, стимулюючу, контрольну, розподільчу та системну функції.

Наступним розглянемо групи, або види податків за групами за різними ознаками:

1. За об'єктом оподаткування:

- Прямі податки. Сплачуються безпосередньо особами чи підприємствами, які мають фінансовий об'єкт оподаткування. Приклади: податок на прибуток, податок на нерухомість, податок на доходи фізичних осіб.
- Непрямі податки. Сплачуються не безпосередньо платником податку, а через посередні об'єкти (товари чи послуги), і вони включаються у вартість товарів чи послуг. Приклади: податок на додану вартість (ПДВ), акцизи, мита.

2. За способом визначення суми податку:

- Фіксовані податки. Сума податку визначається фіксованою сумою грошей і не залежить від рівня доходів чи інших обставин.

- Пропорційні (постійні) податки. Ставка податку залишається незмінною, незалежно від рівня доходів. Наприклад, податок на прибуток деяких юрисдикцій.

3. За часовим періодом сплати:

- Періодичні (регулярні) податки. Сплачуються за певний період часу, як правило, місяць чи рік. Приклад: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб.
- Одноразові податки. Сплачуються лише один раз або у випадках певних подій. Наприклад, податок на спадщину.

4. За призначенням:

- Бюджетні (доходні) податки. Збираються з метою формування доходів державного бюджету. Приклад: податок на прибуток.
- Податки на майно. Спрямовані на оподаткування майна фізичних чи юридичних осіб. Приклад: податок на нерухомість.

Так, виокремлено чотири групи податків за різними ознаками. Ці групи можуть перетинатися, і податок може відноситися до декількох категорій одночасно. Важливо враховувати різні аспекти оподаткування для розуміння його повного впливу на економіку та суспільство.

Із вищезазначеного пропонуємо виокремити різні податки, що існують в національній практиці, а саме:

1) Загальнодержавні податки:

- Податок на прибуток підприємств;
- Податок на доходи фізичних осіб;
- Податок на додану вартість;
- Акцизний податок;
- Екологічний податок;
- Рентна плата;
- Мито [8].

2) Місцеві податки:

- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

- Єдиний податок;
- Транспортний податок;
- Плата за землю [8].

Податкові внески, які суттєво впливають на структуру та рівень цін, включають податок на додану вартість (ПДВ), акцизний податок, мито (непрямі податки) та податок на прибуток.

На відміну від прямих податків, непрямі податки мають свої позитивні та негативні аспекти. З фіскальної точки зору, вони є більш ефективними, оскільки оподатковують споживання, що, в свою чергу, є стабільнішим і менше змінюється, ніж рівень прибутків. Уникнути сплати непрямих податків важко, і їх можна легко контролювати. Ці податки не впливають на процеси нагромадження, але мають регресивний характер з соціальної точки зору та значний вплив на загальні процеси ціноутворення. У сфері оподаткування існують різні види непрямих податків, такі як універсальні та специфічні акцизи, а також мито. Специфічні акцизи встановлюються на певний перелік товарів і застосовують різні ставки для окремих груп і видів товарів [48].

Податок на додану вартість – це форма непрямого оподаткування, яку в кінцевому результаті сплачує споживач. Як індириктний податок, ПДВ відображається як націнка на ціну товару (робіт, послуг), і він безпосередньо не впливає на прибутковість підприємства. Він не включається у собівартість продукції, за винятком ситуацій, коли обороти з певного товару чи послуги звільнені від оподаткування ПДВ за законодавством України. У цьому випадку суми ПДВ, сплачені при закупівлі сировини та комплектуючих, враховуються як частина загальної вартості придбаних товарів (робіт, послуг), які використовуються у виробництві [48].

Податок на додану вартість стягується на всіх стадіях обігу товарів, виконання робіт та надання послуг. Основним об'єктом оподаткування є не валовий обіг, а саме додана вартість. У цьому випадку застосовуються єдні ставки, що спрощує процедуру розрахунку податку та контроль за його надходженням. Розрахунок та сплата податку на додану вартість передбачає чітке

визначення об'єкта оподаткування, яким є додана вартість. Існують два методи її визначення: шляхом додавання заробітної плати та прибутку, або шляхом вирахування матеріальних витрат із виручки від реалізації. Цей вид податку широко використовується в країнах Західної Європи.

Окремої уваги заслуговує питання відображення у звітності податків є важливою частиною фінансової звітності підприємств. Ця інформація надає податковим органам та іншим зацікавленим сторонам інсайти щодо оподаткування підприємства та його фінансової стійкості. Основні аспекти відображення у звітності податків включають:

1. Податок на прибуток. Підприємства повинні включати в свою фінансову звітність інформацію про розрахунки та сплату податку на прибуток. Це включає обчислення оподатковуваного прибутку, розмір податкового зобов'язання та різницю між бухгалтерським та податковим прибутком.

2. ПДВ (податок на додану вартість). Підприємства повинні відображати в своїй звітності інформацію про обсяги продажів, на які застосовується ПДВ, а також обсяги витрат, на які можна отримати ПДВ-кредит. Звітність також включає інформацію про сплату та отримання ПДВ.

3. Інші податки. Підприємства можуть мати зобов'язання щодо інших податків, таких як єдиний соціальний внесок, акцизний податок тощо. Ці зобов'язання також відображаються в звітності.

4. Податкові відстрочки і активи. Підприємства відображають податкові відстрочки і активи, які можуть впливати на податковий облік у майбутньому.

5. Відомості про податкові спори та резерви. Якщо підприємство має незавершені податкові спори або очікує на рішення щодо податкових обов'язків, ця інформація також включається в звітність разом з резервами на виплати в разі негативних рішень.

Загалом, правильне відображення у звітності податків важливо для забезпечення відповідності податкового законодавства і забезпечення прозорості та достовірності фінансової звітності підприємства.

Що стосується ПДВ, в Україні цей податок було запроваджено у 1992 році. Це податок, який становить основну складову бюджету та приносив у середньому понад 37% доходів в період з 2018 по 2021 рік. У 2021 році чисті надходження від ПДВ склали 536,5 млрд грн, що становило 48,5% всіх податків та 41,4% загальних доходів державного бюджету. Частка податку на додану вартість (ПДВ) залишалася стійкою і у 2022 році, не дивлячись на повномасштабну війну. Вдалося зібрати 467 млрд грн, що становило 49% податкових надходжень та 26% всіх доходів державного бюджету. Проте існують проблеми в ефективному адмініструванні цього податку. Специфічно, ці проблеми пов'язані з процесами розрахунку сум, реєстрації податкових накладних і коригувань, а також відшкодуванням ПДВ.

Однією з суттєвих труднощів є блокування податкових накладних Державною податковою службою (ДПС). Також серйозними є проблеми з вчасним та повним відшкодуванням ПДВ в Україні. Ці питання стають об'єктом постійних дискусій між бізнесом та державою. Представники бізнесу вважають, що поточні процеси не є абсолютно справедливими та обмежують їхні права. З іншого боку, уряд вважає, що система адміністрування ПДВ потребує поліпшення, оскільки допускає недобросовісну поведінку платників. Таким чином, адміністрування ПДВ постійно перебуває в стані трансформації та вдосконалення, адаптуючись як перед повномасштабною війною, так і після її початку.

Крім всього вище зазначеного, податки – це ключовий елемент фінансової системи кожної країни і важливий аспект функціонування підприємств. Сутність та актуальність податків для країни та підприємств важко переоцінити, оскільки вони впливають на економічний розвиток, стабільність і соціальний прогрес.

Податки є основним джерелом доходів для державного бюджету, які використовуються для фінансування соціальних програм, інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер життя країни. Вони дозволяють забезпечувати рівень життя населення та розвиток суспільства.

Податки також виконують функцію регулювання економіки. Шляхом зміни податкових ставок та режимів, уряд може впливати на споживчі витрати, інвестиції та спрямовувати економічні процеси в необхідний напрямок. Наприклад, зниження податків на підприємства може стимулювати інвестиції та розвиток бізнесу.

Для підприємств, податки є складною частиною фінансової діяльності. Вони повинні розраховувати, сплачувати та звітувати перед податковими органами щодо своїх податкових зобов'язань. Актуальність податків для підприємств полягає в тому, що вони створюють фінансову структуру, яка впливає на їхню прибутковість та конкурентоспроможність. Ефективне управління податками може допомогти підприємствам мінімізувати податкове навантаження та оптимізувати фінансові ресурси.

Загалом, податки є необхідним інструментом для забезпечення фінансової стабільності держави та розвитку підприємств. Вони виконують різні функції, від соціального захисту до регулювання економічних процесів, і мають великий вплив на економічний і соціальний ландшафт країни. Таким чином, податки відіграють ключову роль у фінансуванні державних функцій, забезпеченні справедливості та рівноваги в суспільстві, а також у впливі на економічні процеси та розвиток конкретних галузей.

1.2. Значення податків та їх роль в бюджеті країни

За своєю природою фіскальна політика відіграє важливу роль у впровадженні ефективної системи впливу державних органів на економічні відносини і повинна пристосовуватися до умов, що склалася в суспільстві на конкретному етапі економічного розвитку. Цей вид політики особливо активно використовується для створення цілісного підходу до стимулювання економічної діяльності на різних етапах економічного циклу розвитку національної економіки. Таким чином, фіскальній політиці властивий великий регуляторний потенціал.

Теоретичні аспекти здійснення фіскальної політики розглянуті в додатку Б, де можна знайти більш детальний аналіз цих положень. Відповідно до представлених в додатку Б даних, можна уточнити, що основні завдання фіскальної політики прямо пов'язані з економічним розвитком країни і полягають у сприянні економічній активності суб'єктів господарювання та, що є найважливішим, забезпеченні стабільності цього розвитку в довгостроковій перспективі. Ефективне використання всього арсеналу цього виду політики для формування у країні умов стабільності економічної діяльності є одним із найскладніших завдань для державних органів влади, враховуючи як циклічний характер розвитку економічних систем, так і значний вплив соціальних, політичних та інституціональних факторів на їх функціонування.

Щодо ролі податків в українському бюджеті, їхнє фіскальне значення визначається нормативно-правовими актами, зокрема податковими і бюджетними регуляціями. Перелік обов'язкових платежів, умови їх сплати, платники та ставки оподаткування чітко визначаються Податковим кодексом України. Щодо розподілу цих платежів між бюджетами на різних рівнях, відповідні пропорції встановлені Бюджетним кодексом України.

Необхідно відзначити, що надходження від податку на додану вартість (ПДВ) становлять значну частину податкових надходжень у державний бюджет України. У сучасних умовах, коли триває війна Росії проти України, це стає особливо важливим у контексті національної безпеки та оборони, оскільки

міжнародна фінансова допомога від наших партнерів може використовуватися лише для цивільних потреб. ПДВ охоплює практично всі галузі бізнесу, оподатковуючи більшість операцій з купівлі-продажу товарів та їх імпорту.

Податок на додану вартість застосовується приблизно в 140 країнах і є найпоширенішим видом оподаткування. Середня ставка ПДВ в європейських країнах становить 20%, що є на 5 процентних пунктів вище, ніж в інших регіонах світу. В азіатських економіках середня ставка ПДВ трохи перевищує 10%. Країни, які мають велику залежність від імпорту, часто встановлюють вищі ставки податку на споживання.

У багатьох країнах і регіонах влади застосовують знижені ставки ПДВ для основних товарів першої необхідності, таких як їжа та ліки. Це спрямовано на зменшення податкового тягара для малозабезпечених сімей та підтримку товарів, які вважаються корисними для суспільства, таких як книги, мистецтво, газети та театри.

Так, слід акцентувати увагу на тому, що здатність формування доходної частини бюджету у 2022 році напряму залежить від значних обсягів фінансових ресурсів, які впливають на Україну у формі різних видів фінансової підтримки та кредитування. Прикладом є частка надходжень від Європейського Союзу, іноземних урядів, міжнародних організацій та донорських організацій у загальних доходах зведеного бюджету України у 2022 році, яка склала 21,9%. У порівнянні з 2021 роком, цей вид надходжень зрос на 480,2 мільярди гривень.

Необхідно підкреслити, що, навіть при невиконанні планів, непрямі податки продовжують залишатися основним джерелом доходів бюджетної системи. Це підтверджується статистичними даними про перевищення показників попередніх років. Умови активних військових дій обумовлюють необхідність аналізу тенденцій, що склалися до початку конфлікту, з метою подальшого вдосконалення та створення компонентів для відновлення функціонування системи оподаткування в нових умовах економічної реконструкції країни після завданих руйнувань.

Податок на додану вартість є податком на споживання, що має прямий вплив на ціни на товари та послуги, які надаються вітчизняним споживачам. У зв'язку з важливістю надходження ПДВ як для бюджету, так і для бізнесу, при наявності певних труднощів у його адмініструванні, механізм стягування цього податку постійно коригується на законодавчому рівні. Наприклад, блокування податкових накладних та коригувань часто призводить до проблем для бізнесу, зокрема у вчасному підтвердженні податкового кредиту, остаточному декларуванні ПДВ та поверненні коштів у формі бюджетного відшкодування. Усі ці аспекти обмежують фінансові можливості бізнесу, тому ця проблема потребує докладної уваги та вирішення з боку держави.

На сьогоднішній день головною метою перед державою є максимальне спрощення структури податкової системи України з метою забезпечення стабільних надходжень податків до бюджету. Згідно з В.І. Островецьким [36] головною функцією податкових надходжень є забезпечення фінансовими ресурсами для фінансування державних видатків. Зведення бюджету, який фінансується за допомогою податків, позик, іноземної допомоги та емісії грошей, виступає важливим інструментом для збору податкових платежів. У сучасних умовах економічного розвитку України податки відіграють роль основного регулятора макроекономічної ситуації, і ця роль впливає не лише на інтереси держави, але й на платників податків [33].

1.3. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками

Адміністрування податків визнається ключовим аспектом фіскальної політики будь-якої країни, включаючи Україну. Так, однією з основних складових ефективного адміністрування податків є наявність чіткого та вичерпного законодавства, яке регулює його збір та оподаткування. В Україні до такого законодавства входить Податковий кодекс, а також постанови відповідних міністерств та відомств (рис. 1.2). Проте, проблемою може бути складність цього законодавства та його часті зміни.

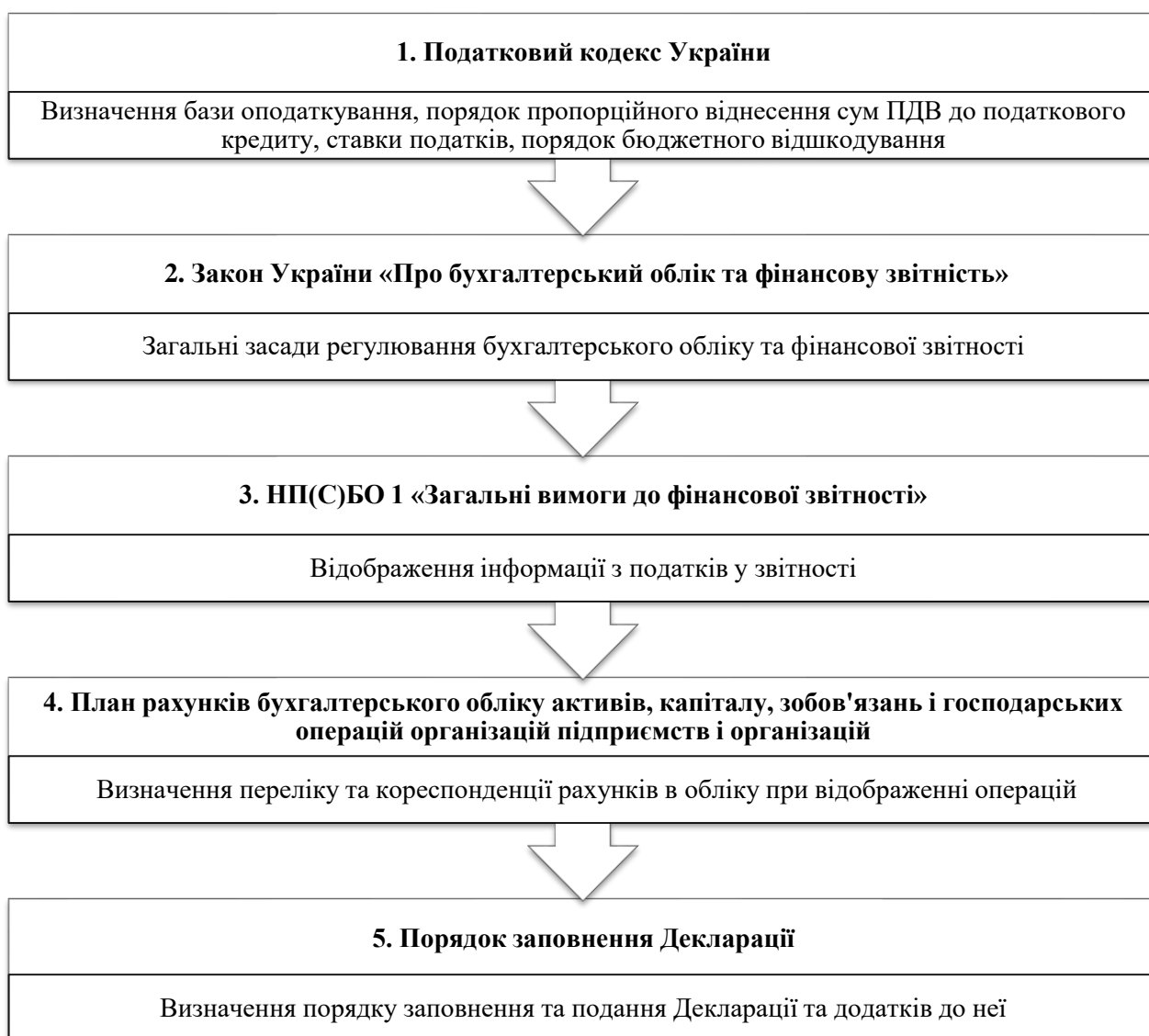

Рис. 1.2. Рівні нормативно-правового регулювання обліку та звітності за податками відповідно до чинного податкового законодавства України

Джерело: розроблено автором на основі [39;40;3;42;5]

На сьогоднішній день, нагляд за розрахунками податків та їх сплатою здійснюється спеціальним контролюючим органом - Державною фіскальною службою України. Основними джерелами нормативно-правового регулювання цього контролю є Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [14] та Податковий кодекс України [39]. Ці закони визначають функції, права, обов'язки та правові засади діяльності органів державної податкової служби. Положення про Державну фінансову інспекцію України регламентує завдання економічного контролю, структуру й органи, що здійснюють цей контроль, а також права та обов'язки посадових осіб, які виконують функції економічного контролю ревізійних комісій.

На підприємстві інформація про активи, капітал, зобов'язання та факти фінансово-господарської діяльності відображається через рахунки бухгалтерського обліку та метод подвійного запису, використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію по його застосуванню, затверджені Міністерством фінансів України [0]. Ці документи забезпечують єдність відображення господарських операцій на відповідних рахунках і субрахунках, наводять коротку характеристику і призначення синтетичних рахунків і субрахунків, а також встановлюють схему реєстрації та групування інформації про господарські операції.

Існування суттєвих відмінностей у механізмах податкового регулювання національних економічних систем, які відповідають структурним особливостям їхніх відтворювальних комплексів, разом із зростанням взаємозалежності національних податкових систем у сучасних умовах економічної глобалізації призводять до виникнення міжнародної податкової конкуренції. Суть цієї конкуренції полягає в конкурентній боротьбі між країнами за використання інструментів оподаткування для мобільних обмежених економічних ресурсів, таких як капітал, робоча сила та споживання. Для досягнення стійкого та динамічного економічного розвитку необхідно провести реформи у системі державних фінансів. Уряд України, відзеркалюючись у досвіді країн, таких як Японія, Нідерланди, Польща та інші, прагне впровадити інноваційну модель

державних фінансів, включаючи податковий компонент, що сприятиме швидкому переходу до етапу стабільного розвитку.

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» від 12 травня 2022 року № 2260-IX набув чинності з 27 травня 2022 року [43]. Цим Законом внесено зміни до Податкового кодексу України, які стосуються відновлення податкового обов'язку для платників податків, які можуть виконувати свої податкові зобов'язання. Це стосується дотримання термінів реєстрації податкових накладних, розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, подання податкової звітності та сплати податків.

Зазначений закон відновлює проведення камеральних, фактичних та документальних непланових перевірок податкової звітності та відшкодування сум податку на додану вартість з бюджету. Крім того, він визначає особливості, пов'язані з звільненням від відповідальності за несвоєчасне виконання податкових зобов'язань платників податків щодо подання звітності, сплати податків і зборів, а також реєстрації податкових та акцизних накладних. У законі також встановлені категорії платників податків [43].

Так, пропонуємо узагальнити вищезазначену інформацію тим, що нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками – це система законів, правил, інструкцій та регулятивних актів, яка регулює процеси обчислення, сплати та звітування перед податковими органами стосовно різних видів податків. Це важлива частина фінансової системи країни, яка забезпечує правильну збір податків і дотримання податкового законодавства. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками включає в себе:

1. Податковий кодекс: центральний документ, що містить основні положення та норми, які стосуються всіх видів податків. Він визначає ставки податків, порядок обчислення, сплати та звітування.

2. Постанови та інструкції податкових органів: додаткові регулятивні акти, які уточнюють застосування податкового законодавства та надають конкретні вказівки щодо розрахунків за податками.

3. Угоди про уникнення подвійного оподаткування: міжнародні угоди, які регулюють оподаткування при здійсненні міжнародних операцій та уникають подвійного оподаткування.

4. Податкова звітність: вимоги щодо подання фінансової звітності та податкових декларацій податковими суб'єктами.

5. Податкова адміністрація: норми, що стосуються діяльності податкових органів та їх взаємодії з платниками податків.

6. Правила спірних питань: механізми розгляду податкових суперечок та судове врегулювання податкових питань.

Отже, нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками має за мету забезпечити як платників податків, так і податкові органи чіткими правилами та процедурами для коректного та справедливого вирахування та сплати податків. Це допомагає підтримувати фінансову стабільність країни та забезпечує ефективну роботу фінансової системи.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗ
РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ТОВ «НІКОПАРТ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Нікопарт»

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «Нікопарт», що знаходиться в м. Нікополь, Дніпровської області. Бухгалтер підприємства – Казакова Ірина Максимівна, директором є Прус Микита Сергійович. Більш детальна інформація про підприємство наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика досліджуваного підприємства

Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю «Нікопарт»
Скорочена назва	ТОВ «Нікопарт»
Код ЄДРПОУ	42683347
Дата реєстрації	10.12.2018
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Основний вид діяльності	31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі
Адреса	Україна, 53200, Дніпропетровська область, місто Нікополь, вулиця Гетьмана Сагайдачного, будинок 72

Джерело: складено автором на основі [34; 47]

Повний перелік видів діяльності, які надає підприємство, наведений на рис. 2.1.

ТОВ «Нікопарт» є підприємством, яке спеціалізується на виробництві та продажу меблів з натурального деревного масиву та деревоволокнистих плит, зокрема кухонь, шаф купе, офісних меблів і меблів для установ і населення. Продукція призначена як для будівельних організацій, учбових закладів, дитячих садків, так і для приватних осіб, які мають високі вимоги до якості меблів для будівництва, ремонту і побутового використання. Меблі легко збираються, і комплект поставки включає необхідні інструменти.

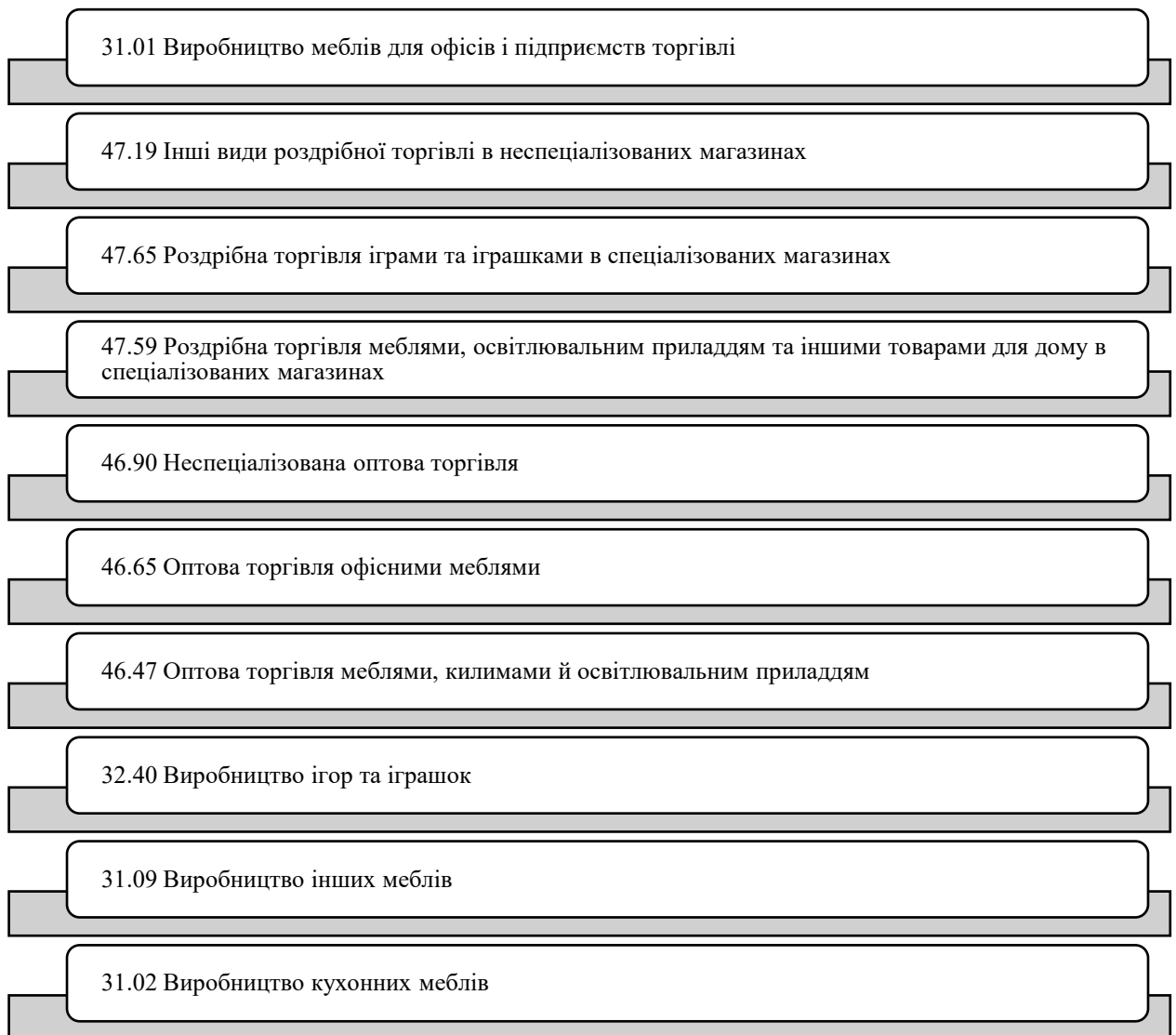

Рисунок 2.1. Види діяльності ТОВ «Нікопарт»

Джерело: складено автором на основі [34; 47]

Компанія гарантує, що вироби з дерева не мають негативного впливу на здоров'я, завдяки екологічно чистому виробничому процесу, який використовує електроенергію та екологічно безпечні матеріали. Під час виробництва не викидаються шкідливі речовини ні в атмосферу, ні в водосховище, і відходи, такі як тирса і стружка, переробляються або використовуються як паливо.

Продукція має сертифікат якості та товарну марку, і її відзначає доступна цінова політика, що робить її доступною для більшості мешканців міста Нікополя та його околиць. Підприємство є юридичною особою з власним балансом,

банківськими рахунками, печаткою та ідентифікаційним кодом, а також власною торговою маркою для товарів і послуг.

Спочатку доцільно проаналізувати активи та пасиви досліджуваного підприємства. Розпочнемо з аналізу активів ТОВ «Нікопарт» (рис. 2.2).

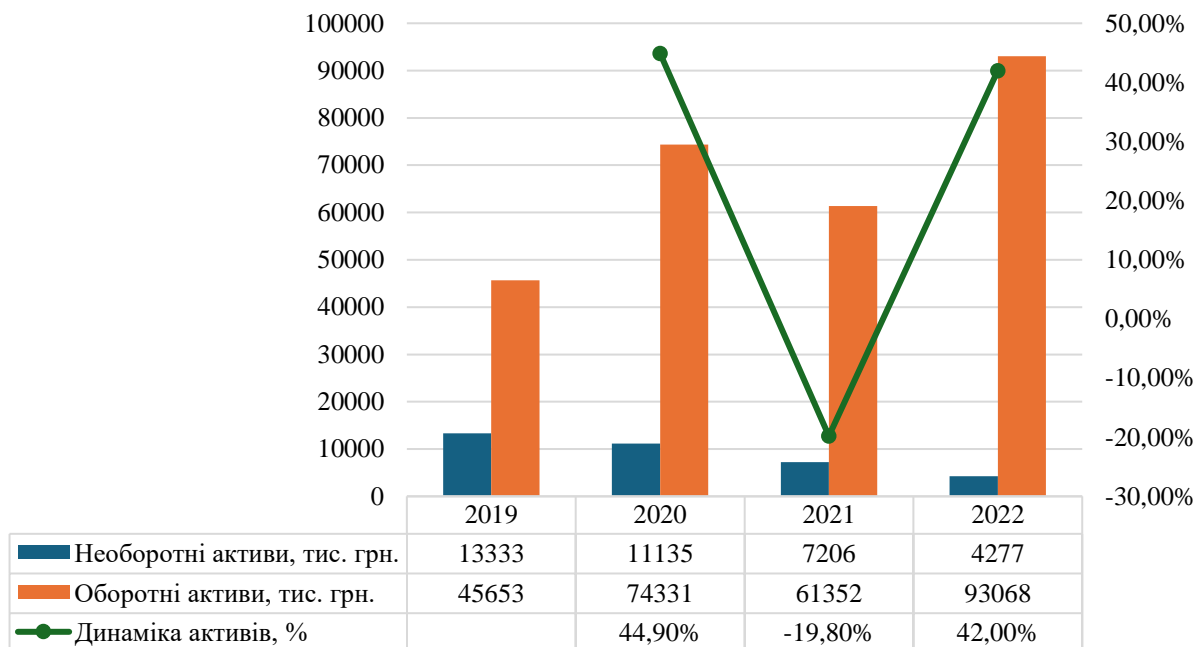

Рисунок 2.2. Активи ТОВ «Нікопарт»

Джерело: складено автором на основі Додатку В

За період з 2019 по 2022 рік спостерігається значне зменшення вартості необоротних активів, особливо основних засобів. Проте, це компенсується значним зростанням оборотних активів, зокрема грошових коштів та дебіторської заборгованості. Загальний баланс компанії відображає позитивну динаміку.

Розглянемо також пасиви досліджуваного підприємства (рис. 2.3).

Загалом, пасиви компанії показують зростання власного капіталу, особливо у 2022 році, та збільшення поточних зобов'язань, що може свідчити про розширення діяльності та потребу в додаткових ресурсах. Значне зростання нерозподіленого прибутку у 2022 році є позитивним сигналом щодо фінансового стану компанії.

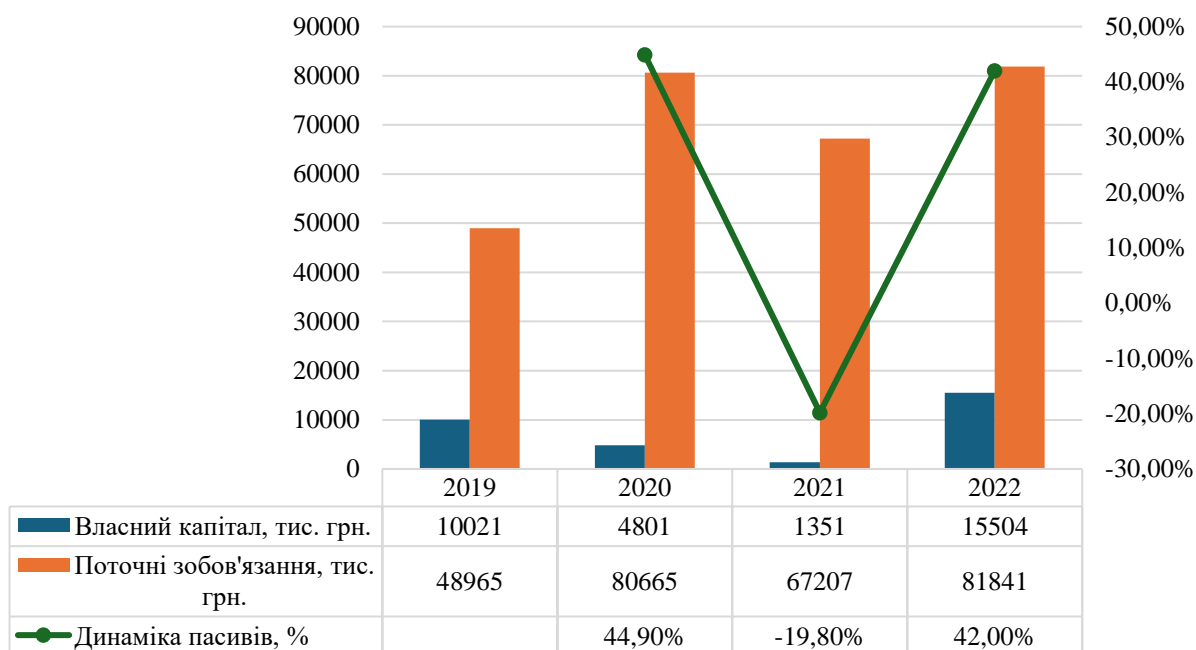

Рисунок 2.3. Пасиви ТОВ «Нікопарт»

Джерело: складено автором на основі Додатку В

Давайте проаналізуємо фінансові результати ТОВ «Нікопарт» за період з 2019 по 2022 роки (рис. 2.4).

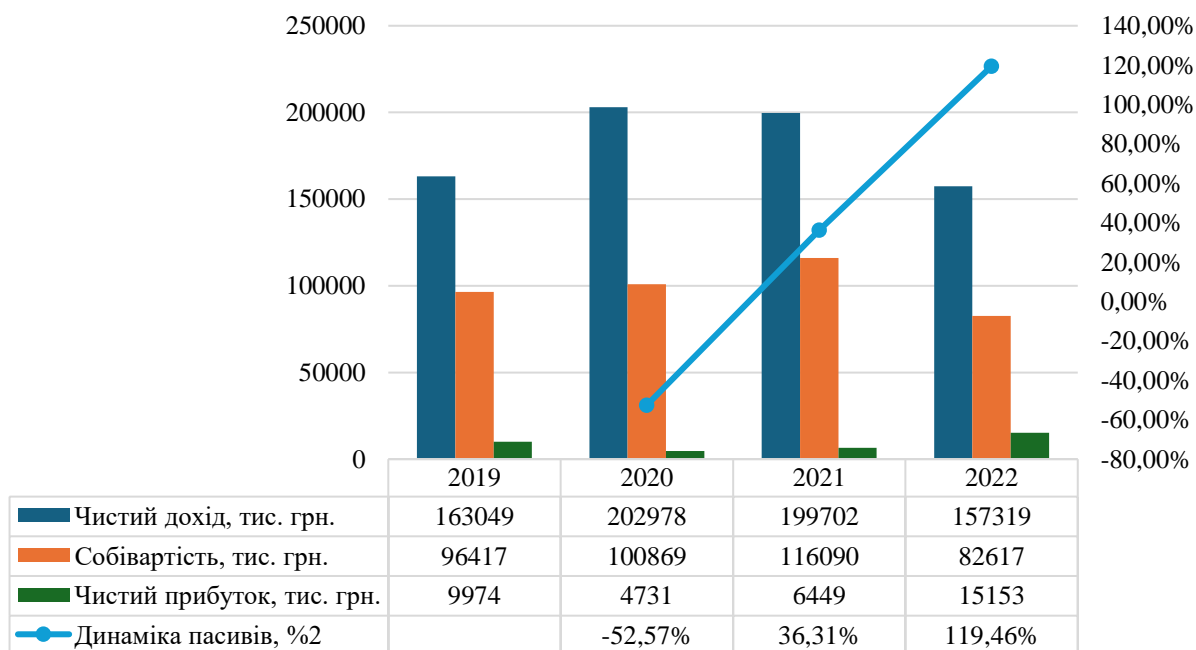

Рисунок 2.4. Фінансові результати ТОВ «Нікопарт»

Джерело: складено автором на основі Додатку В

Загалом можна сказати, що компанія зазнала коливань у своєму фінансовому стані з 2019 по 2022 роки. Хоча вона зросла у 2020 році, потім зазнала спаду в 2021 та 2022 роках. Важливо враховувати контекст і подальшу аналізувати причини цих змін, такі як зміни в ринкових умовах, конкуренція, витрати на операції і фінансові рішення компанії.

Перейдемо до аналізу фінансових показників ТОВ «Нікопарт» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Нікопарт»

Показник	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,27	0,46	0,41	0,81
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,72	0,76	0,73	1,05
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,93	0,92	0,91	1,14
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації запасів	0,49	0,62	0,59	0,89
Коефіцієнт власної платоспроможності	-0,07	-0,08	-0,09	0,14
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення	0,75	0,43	0,19	3,62

Джерело: розраховано автором на основі Додатку В

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних активів є готівкою або легко конвертованими в готівку. Він значно зріс у 2022 році, що може свідчити про збільшення грошових ресурсів компанії. Коефіцієнт поточної ліквідності показує, наскільки компанія може погасити свої поточні зобов'язання за допомогою поточних активів. Він також зріс у 2022 році, що вказує на поліпшення ліквідності компанії. Коефіцієнт загальної ліквідності є аналогічним до поточного ліквідності, але враховує також короткострокові інвестиції. Він також показав позитивні тенденції і зріс у 2022 році. Коефіцієнт ліквідності при мобілізації запасів вказує на здатність компанії швидко конвертувати свої запаси в грошові кошти. Він також зріс у 2022 році, що може бути позитивним сигналом.

Від'ємні значення показника власної платоспроможності в 2019-2021 роках свідчать про те, що компанія мала більше зобов'язань, ніж власного капіталу. Однак у 2022 році показник став позитивним, що може свідчити про зміцнення фінансового стану компанії.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення вказує на те, наскільки компанія залежить від довгострокових джерел фінансування. Значення в 2022 році значно зросло, що може бути результатом залучення нових джерел фінансування або погашення довгострокових зобов'язань.

Загалом, збільшення ліквідності та позитивна динаміка коефіцієнтів власної платоспроможності та довгострокового фінансового забезпечення в 2022 році можуть вказувати на поліпшення фінансового стану компанії. Однак важливо враховувати інші аспекти, такі як доходи, витрати та конкурентна ситуація, для повного аналізу фінансового здоров'я підприємства.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості ТОВ «Нікопарт»

Показник	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,20	0,06	0,02	0,19
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,17	0,06	0,02	0,16
Коефіцієнт заборгованості (фінансової напруги)	4,89	16,80	49,75	5,28
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,07	-0,09	-0,10	0,12
Коефіцієнт маневрування	-0,33	-1,32	-4,33	0,72
Коефіцієнт постійного активу	1,33	2,32	5,33	0,28
Коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів	0,29	0,15	0,12	0,05

Джерело: розраховано автором на основі Додатку В

Коефіцієнт фінансової стійкості за чотири роки варіювався від 0,02 до 0,20. Це свідчить про низьку фінансову стійкість компанії. Зокрема, у 2020 та 2021 роках показник був надзвичайно низьким, що може вказувати на значні фінансові труднощі. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) також показує низьку фінансову незалежність компанії, з подібними значеннями до коефіцієнта фінансової стійкості.

Значення коефіцієнту заборгованості (фінансової напруги) сильно зросли в 2020 і 2021 роках, що свідчить про збільшення фінансової напруги і зобов'язань компанії. Однак у 2022 році він зменшився, що може бути позитивним сигналом.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами у 2019-2021 роках був від'ємним, що вказує на те, що компанія мала більше короткострокових зобов'язань, ніж оборотних активів. У 2022 році він став позитивним, але все ще

дуже низьким. Коефіцієнт маневрування також був негативним впродовж перших трьох років, але у 2022 році він зріс до позитивного значення. Це може свідчити про покращення фінансової гнучкості компанії. Коефіцієнт постійного активу показує, скільки сталого активу вкладено в діяльність компанії. Значення варіювалися, і вони зменшилися в 2022 році. Коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів вказує на структуру активів компанії, і він показує переважання оборотних активів над необоротними.

Загалом, аналіз цих показників вказує на фінансові труднощі та низьку фінансову стійкість компанії протягом ряду років. У 2022 році спостерігається покращення деяких показників, але важливо враховувати, що це може бути результатом реструктуризації або зміни стратегії компанії. Для повного розуміння фінансового стану рекомендується подальший аналіз та співставлення цих показників з іншими фінансовими даними та контекстом галузі.

Таблиця 2.4

Показники ділової активності ТОВ «Нікопарт»

Показник	2020	2021	2022
Коефіцієнт загальної оборотності активів	0,09	0,0249	0,1886
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	-8,66	-9,36	-8,66
Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва	-8,67	-9,37	-8,68
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,6	0,2	1,1
Термін одного обороту дебіторської заборгованості	571,7	2346,1	317,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,1	0,2	0,2
Термін одного обороту кредиторської заборгованості	4340,3	1519,5	2102,1
Фондовіддача	0,4	0,1	1,1

Джерело: розраховано автором на основі Додатку В

Коефіцієнт загальної оборотності активів вказує на ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. За три роки він значно зріс від 0,09 в 2020 році до 0,1886 в 2022 році, що свідчить про поліпшення ефективності використання активів компанією.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів і коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва – обидва показники вказують на те, наскільки

швидко компанія обертає свої запаси і незавершені виробництва. За 3 роки спостерігається стабільна, але низька показників, що може вказувати на неефективне управління запасами та виробництвом.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на швидкість стягнення грошей від клієнтів. За 3 роки показник значно зріс, що може свідчити про поліпшення управління дебіторською заборгованістю. Великий термін одного обороту дебіторської заборгованості у 2021 році може свідчити про те, що компанія мала проблеми зі стягненням грошей від клієнтів. Однак у 2022 році цей термін значно зменшився, що є позитивним сигналом.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості вказує на те, наскільки швидко компанія погашає свої зобов'язання перед кредиторами. Він залишався стабільним протягом років, що може вказувати на стабільну платіжну дисципліну. Збільшення терміну одного обороту кредиторської заборгованості в 2022 році може вказувати на затримки в погашенні зобов'язань перед кредиторами.

Фондовіддача вказує на те, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для генерації прибутку. Значення показника зросло значно у 2022 році, що свідчить про поліпшення використання активів.

Загалом, підвищення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості і фондовіддачі вказують на поліпшення ділової активності компанії у 2022 році. Однак проблеми зі запасами та незавершеним виробництвом можуть вимагати уваги компанії для подальшого покращення ефективності операцій.

Таблиця 2.5

Показники рентабельності ТОВ «Нікопарт»

Показник	2020	2021	2022
Рентабельність підприємства	0,34	0,07	0,08
Рентабельність власного капіталу	1,99	0,64	2,10
Рентабельність продажу	1,50	0,02	0,03

Джерело: розраховано автором на основі Додатку В

Рентабельність підприємства в 2020 році становила 0,34, що свідчить про те, що компанія здатна була заробляти прибуток на загальному рівні. Проте, цей

показник впав до 0,07 в 2021 році і зріс до 0,08 в 2022 році. Низька рентабельність підприємства в 2021 році може вказувати на фінансові труднощі, але покращення в 2022 році є позитивним сигналом.

Рентабельність власного капіталу в 2020 році була високою і становила 1,99. Однак вона значно знизилася до 0,64 в 2021 році, а потім зросла до 2,10 в 2022 році. Низька рентабельність власного капіталу у 2021 році може вказувати на проблеми в управлінні капіталом, але покращення в 2022 році є позитивним показником.

Рентабельність продажу в 2020 році була високою і становила 1,50, але вона значно впала до 0,02 в 2021 році і піднялася до 0,03 в 2022 році. Низька рентабельність продажу у 2021 році може вказувати на проблеми в управлінні витратами та прибутковістю продукції.

Загалом, показники рентабельності компанії показують, що вона стикалася з фінансовими труднощами в 2021 році, але вдалося покращити ситуацію в 2022 році. Однак важливо провести подальший аналіз, щоб з'ясувати причини коливань у рентабельності та прийняти відповідні заходи для покращення фінансового стану компанії.

Дослідимо також ймовірність банкрутства досліджуваного підприємства. Зробимо це на основі моделі Альтмана (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Ймовірність банкрутства ТОВ «Нікопарт» на основі модель Альтмана

Показник	2019	2020	2021	2022
X ₁	0,77	0,87	0,89	0,96
X ₂	0,17	0,06	0,02	0,16
X ₃	0,18	0,07	0,10	0,16
X ₄	0,20	0,06	0,02	0,19
X ₅	0,03	0,08	0,03	0,16
Z	1,90	1,46	1,49	2,16

Джерело: розраховано автором на основі Додатку В

Модель Альтмана, також відома як Z-система, використовується для оцінки ймовірності банкрутства підприємства на основі п'яти фінансових показників (X₁

до X5), які розраховуються на основі фінансових даних. Загальний показник Z розраховується як лінійна комбінація цих п'яти показників.

Зазвичай, якщо Z менше 1,81, то це може свідчити про високу ймовірність банкрутства, якщо Z більше 2,99, то це вказує на низьку ймовірність банкрутства, і в проміжку між 1,81 і 2,99 - це середній рівень ймовірності.

На основі ваших наданих даних:

У 2019 році показник Z був 1,90, що вказує на середню ймовірність банкрутства.

У 2020 році показник Z знизився до 1,46, що вказує на збільшення ймовірності банкрутства.

У 2021 році показник Z став 1,49, що також вказує на середню ймовірність банкрутства.

У 2022 році показник Z значно підвищився до 2,16, що свідчить про низьку ймовірність банкрутства.

Таким чином, на основі моделі Альтмана, ймовірність банкрутства ТОВ «Нікопарт» знизилася в 2020 і 2021 роках, але покращилася в 2022 році, і на даний момент вона відносно низька. Важливо враховувати, що ця модель має свої обмеження і не завжди точно передбачає майбутні результати компанії, тому рекомендується проводити додатковий аналіз та враховувати інші фактори при оцінці фінансового стану підприємства.

ТОВ «Нікопарт» має різні аспекти в своєму фінансовому стані, інші показники покращувалися протягом років, тоді як інші погіршувалися. Наприклад, ліквідність і платоспроможність зросли в 2022 році, що є позитивним сигналом. Однак рентабельність і фінансова стійкість були менш сприятливими в 2021 році, але покращилися в 2022 році. Модель Альтмана вказує на покращення ймовірності банкрутства в 2022 році, але необхідно бути обережними і враховувати інші фактори при оцінці фінансового стану підприємства.

2.2. Організація та методика обліку та документальне оформлення розрахунків за податками

Облікова політика щодо податку на додану вартість розробляється з урахуванням принципу послідовності застосування норм та правил, визначених Податковим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами, які визначають різні аспекти обліку ПДВ [35]. На ТОВ «Нікопарт» сформовано певний обліковий процес щодо ПДВ, який полягає в декількох етапах (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Етапи облікового процесу ТОВ «Нікопарт», пов'язаного з нарахуванням і сплатою ПДВ

В бухгалтерському обліку, розрахунки з ПДВ відображаються у внутрішніх розрахунках з бюджетом на синтетичному рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами». Для конкретизації обліку ПДВ визначені наступні рахунки:

- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 641 «Розрахунки за податками» (ПДВ обліковується окремо на аналітичному рахунку);
- 643 «Податкові зобов'язання»;

– 644 «Податковий кредит».

Щодо аналітичного обліку, до субрахунку 641 підприємство відкрило такі аналітичні рахунки (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналітичний облік ТОВ «Нікопарт» в розрізі рахунку 641 «Розрахунки за податками»

Номер аналітичного рахунку	Назва рахунку	Зміст
6411.1	«Податкові зобов'язання з ПДВ непідтверджені»	Сума ПДВ, включена до вартості товарів/послуг, яку відзначено у доходах, повинна бути відображена за кредитом цього субрахунку, взаємодіючи з дебетом відповідних рахунків обліку доходів
6411.2	«Податкові зобов'язання з ПДВ підтверджені»	Тут відображається обсяг ПДВ, включений до вартості відвантажених товарів/послуг та зафіксований у доходах, на який була виписана податкова накладна, зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі — ПН, ЄРПН).
6411.3	«Податковий кредит з ПДВ непідтверджений»	Сума податку на додану вартість (ПДВ), яка включена до вартості отриманих товарів/послуг, повинна бути зафіксована на дебеті відповідного субрахунку, на якому реєструється податковий кредит. Це відбувається відповідно до кредиту, зарахованого на рахунки обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та підрядниками.
6411.4	«Податковий кредит з ПДВ підтверджений»	Фіксується обсяг ПДВ, включений до вартості отриманих товарів/послуг, на який була виписана ПН та зареєстрована у ЄРПН.

Джерело: розроблено автором на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку, затвердженого на ТОВ «Нікопарт»

Облік операцій на рахунку 315, а саме системи електронного адміністрування ПДВ, представлено в табл. 2.8.

Облік операцій на рахунку системи електронного адміністрування ПДВ

№	Господарські операції	Дебет	Кредит
1	Перерахування відсутніх для реєстрації податкових накладних коштів на рахунок у СЕА ПДВ	315	311
2	Списання суми ПДВ, списаної Держказначейством з рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ на сплату узгоджених податкових зобов'язань за податковою декларацією	641	315
3	Сума, отримана за заявою платником податків з рахунку у системі електронного адміністрування ПДВ на поточний рахунок (перераховано Держказначейством)	311	315

Приклад типових операцій з обліку податкових зобов'язань з ПДВ на ТОВ «Нікопарт» представлено в додатку Г.

Основними та базовими первинними документами з обліку ПДВ на підприємстві є:

- Податкова накладна;
- Платіжна інструкція;
- Бухгалтерська довідка.

Платіжна інструкція – розпорядження ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції [0].

Бухгалтерська довідка – це документ, який містить інформацію про фінансовий стан підприємства чи організації. Вона може включати в себе баланс, звіт про прибуток і збиток, аналіз руху грошових коштів та інші фінансові звіти. Бухгалтерська довідка використовується для внутрішнього та зовнішнього аналізу фінансового стану підприємства, а також для представлення інформації зацікавленим сторонам, таким як інвестори, кредитори або податкові органи.

Для визначення суми податку на додану вартість, яку необхідно сплатити, важливими елементами є підтверджений податковий кредит і податкове зобов'язання. У цьому контексті ключовою роллю відіграють податкові накладні (ПН) та розрахунки коригування (РК), які дозволяють виправити будь-які помилки або внести уточнення, якщо такі виникли в податкових накладних.

Податковий кредит покупця виникає при наявності та реєстрації податкової накладної від продавця. Цей документ є формою, в якій вказано основні дані про угоду: хто, кому, що, коли і за скільки було продано, а також суму ПДВ, яку покупець сплатив. Податкову накладну необхідно обов'язково зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних. Лише після успішної реєстрації продавець може врахувати суму ПДВ від покупця в своєму податковому зобов'язанні, а покупець може скористатися цією сумою для нарахування податкового кредиту.

Цей процес має свої наслідки для обох сторін: розмір податкового зобов'язання продавця, який слід сплатити до бюджету, збільшиться, в той час як для покупця це призведе до зменшення його податкових зобов'язків [0].

Приклад Податкової накладної по операції придбання товарів ТОВ «Нікопарт» представлено в додатку Д.

Пропонуємо розглянути документи, на підставі яких ПДВ включають до податкового кредиту (рис. 2.6).

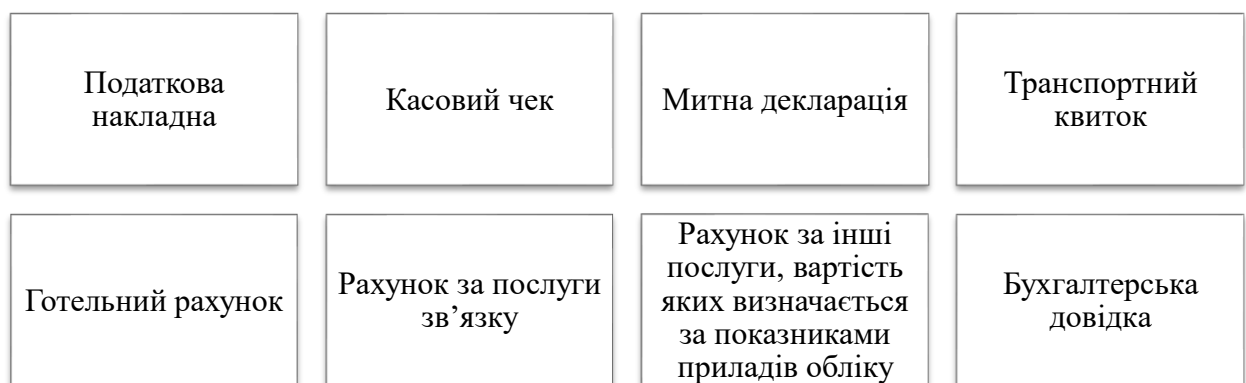

Рис. 2.6. Документи, на підставі яких ПДВ включають до податкового кредиту

Джерело: розроблено автором на основі [49]

Адекватне документування податку на додану вартість набуває особливого значення при визначенні податкового кредиту, оскільки відповідно до установлених вимог підставою для нарахування сум податку, які враховуються у

податковому кредиті для отримувача товарів, робіт чи послуг, є податкові накладні, зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Податковий облік на підприємстві ТОВ «Нікопарт» є важливим аспектом діяльності, який включає в себе розрахунок і сплату податків та зборів у відповідності до вимог законодавства країни. Цей процес має велике значення для забезпечення законності, фінансової стійкості та надійності діяльності підприємства.

Основним завданням в рамках податкового обліку є розрахунок і правильна сплата різних видів податків та зборів, зокрема податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість (ПДВ), податку на землю, податку на нерухоме майно, а також соціальних та інших обов'язкових платежів. Важливо враховувати всі специфіки та зміни в податковому законодавстві, що відбуваються з часом, і актуально декларувати та сплачувати обов'язкові платежі в строки, визначені законом.

Податковий облік також передбачає ведення податкової звітності, яка включає в себе подання відповідних податкових декларацій та звітів до податкових органів у встановлені строки. Ця звітність має бути точною та відображати всі фінансові операції підприємства, що підпадають під податкове законодавство.

Правильний податковий облік допомагає уникнути недорозумінь і конфліктів з податковими органами, а також забезпечує фінансову стійкість підприємства та вивільнення ресурсів для інвестицій у розвиток бізнесу. Незважаючи на складність податкового законодавства, правильний і систематичний підхід до податкового обліку є важливим аспектом ефективного фінансового управління підприємством.

Перелік посадових осіб, які складають, підписують звітність та несуть відповідальність за подання її за призначенням у встановлені законодавством строки наведений у таблиці 2.9.

Перелік посадових осіб, які складають, підписують звітність та несуть відповідальність за подання її за призначенням у встановлені законодавством строки

№ з/п	Види та назва звітності	Посада
1	Фінансова звітність	Головний бухгалтер
2	Податкова звітність	Головний бухгалтер
3	Статистична звітність	Бухгалтер
4	Спеціальна звітність (до ПФУ та інших соціальних фондів)	Бухгалтер

На Підприємстві наявний Наказ про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику № 14 від 29.12.2016 р., що відповідає вимогам ЗУ № 996-XIV. На підприємстві не укладено договори про матеріальну відповідальність з працівниками.

Відповідно до Кодексу законів про працю, працівники несуть повну матеріальну відповідальність за завдану їх винною поведінкою шкоду підприємству у тому випадку, коли між працівником і підприємством (установою, організацією) укладено письмовий договір, що передбачає взяття працівником на себе повної матеріальної відповідальності за збереження майна та інших цінностей, переданих йому або використовуваних для інших цілей.

На Підприємстві перед складанням річної фінансової звітності та у відповідності до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV, Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою КМУ № 419 від 28.02.2000 р., Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014 № 879, була проведена обов'язкова річна повна інвентаризація активів і зобов'язань за 2017 р. та за 2018 р. Враховуючи, що інвентаризацію активів і зобов'язань було проведено до укладення договору з аудитором, аудитор не був присутній при її проведенні.

2.3. Організація та методика аудиту розрахунків з бюджетом

Організація та методика аудиту розрахунків з бюджетом є важливою складовою для забезпечення ефективності та точності фінансового управління підприємства чи організації. Податковий контроль і аудит податків – це процедури, які здійснюються податковими органами для перевірки відповідності оподатковуваної діяльності підприємства чинному податковому законодавству та точності розрахунків і сплати податків.

Податковий контроль може бути ініційований різними способами, такими як подання податкової декларації, податкового повідомлення, зверненням або внутрішнім розслідуванням податкового органу.

Податковий орган розробляє план із зазначенням об'єкта, обсягу і тривалості податкового контролю або аудиту. Також визначається список необхідних документів і інформації, які підприємство повинно надати.

Податковий орган повідомляє підприємство про намір провести податковий контроль або аудит і надає перелік запитів щодо документації і інформації, яку необхідно представити.

Податковий орган перевіряє фінансову та податкову документацію підприємства, а також його оподатковувану діяльність для визначення відповідності законодавству. Ця перевірка може включати обстеження фінансових записів, співбесіди з представниками підприємства і зіставлення даних зі звітністю.

Після закінчення контролю або аудиту, податковий орган аналізує зібрану інформацію і визначає, чи відповідає підприємство податковому законодавству. Якщо виявляються порушення, податковий орган приймає рішення щодо податкового обліку.

Податковий орган складає звіт про результати податкового контролю або аудиту, включаючи виявлені порушення та рекомендації щодо їх виправлення.

На основі результатів податкового контролю або аудиту, податковий орган приймає рішення про подальші дії, включаючи встановлення податкових зобов'язань, нарахування пеналіті, виправлення податкових декларацій тощо.

Підприємство має право оскаржити рішення податкового органу і подати апеляцію, яка буде розглянута відповідними інстанціями.

Підприємства, в тому числі, ТОВ «Нікопарт», повинні дотримуватися всіх вимог та запитів податкового органу під час проведення податкового контролю або аудиту, і в разі виявлення порушень співпрацювати з податковими органами для виправлення ситуації та вирішення податкових питань.

Так, наведемо процес організації та методики аудиту розрахунків на ТОВ «Нікопарт»:

– **Організація аудиту розрахунків з бюджетом:**

1. Визначення мети аудиту:

- Визначення основних цілей та завдань аудиту розрахунків з бюджетом.
- Формулювання конкретних завдань, які слід вирішити під час аудиторської перевірки.

2. Обрання аудиторської команди:

- Відбір кваліфікованих аудиторів з досвідом у фінансовому аудиті та бюджетному обліку.

3. Збір інформації:

- Отримання фінансових звітів та бюджетних документів.
- Збір іншої важливої інформації, такої як внутрішні процедури та політики.

4. Аналіз внутрішнього контролю:

- Оцінка систем внутрішнього контролю, спрямованих на забезпечення точності та надійності розрахунків з бюджетом.

– **Методика аудиту розрахунків з бюджетом:**

1. Перевірка відповідності бюджету:

- Перевірка, чи витрати відповідають затвердженому бюджету.
- Виявлення можливих розбіжностей та пояснення їхнього походження.

2. Аналіз рахунків та фінансових звітів:

- Оцінка точності розрахунків, включаючи реєстрацію податкових обов'язків та платежів.
 - Перевірка джерел фінансування та їх відповідності бюджетним обмеженням.
3. Виявлення можливих ризиків:
- Аналіз ризиків, пов'язаних з невідповідністю законодавства, помилками в розрахунках, чи іншими факторами.
4. Перевірка документації та відомостей:
- Перевірка наявності та вірогідності документів, що підтверджують розрахунки з бюджетом.
 - Перевірка дотримання організаційних та правових вимог.
5. Формування звіту:
- Складання аудиторського звіту, в якому вказуються результати аудиту та рекомендації щодо поліпшення системи розрахунків з бюджетом.

Ці етапи складають загальну методику для проведення аудиту розрахунків з бюджетом і допомагають забезпечити дотримання встановлених стандартів та ефективність фінансових операцій.

В цілому, до робочої документації аудиту відносяться:

- плани і програми проведення аудиту;
- матеріали вивчення і оцінки систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю;
- записи про характер і обсязі проведених аудиторських процедур і їх результатів;
- записи усних обговорень, що виникли в ході аудиту питань з співробітниками адміністрації підприємства;
- письмові роз'яснення, отримані від керівництва підприємства;
- інформація для керівництва підприємства;
- висновки експертів, висновки і рекомендації аудиторської організації та ін.

В процесі аудиторської перевірки ПДВ, аудитор розробляє та заповнює наступні робочі документи:

- Наказ на проведення аудиту ТОВ «Нікопарт» (додаток Е);
- Програма (додаток Ж) та План аудиту;
- Формування податку на додану вартість (додаток З);
- Зведені дані щодо задекларованих та встановлених у ході проведення перевірки сум податкових зобов'язань;
- Зведені дані щодо задекларованих та встановлених у ході проведення перевірки сум податкового кредиту;
- Перевірка відповідності залишків на відповідні дати у розрахунках з бюджетом (додаток К);
- Відсутні податкові накладні від контрагентів (додаток Л);
- Результати аудиту звітності (додаток М) та Аудиторський висновок.

Загальна схема документування аудиту розрахунків з ПДВ представлена на рис. 2.7.

Рис. 2.7. Схема послідовності документування процедур аудиту розрахунків за податками

Джерело: розроблено автором

Документація, яка використовується в аудиторській організації, є власністю цієї організації. Організація має право самостійно використовувати свою робочу

документацію, дотримуючись законодавства, інших нормативних актів і професійної етики. Деякі частини документів чи їх витяги можуть бути надані клієнтові за розсудом аудитора, але вони не можуть використовуватися як заміна його бухгалтерських записів. Розглянемо підходи до методик проведення аудиторської перевірки (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Підходи до методик проведення аудиторської перевірки

Підхід	Зміст
Бухгалтерський	Полягає в розробці методик перевірки з різних розділів бухгалтерського обліку
Юридичний	Розробка методик з метою для перевірки різних питань з юридичної перспективи передбачає розгляд різних аспектів, які можуть перетинатися з бухгалтерськими методиками. Однак ці методики мають на меті глибше вивчення правового аспекту відображення господарської діяльності економічного суб'єкта в обліку.
Спеціальний	Розробка методик перевірки груп економічних суб'єктів, що мають загальні спеціальними ознаками
Галузевий	Розробка методик аудиту економічних суб'єктів в залежності від виду їх діяльності та галузевої належності

Метод аудиту являє собою сукупність методів, спрямованих на оцінку стану досліджуваного об'єкта. Дані методи можна розділити на три групи:

1) визначення реального стану об'єктів. Дана група передбачає огляд, перерахунок і зміна кількісного стану об'єкта. Проведенням аудитором інвентаризації готової продукції і матеріалів, дозволяє не тільки переконатися в їх наявності, а й визначити стан обліку в місцях складування, а також порядком складання прибутково-видаткових документів.

2) аналіз. Методом наступної групи є процедури порівняння окремих показників звітності підприємства. На даній стадії, аналіз аудиту дає можливість визначення характеру, часу і обсягу інших аудиторських перевірок на стадії проведення істотних перевірок. Дані перевірки дають можливість обробляти значну кількість деталізованої інформації, а також дати загальну інформацію на фінальній стадії.

3) оцінка. Дана група спрямована на оцінку стану об'єктів аудиту, а також на логічне закінчення процесів зіставлення. Методи облікової оцінки як правило визначаються розмірами резервів по: гарантійними зобов'язаннями, сумнівних боргах, вартості цінних паперів і ін. Всі методи аудиту можна розділити на дві групи: конкретні методи перевірки операцій, документів і рахунків, а також методи організації аудиту в цілому.

Навіть при різноманітні класифікацій методів аудиту, більшість дослідників вважають за доцільне виділяти наступні категорії методів: засоби визначення кількісного та якісного стану об'єктів у природній формі (експертиза, контрольні заміри, інвентаризація та інші), методи порівняння, оцінювання та загальнонаукові методи. Такі методи представлені на рис. 2.8 [6].

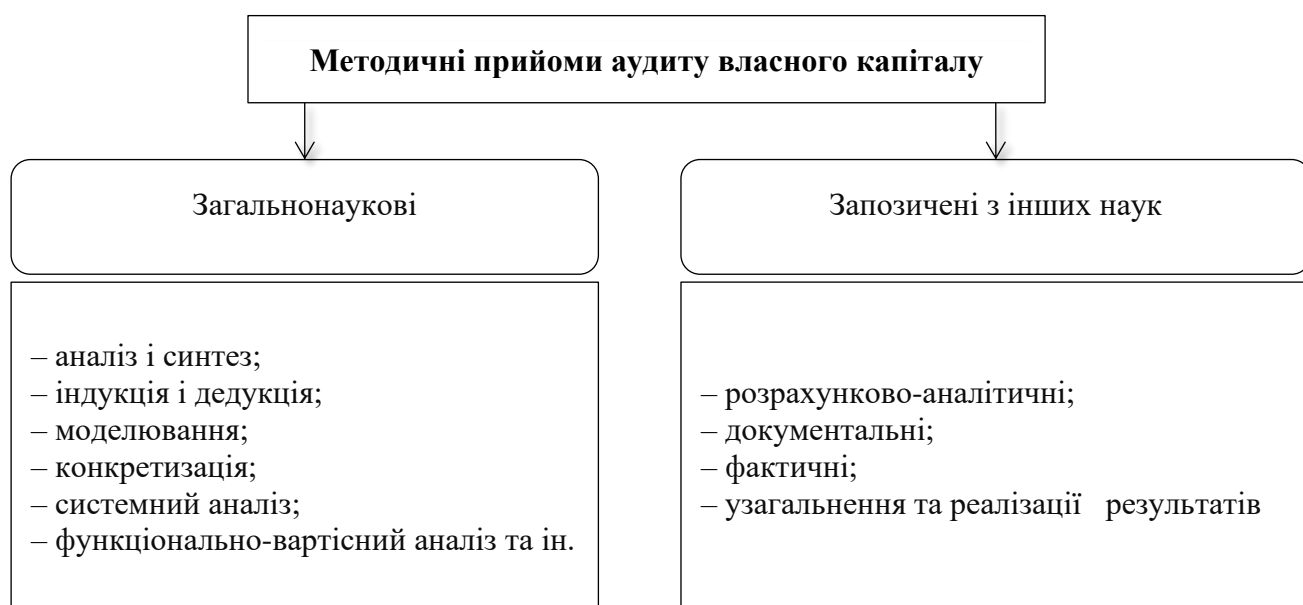

Рис. 2.8. Методичні прийоми аудиту розрахунків за податками

Примітка: розробка автора

Особливої уваги заслуговує аудиторський звіт та висновок, в яких підсумовуються результати перевірки в цілому за всіма ділянками обліку, включаючи розрахунки за податками. Загальні аспекти, що стосуються Аудиторського звіту, представлені в МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності» [30].

За структурою аудиторський звіт може мати три основних розділи (рис. 2.9).

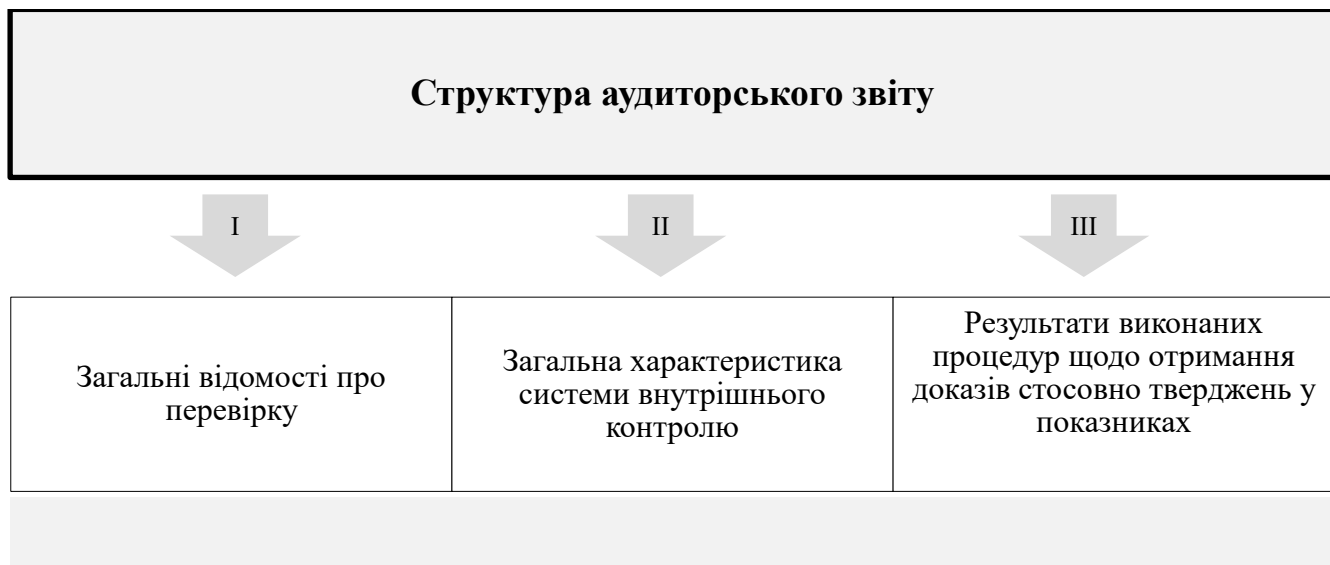

Рис. 2.9. Структура аудиторського звіту

Джерело: розроблено автором

Аудиторський висновок складається за результатами аудиту бухгалтерської звітності суб'єкта, проведеного аудиторською організацією. В аудиторському висновку об'єкт аудиту повинен бути позначений або найменуваннями всіх складових звітності, щодо яких проводиться аудит, або словами «бухгалтерська звітність». Аудиторський висновок може бути: безумовно-позитивним; модифікованим із застереженням; з відмовою від висловлення думки. В будь-якому випадку, коли фінансова звітність підтверджується висновком аудитора, важливо точно вказати ступінь його відповідальності та характер аудиторської роботи [24, с. 14].

Формування аудиторського звіту під час аудиту розрахунків з ПДВ є важливою складовою процесу проведення аудиту. Це висвітлення результатів аудиторської перевірки, в якому аудитор надає свою думку та висновки щодо достовірності та правомірності фінансової інформації, пов'язаної з податком на додану вартість. Важливість цього звіту визначається кількома ключовими факторами:

1. Надійність інформації. Аудиторський звіт підтверджує, наскільки достовірно та правомірно відображено інформацію про розрахунки з ПДВ у

фінансовій звітності підприємства. Це забезпечує внутрішню та зовнішню вірогідність фінансового звіту.

2. Дотримання законодавства. Аудиторський звіт вказує на те, чи дотримується підприємство відповідного законодавства та нормативних вимог у галузі обліку та оподаткування, зокрема, щодо ПДВ.

3. Виявлення ризиків і недоліків. Якщо аудитор виявляє ризики чи недоліки в процесі розрахунків з ПДВ, це дозволяє підприємству своєчасно виправити неправильності та покращити внутрішні процеси.

4. Довіра стейкхолдерів. Аудиторський звіт збільшує довіру стейкхолдерів, таких як інвестори, кредитори та інші зацікавлені сторони, до фінансової звітності підприємства, оскільки він свідчить про його об'єктивність та незалежність.

Отже, формування аудиторського звіту під час аудиту розрахунків з ПДВ визначається необхідністю забезпечити об'єктивність, достовірність та дотримання вимог законодавства у фінансовій звітності підприємства.

2.4. Аналіз розрахунків підприємства з бюджетом

Аналіз обсягів та динаміки податків на підприємстві є вкрай актуальним завданням, оскільки має важливе значення для ефективного управління фінансами та забезпечення стійкості та прибутковості бізнесу. Підприємства повинні надавати інформацію про свої податкові зобов'язання у фінансових звітах та звітах для податкових органів. Аналіз цих обсягів допомагає забезпечити точність та відповідність інформації. Динаміка податків впливає на фінансову стратегію підприємства. Ефективний аналіз допомагає визначити, як оптимізувати фінансові ресурси та досягти фінансових цілей.

Досліджуване підприємство ТОВ «Нікопарт» сплачує наступні податки: податок на прибуток, податок на додану вартість, податок з доходів фізичних осіб, військовий збір. Розглянемо динаміку сум даних податків за останні 3 роки (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка сум податків, сплачених ТОВ «Нікопарт» за 2019-2022 рр., грн.

Податки та збори	2019	2020	2021	2022
Податок на прибуток	350	1100	729	1000
ПДВ	32609,8	40595,6	39940,4	31463,8
ПДФО	7464	8492	8371	4619
Військовий збір	622	707,7	697,6	384,9
Усього сплачено податків	41045,8	50895,3	49738	37467,7
Частка ПДВ в загальному обсязі податків	79,45	79,76	80,30	83,98

Джерело: складено на основі податкової звітності ТОВ «Нікопарт»

Сума податку на прибуток зросла з 350 тис. грн. в 2019 році до 1000 тис. грн. в 2022 році. Це може свідчити про зростання прибутковості компанії протягом цього періоду. Однак, важливо врахувати, що сума податку на прибуток значно збільшилася в 2020 році, а потім трохи знизилася в 2021 і 2022 роках.

Сума ПДВ також зросла з 32609,8 тис. грн. в 2019 році до 31463,8 тис. грн. в 2022 році. Однак, варто відзначити, що в 2020 році була значна зростання суми

ПДВ, але потім вона трохи знизилася в 2021 і 2022 роках. Зміни у сумі ПДВ можуть бути пов'язані зі змінами обсягів продажів або ставок ПДВ.

Сума ПДФО також показує зростання з 7464 тис. грн. в 2019 році до 4619 тис. грн. в 2022 році. Протягом аналізованого періоду сума ПДФО не показує стійкого зростання і в 2021 році навіть трохи знизилася порівняно з попереднім роком.

Сума військового збору також зменшилася з 622 тис. грн. в 2019 році до 384,9 тис. грн. в 2022 році. Ця тенденція вказує на зменшення обсягів доходів, які оподатковуються цим збором.

Загальна сума сплачених податків ТОВ «Нікопарт» зросла з 41045,8 тис. грн. в 2019 році до 37467,7 тис. грн. в 2022 році. Загальна тенденція вказує на збільшення обсягів оподаткування протягом цього періоду, але зменшення загальної суми в 2022 році порівняно з попередніми роками.

Представимо наведені дані щодо ПДВ в динаміці графічно (рис. 2.10).

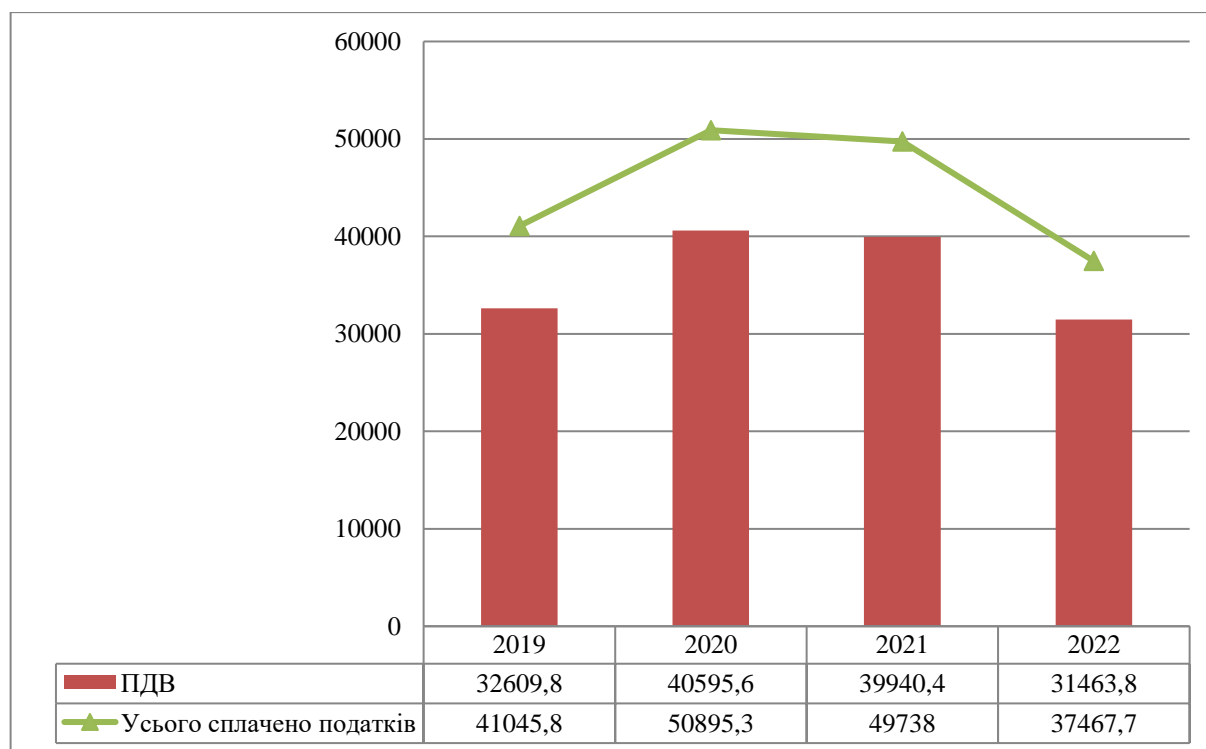

Рис. 2.10. Динаміка ПДВ ТОВ «Нікопарт» в 2019-2022 рр.

Так, бачимо, що динаміка ПДВ дублює загальноподаткову динаміку підприємства через значну частку ПДВ в обсязі всіх податків. Як видно з

таблиці 2.8, частка ПДВ в податках зростала щорічно, збільшившись з 79% до 83%. Хоча при цьому, вартісний обсяг даного податку зазнавав зниження протягом останніх 2 аналізованих періодів.

Загалом, аналіз динаміки податків свідчить про те, що ТОВ «Нікопарт» переживало коливання в своєму фінансовому стані протягом розглянутого періоду. Для кращого розуміння причин цих змін може бути корисним провести більше детальний аналіз фінансових показників, таких як обсяги продажів, витрати та інші фактори, що впливають на оподаткування компанії.

Загалом, аналіз обсягів та динаміки податків на підприємстві є критичним для ефективного фінансового управління та забезпечення стійкості та прибутковості бізнесу в умовах змінюючогося податкового середовища.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

3.1. Актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками

В Україні система обліку податків визначена загальним планом рахунків бухгалтерського обліку, який надає базовий каркас для ведення обліку різних елементів оподаткування. Проте, ця система не є ідеальною, і виникають ряд проблем, які впливають на ефективність обліку податків у країні.

Один із основних викликів у сфері обліку податків полягає в занадто деталізованій структурі рахунків. Надмірна кількість рахунків може ускладнювати процес обліку та звітності, зокрема при визначенні податкових зобов'язань та податкового кредиту.

Постійні зміни в податковому законодавстві України вносять невизначеність та доповнюють складність в обліку податків. Бізнес повинен постійно адаптуватися до нових правил, що впливає на його фінансову стратегію та облікову діяльність.

Деякі податкові рахунки можуть не ідеально відображати економічні операції. Наприклад, транзитні рахунки, які використовуються для обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту, можуть бути недостатньо відкритими у визначенні економічного змісту операцій.

Облік податку на додану вартість (ПДВ) є окремим викликом через складні правила та методика обчислення. Використання системного бухгалтерського обліку та податкового обліку може призводити до розбіжностей та ускладнювати визначення податкового зобов'язання.

Крім вищезазначеного, надмірна деталізація та невизначеність в законодавстві ускладнюють аналіз фінансової звітності та моніторинг податкових обов'язків. Це може бути проблемою для податкових органів та компаній, які прагнуть забезпечити точність та чесність обліку.

Пропонуємо конкретизувати вищевказані проблеми за зібрати їх в групи проблем щодо обліку податків в Україні (рис. 3.1).

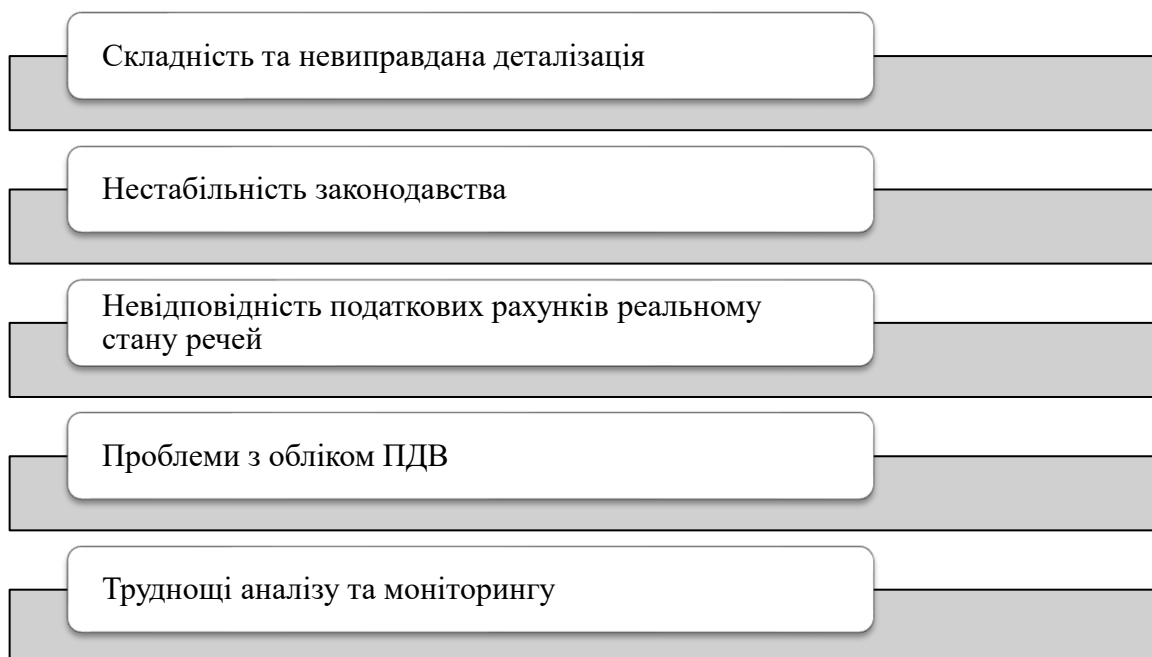

Рис. 3.1. Проблеми оподаткування та обліку податків на підприємствах України

Джерело: розроблено автором

Зосередимо увагу на одній з вказаних проблем – пов’язаної з обліком ПДВ. Так, сучасний стан податку на додану вартість в Україні визначається його ключовою роллю у фіскальній системі та важливістю для наповнення бюджету. Достовірність обліку розрахунків за цим податком визначає повноту та своєчасність внесення відповідних платежів до бюджету. В умовах постійних змін у податковому та обліковому законодавстві в Україні, проблеми та недоліки в обліку ПДВ залишаються актуальними.

Однією з ключових проблем є облікове відображення ПДВ, яке визначається системним бухгалтерським обліком та несистемним податковим обліком. Зокрема, розглядаючи методику обліку та звітності з ПДВ, слід відзначити, що обрано складний підхід до обліку податкових зобов’язань та податкового кредиту. Це об’єднання системного бухгалтерського обліку та несистемного податкового обліку ускладнює визначення доходів та породжує проблеми в реальному відображенні економічних операцій.

На практиці виникає конфлікт через використання транзитних рахунків, таких як 643 "Податкові зобов'язання" та 644 "Податковий кредит", що не завжди точно відображають економічний зміст операцій. Ця проблема виникає з недоліків системи рахунків та назв, які не повністю відповідають економічному змісту операцій, утруднюючи оцінку конкретної ситуації на підприємстві.

Однією з найактуальніших задач є вирішення цих проблем з обліковим відображенням ПДВ, вдосконаленням методів його обчислення та відображення у звітності. Такий підхід дозволить ефективно протистояти суперечностям і забезпечити точність та чіткість в обліку ПДВ, що, в свою чергу, сприятиме збалансованому та ефективному функціонуванню системи оподаткування.

Податок з доходів фізичних осіб представляє собою плату, яку фізична особа сплачує за послуги, що надаються їй територіальною громадою, де вона проживає або має свою податкову адресу [39]. Ставка податку на доходи фізичних осіб складає 18% і сплачується вона за допомогою вирахування із заробітної плати фізичної особи.

Основною проблемою податкового обліку ПДФО є той факт, що ще з часів здобуття незалежності України, не дивлячись на усі зміни, які відбулися в податковій сфері за ці 26 років, розпочинаючи зі ставки оподаткування й закінчуючи змінами в мінімальній заробітній платі (й розмірі податків відповідно), самі проблеми оподаткування залишаються тими ж. Змінюються правила обліку, беруться до уваги національні та міжнародні стандарти обліку, проте повністю відсутня боротьба з проблематичними аспектами даного питання. Саме тому розгляд даного питання є вкрай важливим та актуальним.

Щодо ПДФО, то складність його обліку полягає в дворазовій виплаті заробітної плати в Україні. Так, відповідно до КЗпП [19], виплата відбувається у формі авансу і заробітної плати. Відповідно, мають сплачуватись податки також двічі. Однак виникає проблема, пов'язана з відсутністю точної інформації стосовно відпрацьованого часу працівником під час здійснення виплати авансу, так як дана інформація з'являється лише під час виплати основної частини

заробітної плати. Внаслідок цього незрозумілою є сума податку з доходів фізичних осіб, яка має бути переведена до бюджету.

Крім того, в обліку ПДФО присутня також проблема, пов'язана з заробітними платами, які видаються «у конвертах», тобто мова йде про тінізацію заробітку громадян з метою зменшення податкового тягаря підприємства. Таким чином, офіційно людина може заробляти 4 000 – 5 000 грн., а на руки отримувати близько 10 000 грн. Відповідно, бюджет держави недоотримує приблизно 900 грн. з одного такого працівника.

Виникає питання можливих шляхів подолання даних проблем.

Що стосується першої проблеми, найлегшим способом її подолання є здійснення виплати ПДФО один раз на місяць за підсумками суми отриманого авансу та основної заробітної плати. Таким чином спроститься облік авансового ПДФО, який не має чітко встановленого порядку обліку. Іншим варіантом вирішення даної проблеми є встановлення чіткої суми ПДФО за місяць. Пропонуємо за першу половину місяця встановити суму ПДФО на рівні 639 грн. незалежно від заробітної плати громадянина. Дана сума була отримана наступним чином: мінімальна заробітна плата, яка наразі відповідно до ст. 8 Закону про Державний бюджет України на 2024 рік [15] установлена на рівні 7100 грн., за півмісяці, відповідно 3550 грн. і множимо дану суму на 18% (ставка ПДФО). Що стосується основної заробітної плати, то сума ПДФО з неї буде утримуватись за вже наявними даними про відпрацьований час за вирахуванням сплачених 639 грн.

Що стосується іншої проблеми, то її вирішення має відбуватись у рамках прийнятої державою політики боротьби з тіньовою економікою. В разі ефективного її здійснення дана проблема зникне сама собою.

Ряд проблем, що виникають у сфері обліку податків, напряму пов'язаний зі звітністю, що подається за кожним податком окремо. Більш точно – з Податковими деклараціями. Так, вивчивши дане питання щодо деяких податків, пропонуємо виокремити певні проблемні моменти щодо заповнення такої форми

звітності, як Податкову декларацію, за податком на прибуток, ПДВ та акцизним податком (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Проблеми, які виникають при складанні Податкових декларацій та їх причини

Податок	Причини, що зумовлюють проблеми складання звітності
Податок на прибуток	<ol style="list-style-type: none"> 1. Великий обсяг декларації. 2. Відсутність чіткої інструкції або порядку, яка регламентує заповнення цієї декларації. 3. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, без чіткої відповіді на поставлені питання. 4. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією.
Податок на додану вартість	<ol style="list-style-type: none"> 1. Надзвичайно велика кількість норм, що регулюють справляння ПДВ. 2. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією. 3. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, що може становити важкість для пересічного платника ПДВ.
Акцизний податок	<ol style="list-style-type: none"> 4. Значна кількість норм, що регулюють справляння акцизного податку. 5. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією. 6. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, що може бути важко зорієнтуватися для платників акцизного податку.

Джерело: розроблено автором на основі [43]

Так, складання Податкових декларацій є складним та відповідальним процесом для багатьох платників податків. Цей етап податкового обліку часто виявляється проблематичним, і це обумовлено кількома чинниками.

По-перше, однією з основних причин є складність самого податкового законодавства. Зміни в нормативних актах, амбігвітети в трактуванні окремих положень, а також невизначеність у визначенні правил та вимог можуть створювати труднощі при правильному розумінні та застосуванні відповідних правил.

По-друге, відсутність чітких та доступних інструкцій щодо заповнення Податкових декларацій може ускладнювати завдання для платників податків. Недостатні пояснення та конкретика щодо заповнення форм можуть призводити до неправильних обчислень та невірних податкових зобов'язань.

Третій аспект полягає у великій кількості деталей, які необхідно враховувати при складанні декларацій. Різноманітні види доходів, пільги, винятки, а також інші аспекти фінансової діяльності стають складною мозаикою, яку не завжди просто впоратися.

Не менш важливим фактором є таємничість та непередбачуваність дій податкових органів. Зміни в їхній практиці, неоднозначність в оцінці облікових процесів, а також можливість податкових перевірок можуть викликати невизначеність у платників податків та спричиняти труднощі у складанні декларацій.

Тож, проблеми при складанні Податкових декларацій є результатом взаємодії ряду факторів, включаючи складність законодавства, неясності в інструкціях, деталізацію процесів та нестабільність у вимогах та практиках податкових органів. Вирішення цих проблем передбачає удосконалення законодавства, забезпечення зрозумілості та конкретності інструкцій, а також підвищення прозорості та передбачуваності дій податкових органів.

Щодо проблем аудиту та контролю різних ділянок обліку на підприємстві, в тому числі, і розрахунків за податками, нагальною та гучною проблемою виступає важкість запровадження електронного аудиту (е-аудиту) в Україні (табл. 3.2).

Організаційна стадія електронного аудиту визначається ухваленням Концепції електронного аудиту в Україні та подальшими стратегіями його розвитку. На цьому етапі розглядається та розглядається проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження електронних перевірок (е-аудит)», зареєстрований під № 6255 від 02.11.2021, який враховує потреби та запити зацікавлених сторін.

На практичному етапі передбачається систематичне впровадження електронного аудиту для проведення електронних перевірок конкретних категорій платників податків. Це сприятиме зміцненню контрольної-перевірочної діяльності з боку Державної податкової служби України щодо цих платників, формуючи ефективний інструмент для виявлення податкових порушень. Такі заходи також

призведуть до додаткових надходжень до державного бюджету, що представляє собою позитивне явище, вже успішно впроваджене в європейських країнах.

Таблиця 3.2

Розвиток електронного аудиту в Україні

Назва етапу	Характеристика
Підготовчий	Розробка вимог до електронних документів, проведення електронних перевірок
Організаційний	Розробка концепції електронного аудиту в Україні, яка визначає основи та методологію проведення електронного податкового аудиту, є актуальним напрямком. Додатково, вивчення та аналіз проекту Закону України, відомого як № 6255 від 02.11.2021, спрямованого на внесення змін до Податкового кодексу України з метою впровадження електронних перевірок (е-аудит), також є важливим етапом цього процесу.
Практичний	Встановлення обов'язкового подання: а) великими платниками податків на вимогу контролюючого органу під час перевірки стандартного файлу перевірки (SAF-T UA) та його аналізу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення з використанням сучасних методів перевірки очікується з 1 січня 2023 року; б) від великих платників податків типовий файл аудиту (SAF-T UA) очікується з 1 січня 2025 року (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства); в) стандартний файл аудиту платників ПДВ (SAF-T UA) може бути запроваджений не раніше 1 січня 2027 року (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства)

Джерело: розроблено на основі [44]

Важливо враховувати цей позитивний досвід та не знехтувати можливостями, які надає впровадження електронного аудиту як сучасної форми податкового контролю для юридичних осіб, а саме:

- сприяння більш ефективному виконанню покладених на податкові органи функцій;
- вирішення конфліктних ситуацій у взаємовідносинах між платниками податків та податковими органами;
- зменшення тиску на бізнес;
- посилення захисту прав та інтересів платників податків;

- підвищення привабливості ведення бізнесу та покращення інвестиційного середовища в Україні.

Зрозуміло, що законодавчі ініціативи та новації є безсумнівним кроком до майбутнього нашої країни. Але треба також розуміти, що говорити про повне переведення аудиту в електронний формат ще зарано, а можливо, навіть і недоцільно. Ми пропонуємо компаніям орієнтуватися на специфіку бізнесу та розглядати формат аудиту індивідуально. Формат гібридного аудиту може включати комбінацію багатоваріантних моделей, таких як: аудит на місці, електронний аудит, перегляд інформації про документи та тестування процедур.

Підхід, у якому використовується змішаний формат аудиту, актуальний для організацій, щоб повністю вивчити внутрішні та зовнішні проблеми з метою задоволення вимог зацікавлених сторін.

Отже, проблеми обліку та аудиту податків в Україні визначаються несумісністю податкових рахунків, нестабільністю законодавства та складністю аналізу. Вирішення цих викликів вимагає ретельного перегляду системи рахунків, стабілізації законодавства та посилення взаємодії між податковими органами та підприємствами. Тільки так можна досягти більшої прозорості та ефективності в системі обліку податків в Україні.

3.2. Шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом

Основні недоліки з організаційного боку включають:

1. Складність податкового законодавства: Податковий кодекс та інші нормативно-правові акти, що регулюють систему оподаткування, часто відзначаються високим рівнем складності та непрозорістю. Це ускладнює розуміння та виконання правил для бізнесу та громадян.

2. Велика кількість податків та обов'язкових платежів: українська система включає в себе багато різних податків та обов'язкових внесків, що може створювати значний адміністративний та фінансовий тиск для платників податків.

3. Великий обсяг адміністративних процедур: здійснення різних податкових зобов'язань вимагає від підприємств та громадян виконання великої кількості адміністративних процедур, що затяжно та витратно.

4. Великий процент тіньової економіки: високі податкові ставки та складність системи часто стимулюють розвиток тіньової економіки та уникнення сплати податків.

5. Нестабільність податкової політики: зміни у податковому законодавстві, які відбуваються досить часто, можуть призводити до нестабільності та невизначеності для бізнесу.

6. Неefективність контролю та використання ресурсів: система контролю та моніторингу використання податкових ресурсів може бути неefективною, що створює можливості для корупції та недостатньої збору податків.

Реформування податкової системи для спрощення процедур, зменшення податкового тягаря та підвищення її ефективності є однією з ключових задач у напрямку поліпшення економічного клімату в Україні.

З вищесказаного можна узагальнити, що чинна система обліку податків в Україні має свої недоліки, які впливають на ефективність та прозорість фіскального процесу (табл. 3.3).

Основні недоліки та шляхи реформування чинної системи обліку ПДВ [27]

Рівень обліку ПДВ	Недоліки чинної системи обліку ПДВ	Заходи реформування обліку ПДВ
Первинний облік	Громіздка форма податкової накладної	Виключення певних полів у податковій накладній, які не мають економічної значущості, є об'єктом удосконалення.
Вторинний облік	Наявність транзитних 643 та 644 субрахунків, які ускладнюють облік ПДВ	Вилучення 643 та 644 субрахунків. У випадку, коли підприємство визнає за доцільне окреме обліковування податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ при умовах передоплати, пропонується використовувати аналітичний рахунок, пов'язаний із 641 субрахунком.
		З метою спрощення Відомості 3.6 журналу № 3 розглядається варіант виключення інформації з 643 та 644 субрахунків.
Підсумковий облік	Відсутність відображення інформації щодо ПДВ у фінансовій звітності	Внесення доповнень у форму № 1 шляхом додавання нових статей балансу, а саме 1137 "Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (включаючи ПДВ)" та 1622 "Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (включаючи ПДВ)".
		У формі № 5 можливо внесення нового розділу, що стосується зобов'язань. Цей розділ міститиме інформацію про початкове сальдо, дебетові та кредитові обороти, а також кінцеве сальдо, розглянуті за різними податками і зборами, зокрема, за ПДВ.
	Громіздка форма Податкової декларації з ПДВ	В рамках оптимізації Податкової декларації з ПДВ можливий варіант вилучення деяких розділів, які не мають значущого економічного впливу.

Як було встановлено в попередніх підрозділах, облік в цілому, та заробітної плати та відрахувань з неї податків та внесків зокрема, є необхідним та відповідальним етапом в управлінні фінансами підприємства. Забезпечення вірного розрахунку заробітної плати вимагає своєчасних розрахунків окладів, податків і внесків, а також правильного складання первинних документів. У контексті Податкового кодексу України, важливо враховувати можливість застосування податкової соціальної пільги при розрахунку ПДФО. Це питання

впливає на рівень доходу працівника, тому оптимізація обліку податків має стратегічне значення.

Для покращення обліку ПДФО, пропонується розглянути введення нових субрахунків у рамках рахунку 641 "Розрахунки за податками". Зокрема, можна створити субрахунки:

- 6411/1 "Розрахунки за ПДФО із соціальною пільгою";
- 6411/2 "Розрахунки за ПДФО без соціальної пільги".

Це визначене виокремлення дозволить здійснювати більш ефективний контроль за застосуванням соціальної пільги. Водночас, покращення документального забезпечення розрахунків ПДФО є ключовим напрямком оптимізації. Пропонується вдосконалити та використовувати форму розрахунково-платіжної відомості, яка сприятиме більш точному контролю за правильністю розрахунку ПДФО (табл. 3.4). Такі кроки спрямовані на полегшення облікових процесів та підвищення вірогідності правильних розрахунків.

Таблиця 3.4

Вдосконалена форма розрахунково-платіжної відомості в частині обліку та розрахунку ЄСВ та ПДФО [22]

№	ПІБ	Таб. номер	ПІН	Нараховано, грн			Разом	База для ЄСВ	Ставка ЄСВ	Сума ЄСВ	Утримано, грн		На руки, грн.
				Зарплата	Премії	До плати					ПДФО 18%	ВЗ 1,5%	
1													
2													
3													
	Разом												
ФОП для ЄСВ:													
ЄСВ за ставкою 22 %													
Загальна сума ПСП													
ПДФО за ставкою 18%													
Військовий збір 1,5%													

Застосування вдосконаленої форми розрахунково-платіжної відомості на підприємствах дозволяє бухгалтерам отримувати більш деталізовану інформацію стосовно податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та єдиного внеску на соціальне страхування (ЄСВ), а також допомагає правильно розраховувати суми податків та уникати помилок в обліку. Головною метою внутрішнього контролю є виявлення ризиків нарахування штрафних санкцій під час податкових перевірок. Крім того, контроль над обліком єдиного внеску та ПДФО з оплати праці на підприємстві спрямований на виявлення порушень чи помилок та їх вплив на правильність формування податкової звітності та запобігання помилкам у веденні бухгалтерського обліку розрахунків за оплату праці.

Також пропонується ведення Реєстру податкових накладних з розподілом на пропорціональні частини (табл. 3.5) та здійснення ґрунтовного аналізу інформації щодо планування ПДВ в компанії (табл. 3.6).

Таблиця 3.5

Реєстр податкових накладних з розподілом на пропорціональні частини ТОВ «Нікопарт» в 2024 р.

Назва контрагента	Номер отриманої податкової накладної	Дата отриманої податкової накладної	Загальна сума			Суми, які підлягають оподаткуванню			Суми, звільнені від оподаткування			100% пільгове використання		
			загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Всього:														

Джерело: розроблено автором на основі [21]

У випадку, коли підприємство застосовує різні ставки ПДВ та нараховує компенсаційні податкові зобов'язання за звітний період, пропонується диференціювати податкові зобов'язання за змістом та ставками ПДВ шляхом введення наступних субрахунків: 6415 "Нарахування умовного продажу за ставкою 20%"; 6416 "Нарахування умовного продажу за ставкою 7%" або 0%.

Аналіз інформації щодо планування ПДВ в ТОВ «Нікопарт» в 2024 р.

Період		Склад ПЗ, грн		Податкове навантаження %	Склад ПК, грн		Сплата податку у бюджет, грн	Різниця +/- грн
		база	ПДВ		база	ПДВ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Місяць	1-15 число							
	16-30 число							
	Всього:							

Джерело: розроблено автором на основі [21]

В сучасних умовах податкове планування стає важливим елементом управління фінансами підприємства та законним методом оптимізації податкового навантаження. Для оперативного контролю податкового планування ПДВ на підприємстві рекомендується використовувати робочу таблицю 15. Таким чином, для ефективного розподілу коштів на підприємстві необхідно планувати суми ПДВ для своєчасної сплати. Дотримання зазначених правил може поліпшити контроль над фінансами підприємства щодо сплати ПДВ:

1. Розраховувати податкові платежі завчасно.
2. Підтверджувати податкове планування доказами, представленими у вигляді робочого документа та вбудованими в систему бюджетів.
3. Обчислювати дійсний показник податкового навантаження та порівнювати його з запланованим.

Отже, впровадження рекомендацій щодо використання відомостей із таблиць на підприємстві допоможе:

- Забезпечити достовірність та законність господарських операцій щодо відображення сум ПДВ в обліку.
- Визначити об'єкт оподаткування та нарахувати податок із відповідною ставкою.
- Здійснити внутрішній контроль розрахунків з ПДВ за рахунок конкретизації етапів проведення та робочих таблиць.

- Спростити складання податкової звітності.

- Покращити фінансовий стан підприємства через збереження коштів та уникнення фінансових санкцій.

Крім цього, одним із напрямків удосконалення та спрощення розрахунку податків та подання податкових декларацій може бути наступне: замість усіх щомісячних декларацій (або хоча б їх частини) можна подавати список нарахованих податків. Це могла б бути зведена декларація про нараховані податки на одному аркуші замість 10–15 декларацій загальним обсягом понад 30 аркушів. Декларацію з кожного податку з повним розрахунком можна подавати щорічно. У більшості випадків у поданих деклараціях податкові органи цікавлять лише окремі позиції. У це податкова база, пільги, величина податку. У зведеній щомісячній податковій декларації достатньо лише вказати найменування податків та суму до сплати протягом місяця. Наприкінці можна дійти висновку у тому, що вдосконалення обліку розрахунків із бюджетом із податків і зборів значно спростить розрахунок і сплату податків, допоможе скоротити документообіг і обсяг інформації, і навіть знизить витрати ведення обліку.

Переходячи до питання вдосконалення аудиту розрахунків за податками, пропонуємо розглянути світовий досвід щодо його проведення, а також використання в практиці іншими країнами е-аудиту, що і стане одним з суттєвих шляхів оптимізації даного напрямку контролю в Україні. Тож, вдосконалення аудиту податків на підприємствах є надзвичайно важливим завданням з кількох ключових причин.

По-перше, це допомагає забезпечити дотримання податкового законодавства. Завдяки аудиту податків, контролюються податкові зобов'язання та забезпечується вчасна та правильна сплата податків. Це покращує відносини підприємства з податковими органами і уникнення податкових штрафів або санкцій.

По-друге, аудит податків допомагає виявляти можливості для оптимізації податкових зобов'язань. Підприємства можуть знаходити легальні способи

мінімізації податкового навантаження і збільшення ефективності їх фінансового управління.

По-третє, аудит податків допомагає виявляти ризики та уникати податкових спорів. Підприємства можуть ідентифікувати можливі проблеми та вживати заходів для їх уникнення, що зменшує ймовірність податкових конфліктів та юридичних витрат.

По-четверте, аудит податків сприяє підвищенню прозорості та довіри з боку стейкхолдерів, таких як інвестори, банки та клієнти. Це покращує імідж підприємства та забезпечує його стабільність та конкурентоспроможність на ринку.

Незважаючи на те, що SAF-T у різних країнах є подібний формат на основі OECD SAF-T SCHEMA VERSION 2.0, місцеве законодавство по-різному визначає обов'язкові поля для заповнення звіту. Тому важливо враховувати ці конкретні правила та стандарти в кожній окремій країні.

Світовий досвід показує (табл. 3.7), що запровадження перевірених податкових файлів було поступовим і потребувало подальших коригувань, але жодна з країн, які почали цей процес, не відмовилася від його впровадження. Кожна податкова служба стикається з різними проблемами, такими як законодавче середовище, адміністративна практика та податкова культура платників податків. Тому стандартний підхід не є ані практичним, ані бажаним. Необхідно ретельно розглянути досвід країни та детально оцінити фактори, які сформували кожен підхід.

Впровадження Концепції передуватиме удосконаленню та оптимізації різних підходів в процесі здійснення контролю над податками та їх обліку, а також сприятиме пришвидшенню та збільшенню ефективності результатів податкових перевірок, крім того, невід'ємною частиною даної концепції як її наслідок буде зменшення особистих контактів платників податків з контролюючими органами, що в свою чергу дозволить знизити корупційні ризики та відкидатиме "людський фактор". Більше того, завдяки аналізу інформації, яка передаватиметься від платника податків до контролюючого органу шляхом

сучасних технологій, надаватимуться додаткові можливості з метою виявлення порушень податкового законодавства, а також їх оперативного припинення.

Таблиця 3.7

Міжнародний досвід впровадження податкових аудиторських файлів

Країна (Country)	Назва податкового аудиторського файлу (Name)	Рік впровадження податкового аудиторського файлу (First version)	Програмне забезпечення, що використовується для аналізу (Software)
Сінгапур	IAF	2005	ACI
Португалія	SAF-T (PT)	2008	IDEA
Австрія	SAF-T (AT)	2009	ACI
Люксембург	FAIA full	2008	SAPERP
Німеччина	E-Bilanz	2011	IDEA
Болгарія	SAF-T	2014	ACI (IC «Контроль»)
Нідерланди	XML Audit File Financial (XAF)	2014	ACI
Норвегія	SAF-T Financial 1.2	2014	ACI, SESAM Франція Fichier des Ecritures Comptables (FEC)
Швеція	Standard Import Export (SIE)XML	2014	ACI, SESAM
Литва	SAF-T	2015	SESAM (ICESKORT)
Польща	JPKVAT	2016	ACI

Джерело: [45]

Широке впровадження електронного аудиту платників податків в Україні можливе тільки за умови внесення відповідних змін до Податкового кодексу України. Особливою увагою слід передбачити положення, що стосуються проведення електронних перевірок, визначити умови та порядок надання та використання необхідної інформації для їх проведення. Поміж інших аспектів, які потребують вирішення при впровадженні цього виду аудиту в Україні, важливо також забезпечити навчання фахівців контролюючого органу та провести інформаційну роботу з платниками податків.

З метою регулярного та якісного контролю податків та їх обліку на підприємстві, в нашому випадку, на ТОВ «Нікопарт», пропонуємо ввести періодичний контрольний тест податків (табл. 3.8).

Тест контролю податків із заробітної плати та їх обліку на ТОВ «Нікопарт»
станом на 05.01.2024 р.

Питання	Відповідь		Примітки
	Так	Ні	
1. Чи були правильно розраховані суми ПДФО за останній податковий період?			
2. Чи визначено податкову соціальну пільгу при розрахунку ПДФО?			
3. Чи вірно розраховані суми ЄСВ за звітний період?			
4. Чи враховані всі необхідні елементи у розрахунках розрахунково-платіжної відомості?			
5. Чи проведено внутрішні перевірки для виявлення та усунення помилок у розрахунках податків?			
6. Чи застосовуються належні процедури контролю при розрахунку податку на заробітну плату?			
7. Чи реагує підприємство на зміни в податковому законодавстві та впроваджує їх в розрахунки?			
8. Чи були враховані всі можливості для зменшення податкового ризику та оптимізації платежів?			
9. Чи відповідає податкова звітність підприємства вимогам законодавства?			
10. Чи подані податкові декларації та звітність вчасно та з точністю?			

Джерело: розроблено автором

Таким чином, для українських підприємств велике значення має правильність та своєчасність нарахування та розрахунків із бюджетом, зокрема – за ПДВ. Це перш за все визначається належністю і точністю заповнення всіх первинних документів, які становлять основу для обліку податкового кредиту та податкового зобов'язання у податковій накладній, а також рівнем обліково-аналітичного забезпечення цього податку.

Наявність проблем в обліковому відображенні та розрахунках з бюджетом щодо ПДВ, різні методи його обчислення в бухгалтерському та податковому обліку, а також часті зміни податкового та облікового законодавства підкреслюють важливість пошуку шляхів удосконалення цієї складної і многогранної сфери в обліковому процесі підприємства.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження питання щодо обліку, аналізу та аудиту податків, можемо дійти наступних висновків:

1. Визначено сутність та роль податків як основного джерела доходу для держави, які фінансують різноманітні функції, включаючи соціальні програми, освіту, охорону здоров'я та інфраструктуру. Визначено, що податки можуть впливати на економічні процеси через застосування різних податкових ставок, що можуть регулювати споживчі витрати, інвестиції та економічний зріст.

З'ясовано, що прогресивні податки, які стягуються у вищих ставках з вищих доходів, сприяють зменшенню економічної нерівності та сприяють соціальній рівності. Виокремлено чотири групи податків за різними ознаками та вказано, що ці групи можуть перетинатися, що важливо для розуміння їхнього впливу на економіку та суспільство. Вказано, що податок на додану вартість (ПДВ) є формою непрямого оподаткування та що він безпосередньо не впливає на прибутковість підприємства, але відображається на ціну товарів та послуг.

2. Зазначено важливість відображення податків у фінансовій звітності підприємств, включаючи податок на прибуток, ПДВ та інші податки, а також податкові відстрочки, активи та відомості про податкові спори. Відзначено, що надходження від ПДВ становлять значну частину податкових надходжень у державний бюджет України та що це має важливе значення в контексті національної безпеки та оборони.

Підкреслено, що максимальне спрощення структури податкової системи є головною метою перед державою для забезпечення стабільності бюджету та регулювання макроекономіки, особливо в умовах сучасного економічного розвитку України.

3. Розглянуто важливість ефективного адміністрування податків на додану вартість (ПДВ) у фіскальній політиці. Визначено, що наявність чіткого та стабільного законодавства є ключовим фактором для успішного адміністрування ПДВ. З'ясовано, що складність та часті зміни законодавства можуть створювати

труднощі для бізнесу та платників податків. Вказано на важливість внесення змін у Податковий кодекс для відновлення податкового обов'язку під час воєнного або надзвичайного стану. Підкреслено, що ефективне адміністрування ПДВ є важливим аспектом для фіскальної стабільності та оптимального використання ресурсів держави.

4. Проаналізовано діяльність ТОВ «Нікопарт», що спеціалізується на виробництві та продажу меблів з натурального деревного масиву та деревоволокнистих плит. Визначено аналіз фінансового стану компанії за різними показниками, такими як ліквідність, платоспроможність, рентабельність та фінансова стійкість. З'ясовано, що коефіцієнти абсолютної, поточної та загальної ліквідності вказують на поліпшення грошових ресурсів та здатності компанії погасити поточні зобов'язання.

Вказано, що коефіцієнт ліквідності при мобілізації запасів покращився, свідчаючи про здатність компанії конвертувати запаси в грошові кошти. Відзначено зміни в структурі активів компанії за допомогою коефіцієнта відношення необоротних і оборотних активів. Підкреслено, що фінансовий стан ТОВ «Нікопарт» має різні аспекти, і оцінка його стабільності вимагає уважного розгляду різних показників та факторів. Спостерігалось покращення ймовірності банкрутства компанії в 2022 році за моделлю Альтмана, але відзначено необхідність враховувати інші фактори при оцінці фінансового стану.

5. Досліджено систему обліку ПДВ в бухгалтерському обліку, включаючи рахунки 315, 641, 643 та 644. Визначено основні первинні документи для обліку ПДВ, такі як податкова накладна, платіжна інструкція і бухгалтерська довідка. З'ясовано важливість адекватного документування ПДВ для визначення податкового кредиту та нарахування сум податку. Підкреслено, що основним завданням податкового обліку є розрахунок і сплата різних видів податків та зборів відповідно до законодавства. Вказано на наявність Наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики на підприємстві та відсутність укладених договорів про матеріальну відповідальність з працівниками.

6. Розглянуто організацію та методику аудиту розрахунків з бюджетом для забезпечення ефективності фінансового управління. Визначено податковий контроль і аудит податків як процедури для перевірки відповідності оподатковуваної діяльності чинному податковому законодавству та точності розрахунків податків. Зазначено, що документація аудиторської організації є її власністю та може використовуватися відповідно до законодавства та професійної етики.

Підкреслено важливість аудиторського звіту і висновку, в яких підсумовуються результати аудиту бухгалтерської звітності, включаючи розрахунки з ПДВ. Вказано, що аудиторський висновок може мати різні форми, залежно від результатів аудиту, та важливо точно вказати ступінь відповідальності та характер аудиторської роботи.

7. Під час дослідження виявлено, що одним із основних викликів у сфері обліку податків є занадто деталізована структура рахунків. Надмірна кількість рахунків може ускладнювати процес обліку та звітності, спеціально при визначенні податкових зобов'язань та податкового кредиту. Досліджено проблему транзитних рахунків, які, не завжди відображаючи економічний зміст операцій, можуть призводити до неточностей у обліку.

Визначено актуальність проблем обліку ПДВ в Україні, особливо з огляду на постійні зміни в податковому законодавстві. Підкреслено, що основною проблемою обліку ПДФО є стагнація системи оподаткування, не дивлячись на зміни у законодавстві. Наголошено на таємничості та непередбачуваності дій податкових органів, які можуть викликати незрозумілість та труднощі у складанні податкових декларацій.

8. Запропоновано конкретні заходи для полегшення обліку та сплати податків в Україні, такі як впровадження нових субрахунків та розширення електронного аудиту платників податків. Ці заходи спрямовані на зменшення складності облікових процесів і підвищення їхньої ефективності.

Одним із напрямків удосконалення та спрощення розрахунку податків та подання податкових декларацій визначено наступне: замість усіх щомісячних

декларацій (або хоча б їх частини) можна подавати список нарахованих податків. Це могла б бути зведена декларація про нараховані податки на одному аркуші замість 10–15 декларацій загальним обсягом понад 30 аркушів. Декларацію з кожного податку з повним розрахунком у разі можна подавати щорічно.

Щодо вдосконалення аудиту податків, широке впровадження електронного аудиту платників податків в Україні можливе тільки за умови внесення відповідних змін до Податкового кодексу України. Особливою увагою слід передбачити положення, що стосуються проведення електронних перевірок, визначити умови та порядок надання та використання необхідної інформації для їх проведення. Поміж інших аспектів, які потребують вирішення при впровадженні цього виду аудиту в Україні, важливо також забезпечити навчання фахівців контролюючого органу та провести інформаційну роботу з платниками податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання сучасної економіки : матеріали XIV Всеукраїнської наукової конференції за міжнародною участю, 15 листопада 2022 р. – Умань : УНУС. 2022. 335 с. (Дата звернення: 18.12.2023)
2. Безверхий К., Поддубна Н. Передумови впровадження е-аудиту в Україні. SCIENTIA·FRUCTUOSA (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету), № 148(2), 2023. С. 92–104.
3. Благун І.Г. Генезис теорій податкових фінансів у парадигмі фіскальнобюджетної безпеки держави. URL: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/chem_biol/nvnltnu/19_4/265_Blagun_19_4.pdf (Дата звернення: 18.12.2023)
4. Булгакова О. Довідник з обліку ПДВ. Частина 1 // Газета № 39 / 2019. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/127707> (Дата звернення: 28.12.2023)
5. Васильєва В.Г., Ключинська І.Ю. Зміни щодо документального оформлення та оподаткування відряджень в умовах розвитку цифрових технологій // Цифрове суспільство: управління, фінанси та соціум: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. Том 1. С. 50-53.
6. Гончар І.І. Методичні прийоми і процедури в аудиті. 2011.
7. Греца В.Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану // Серія ПРАВО. Випуск 78: частина 2. 2023. С. 24-31. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/285895/279944> (Дата звернення: 10.12.2023)
8. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/> (Дата звернення: 10.12.2023)
9. Дмитренко Е. С. Електронний аудит платників податків: проблеми запровадження в Україні. *Київський часопис права*, (1), 2021. С. 46-51.
10. Дубинська О.С., Костюченко О.О. Проблеми і напрями вдосконалення обліку розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України //

Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2019. Вип. 24, №Ч.2. С. 5–8. Рез. рос., англ. Бібліогр. : с. 7–8 (9 назв).

11. Дуліба Є. Фіскальна політика України в контексті реалізації фіскальної функції держави [Електронний ресурс] / Є. Дуліба // *Evropský politický a právní diskurz*. –2018. –Sv. 5, Vyd. 3. –С. 68-74. –Режим доступу: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2018/2018-5-3/11.pdf> (Дата звернення: 18.12.2023)

12. Експлейнер з ПДВ. 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/07/Eksplei--ner_PDv.pdf (Дата звернення: 18.12.2023)

13. Жилкіна Ю. В., Єдинак Т. С. Проблеми організації обліку податку на додану вартість на умовах аутсорсингу // Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 6(3). С. 94-101.

14. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» : Закон України від 26.01.1993 № 2939-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (Дата звернення: 18.12.2023)

15. Закон України про Державний бюджет України на 2024 рік // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1__%D0%94%D0%91%D0%A3_2024.pdf (Дата звернення: 12.12.2023)

16. Занько Б.М. Конспект лекцій з дисципліни «Облік та звітність в оподаткуванні». 2021. 88 с. URL: https://library.nusta.edu.ua/depository/Методичні%20матеріали/Ф-т%20податкової%20справи%20обліку%20та%20аудиту/Кафедра%20обліку%20та%20консалтингу/Облік%20і%20звітність%20в%20оподаткуванні/КЛ_Облік_і_звітність_в_оподатк_071_2021.pdf (Дата звернення: 29.12.2023)

17. Звіт Рахункової палати про результати аналізу фактичного стану та оцінка впливу законодавства на повноту і своєчасність сплати непрямих податків до державного бюджету від 20.12.2022. № 26–10. URL: <https://rp.gov.ua/upload->

files/Activity/Collegium/2022/26-10_2022/Zvit_26-10_2022.pdf (Дата звернення: 27.12.2023)

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (Дата звернення: 27.12.2023)

19. Кодекс законів про працю України // Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII (Дата звернення: 11.12.2023)

20. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с. (Дата звернення: 10.12.2023)

21. Макаренко А. П., Ананьєва І. В. Удосконалення оподаткування, обліку, податкової звітності і контролю податку на додану вартість та заходи щодо поліпшення його податкового планування на підприємстві. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 31–38.

22. Макаренко А. П., Котова Н. В. Удосконалення обліку і контролю оподаткування та сплати ЄСВ та ПДФО із заробітної плати працівників суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8428> (Дата звернення: 29.12.2023)

23. Макконелл К. *Зкономикс: принципи, проблеми и политика*: [пер. з англ.] / К. Макконелл, С. Брю. К.: Хагар-Демос, 1993. 193 с. (Дата звернення: 17.12.2023)

24. Мардус Н.Ю. Конспект лекцій з курсу Організація і методика аудиту для спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», другого (магістерського) рівня денної та заочнодістанційної форми навчання (іноземних студентів), Харків, 2018 року. 56 с.

25. Маршалок Т., Матвієнко М., Андрієнко Д., Задорожня Л. Експлейнер податок на додану вартість: особливості адміністрування і відшкодування. 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/07/Eksplei--ner_PDV.pdf (Дата звернення: 27.12.2023)

26. Масіна Л. О., Гусев А. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 20(2(48), 2021. С. 169–183.

27. Масіна Л. О., Гусев А. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, № 20(2(48). 2021. С. 169–183.

28. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту», чинний для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються з 15.12.2009 або пізніше.

29. Міжнародний стандарт контролю якості 1»Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги», чинний з 15.12.2009. (Дата звернення: 28.12.2023)

30. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) ISA. URL: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>

31. Московчук, Д. О. Сучасний стан та шляхи удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків за податками й платежами на підприємстві = The current state and ways of improvement of the accounting, analysis and audit of settlements of taxes and payments at the enterprise : дипломна робота магістра / Д. О. Московчук; наук. кер. Н. Л. Кусик; ОНУ ім. І. І. Мечникова, ЕПФ, Каф. обліку і оподаткування. – Одеса, 2018. 122 с.

32. Назаркевич І., Шутко А. Роль податків у доходах державного бюджету України. *Молодий вчений*. №9 (109). С. 139-143.

33. Нездойминога О. Є. Податки – основний важіль макроекономічного регулювання. *Економіка та суспільство*. 2016. Випуск 2. С. 142-146.

34. Нікопарт. You Control. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/42683347/ (Дата звернення: 27.12.2023)

35. Овчарова Н. В. Облікова політика в частині відображення ПДВ: основні аспекти. *Інфраструктура ринку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Вип. 9. С. 102-107.

36. Островецький В.І. Формування податкових надходжень бюджету в умовах трансформації економіки України : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01; Науково-дослідний фінансовий ін-т при Міністерстві фінансів України. К., 2006. 222 с.

37. Островська Н. С. Урікова О. М., Жаворонок А. В. Науково-методичні основи формування податкової складової бюджету // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки: збірник наукових праць. 2015. Вип. 29. С. 45-55.

38. Податкова система: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Гречко А.В.– Електронні текстові дані (1 файл: ____ Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 119 с. (Дата звернення: 10.12.2023)

39. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Дата звернення: 10.12.2023)

40. Положення про Державну податкову службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 10.12.2023)

41. Порядок заповнення та подання податкової декларації з податку на додану вартість : Наказ Міністерства фінансів України 28.01.2016 р. № 21 URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/66224.html> (Дата звернення: 10.12.2023)

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996. зі змінами і доповненнями / Україна. Верховна Рада. (Дата звернення: 12.12.2023)

43. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 12

травня 2022 року № 2260-IX / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text> (Дата звернення: 13.12.2023)

44. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків : Закон України від 21.11.2023 № 3474-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3474-IX#Text> (Дата звернення: 11.12.2023)

45. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Постанова Національного банку України; Інструкція від 29.07.2022 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#n11> (Дата звернення: 05.01.2024)

46. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (Дата звернення: 14.12.2023)

47. ТОВ «Нікопарт». Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/42683347> (Дата звернення: 27.12.2023)

48. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с. (Дата звернення: 10.12.2023)

49. Цятковська О.В. Бухгалтерський облік розрахунків з податку на додану вартість розпорядниками бюджетних коштів. Фінанси, облік і аудит. 2018. Випуск 2 (32). С. 392-407.

50. Якушко І. Роль фіскальної політики в системі державного регулювання економіки. Проблеми і перспективи економіки та управління, (3 (31), 2023. С. 36–47. (Дата звернення: 18.12.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти і науки України Університет

митної справи та фінансів

**Рада молодих учених Університету митної справи та
фінансів**

**«ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО: УПРАВЛІННЯ,
ФІНАНСИ ТА СОЦІУМ»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Том 1

28 квітня 2023 р.

Дніпро

ЗМІСТ

Секція 1. Цифрові технології у сфері обліку, аудиту, фінансів та оподаткування

Artur Nowak-Far. Can digital structure substitute for organisational one? The case of tax and customs administration in the Czech Republic, Denmark, Ireland, Poland, and Sweden	11
Karamushka D. K. Digital technologies in a financial management of an enterprise	13
Khalatur S. M. Digitization of the financial sphere of Ukraine	15
Kolodiy A. V. Application of blockchain technology in the financial sector	17
Ostapchuk S. M. Who will assess the enterprises' losses: an independent expert or a professional accountant?	19
Polishchuk S. O. Application of artificial intelligence in accounting and auditing	21
Prokopchuk O. T. Digital technologies in insurance	23
Fesenko V. V. Digital products: calculation and internal audit of cost	25
Аксюк А. О. Дотримання умов надання тарифних преференцій під час митного оформлення	27
Архипенко С. В. Громадський бюджет як найпоширеніший інструмент Е-демократії у містах. Досвід м. Кривого Рогу у партисипативному бюджетуванні	30
Атамас О. П. Як цифрові технології змінюють сучасні бухгалтерські фірми	32
Бабенко Л. В., Чепец О. Г. Цифрова трансформація обліково-аналітичного забезпечення управління бізнесом	34
Балашова О. В. Цифрові технології у сфері оподаткування України	36
Бардадим М. В. Хмарні програмні системи для бухгалтерського обліку і оподаткування	38
Бінерт О. В., Максимець О. Наслідки державного регулювання ціни на валюту в Україні під час війни	40
Бондаренко Н. М., Максимчук А. В. Упровадження електронного обліку та звітності в українських підприємствах: проблеми та перспективи розвитку	42
Бондаренко Н. М., Прилєпіна М. О. Бухгалтерський облік в умовах діджиталізації	44
Борисова Д. Є., Партика С. О. Переваги та можливості технології блокчейн у сфері економіки та фінансів	46
Вакульчик О. М. Аналітичні показники і процедури аудиту підприємств з корпоративним управлінням	48
Васильєва В. Г., Ключинська І. Ю. Документальне оформлення та оподаткування відряджень в умовах розвитку цифрових технологій	50

Водолазська О. А. Цифрові технології у страхуванні	53
Волошин І. А. Фінансові технології та їх роль у підвищенні ефективності діяльності банківських установ в Україні	55
Вощак О. В. Цифровізація банківських процедур в умовах війни	57
Гаврікова А. В. Сучасні фактори впливу на конкурентоспроможність банківських установ	59
Гаврікова А. В., Свинаренко Т. І. Розвиток цифрових технологій на ринку праці	62
Голубецький П. А. Інноваційний вплив сучасних інформаційних технологій на систему бухгалтерського обліку	65
Голячук Н. В. Розвиток цифрової економіки і трансформація обліку	67
Грабчук О. М. Обов'язкові платежі за землю: удосконалення механізму справляння	69
Григораш О. В. Цифрові технології як найбільш затребувані навички в економічній діяльності	72
Григораш Т. Ф. Прогнозування економічних ризиків України в умовах війни	74
Грилицька А. В., Кулик Ю. М., Кулик І. А. Digital-управлінський облік на підприємстві	77
Губа М. О., Мона Н. В. Трансформація банківського сектора України в умовах сьогодення	79
Губа М. О., Шуліка А. В. Актуальність цифрових фінансових послуг на сучасному етапі	82
Довгаль А. В. Особливості автоматизованого обліку праці та її оплати в бюджетних установах	84
Дубас А. Б. Фінансова стійкість банків як основа розвитку соціального банкінгу в Україні	86
Дубицький Д. П. Сучасні проблеми автоматизації обліку в Україні	89
Дудчик О. Ю., Баштовенко З. Д. Забезпеченість підприємств України фінансовими ресурсами в сучасних умовах	91
Жидовська Н. М. Цифровізація аудиту: як технології змінюють підходи до аудиторської діяльності	93
Заруцька О. П., Кузнєцова А. Я. Дослідження ризиків українських банків з використанням нейронних мереж	95
Івасенко К. І., Серажим Ю. В. Перспективи впливу цифрових технологій на фінансову діяльність держави	97
Калин Р. В. Необхідність трансформації бухгалтерського обліку електронних розрахунків в умовах розвитку електронної комерції	100
Карпенко Є. А., Копайгора І. С. Сутність і роль судово-бухгалтерської експертизи: закордонний та вітчизняний досвід	102

Кисільова І. Ю., Котухов Д. П. Цифрова трансформація в страхуванні: виклики та перспективи	104
Клименко О. С. Цифровий розвиток у напрямі пенсійної реформи в Україні	106
Книшек О. О. Переваги та інструменти цифровізації внутрішнього аудиту	108
Ковальчук А. М., Марина А. С. Особливості оподаткування електронної комерції	111
Кондратенко М. С., Владика Ю. П. Використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку підприємств	113
Корнят І. В. Інноваційні тренди розвитку пасажирського транспорту у контексті організації обліку в смартмісті	116
Короленко Р. В., Клімченко Р. А. Роль штучного інтелекту в оптимізації аналізу фінансового стану комерційних банків	118
Кошовий О. Г. Інституційні ризики цифровізації фінансових ринків та їхнього захисту від зловживань	120
Лапа М. О., Роменська К. М. Фінансова система України та ліквідність бюджету під впливом міграції населення і безробіття	126
Левкіна Р. В., Проноза О. О. Цифровізація як ключовий фактор розвитку сучасного банківського сектора в Україні	128
Левковець Н. П. Роль грошових коштів в інформаційній обліковій системі підприємства	131
Лиса О. В. Кредитування домогосподарств в Україні	133
Малецька О. І., Ціцька Н. Є., Мирончук З. П. Трансформація облікових процесів на підприємствах в умовах діджиталізації	135
Манькута Я. М., Білий Р. І. Тенденції розвитку цифрових фінансових активів і блокчейн-технології в умовах ризик-орієнтованого підходу	137
Михайличенко Н. М. Цифрові технології як чинник формування сучасних моделей та напрямів самозайнятості в Україні	140
Мінаєв Д. О. Діджиталізація обліку паливно-мастильних матеріалів в агродіяльності	142
Мітюшкін Б. С., Марина А. С. Використанні RPA у фінансовій сфері	144
Могила І.-Л. А., Скаско О. І. Обмеження та евристика податкової ситуації прийняття рішення	146
Муравський В. В., Муравський В. В. Передумови трансформації бухгалтерського обліку в умовах розвитку чат-ботів зі штучним інтелектом	148
Назарова І. Я. Електронне документування в умовах цифровізації економіки	150
Новікова Л. Ф., Івашина С. Ю. Інституціоналізація інноваційної системи України	153

Новікова Л. Ф., Ляшенко Т. Р. Цифрові технології у фінансовій та банківській сфері	155
Онищенко В. Є., Демченко С. Л. Використання інструментів штучного інтелекту в системі управління та обліку підприємства	157
Павелчак-Данилюк О. Б. Цифрові технології в системі бухгалтерського обліку на підприємствах	159
Павлова Г. Є. Як бухгалтерським компаніям підготуватися до цифрової трансформації	161
Панасейко І. М., Панасейко М. С. Система електронного адміністрування ПДВ як інструмент забезпечення автоматизованого контролю в оподаткуванні	163
Пархоменко Д. В., Франчук Т. М. Особливості впровадження систем електронного документообігу в Україні	165
Поліщук В. Г., Баб'ячук В. В., Яцук Р. І. Перспективи цифрових технологій на ринку страхових послуг	167
Пономарьова О. Б., Хмарський В. Ю. Використання сучасних інформаційних технологій в управлінні банківськими ризиками ...	169
Приходько І. П. Як цифрова трансформація змінює практику бухгалтерського обліку	171
Ревега О. І. Електронні первинні документи в обліку електронних грошових розрахунків	173
Романькова О. М., Матвєєва А. С. Етика для штатних професійних бухгалтерів	175
Роменська К. М. Бюджетні потоки України в умовах повномасштабної війни	177
Свічкач Н. М., Демченко С. Л. Вплив штучного інтелекту на бухгалтерський облік та фінансові послуги	179
Сосєдка О. В., Міняйло В. Ф. Створення цифрового банку як шлях конкурентного існування на фінансовому ринку України	182
Сотніков В. А., Усатенко О. В. Проблеми програмного забезпечення бухгалтерського обліку в умовах війни	184
Ступнікер Г. Л. Застосування ERP-систем у фінансовому управлінні компанією	186
Терещенко Т. Є. Вплив email-маркетингу на збільшення продажів страховими компаніями	188
Тополєнко Н. М. Проблемні аспекти і напрями вдосконалення внутрішнього аудиту в бюджетних установах	190
Фесенко В. В. Електронне звітування підприємств, залучених до міжнародної торгівлі	193
Хорощак Н. І., Марина А. С. Інструменти ринку капіталів	195
Ченцов В. В. Діджиталізація та її роль у розвитку вітчизняного бізнесу	197

Череповська О. В. Розвиток діджиталізації в банківському секторі України під час воєнного стану	199
Шевчук Л. А. Особливості організації бухгалтерського обліку розрахунків із замовниками в умовах автоматизації	201
Шидакова А. А., Мормуль М. Ф., Шлапак Д. О. Переваги, недоліки та перспективи діджиталізації обліку в Україні	204
Шило Ж. С. Проблеми і переваги фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової економіки	206
Шільвінська О. Л., Жигало А. В. Блокчейн-технологія в розвитку бухгалтерського обліку: сучасний стан і перспективи застосування	208
Шматковська Т. О. Моделювання у сучасних тенденціях стратегічного управлінського обліку в системі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій	210
Щебликіна І. О., Діброва В. О. Застосування штучного інтелекту у сфері фінансових послуг	213
Яценко О. В., Кравцова Н. О. Цифровізація обліку в умовах ринкової економіки	215

Секція 2. Суспільне життя в умовах війни та повоєнного відновлення: інформаційно-комунікативні, соціально-психологічні та оздоровчо-рекреаційні аспекти Інформаційно-

комунікативні аспекти

Авраменко І. А. Українські паремії та їхня трансформація в соціальних медіа в умовах російсько-української війни	218
Войтюшенко К. Д., Ятчук О. М. Реклама як комунікаційна складова на телебаченні	220
Дрешпак В. М. Редакційний контроль як визначальна характеристика медіа з позицій предмета і норм редагування	222
Діденко К. Р., Сенкевич Г. А. Особливості застосування кольорів світовими брендами	224
Думчиков О. В., Ятчук О. М. Особливості висвітлення життя українського суспільства в дніпровських медіа під час війни	227
Клочко Є. І., Чикаренко О. О. Особливості роботи українських воєнних журналістів і фотокореспондентів	229
Кодацька Н. О. Міжнародні стандарти етичної рекламної діяльності	231
Кобзар І. А. Роль освіти в процесі розвитку і стабілізації суспільства під час війни та повоєнного відновлення	233
Ліннік Д. Ю. Основні аспекти і принципи повоєнного відновлення України	235
Сенкевич Г. А. Реклама на транспорті з погляду дорожньої безпеки	237

Очерedyкo O. A., Чикаренко O. O. Забезпечення гендерної рівності як складова перемоги України	240
Хілько A. C., Кодацька H. O. Загальна концепція діяльності журналістів під час війни	243
Шамрай K. O., Лесюк O. B. Трансформація рекламного простору України в умовах інформаційної війни	245
Berezivskyi Z. P., Berezivska O. Y. Features of the educational process in institutions of higher education of Ukraine in the conditions of martial law	247
Sova O. Post-war development of the Ukrainian information and communication sphere	249

Соціально-психологічні аспекти

Влащенко B. Є. Соціально-психологічна адаптація дітей ВПО у воєнний час	252
Горобець O. P. Формування адаптивних копінг-стратегій студентів	254
Горобець I. A. Самооцінка як критерій психологічної безпеки студентської молоді у навчальній групі	256
Івоніна X. C. Психологічні особливості сприймання міжособистісного конфлікту чоловіками і жінками	258
Івчук C. P., Кокарча Ю. A. Етика використання штучного інтелекту: дослідження моральних та етичних проблем, пов'язаних з використанням штучного інтелекту в різних сферах людської діяльності	260
Крічфалушій B. M. Булінг у підлітковому віці та його соціально-психологічні чинники	262
Козіс A. A. Схильність до маніпуляцій у міжособистісній взаємодії студентської молоді	264
Кубрак O. B. Феномен війни в працях П. O. Сорокіна	266
Лагодюк C. Д., Панфілова Г. Б. Наслідки психологічної травматизації для особистості в період війни	268
Ліхачова Д. O. Домінуючі види психологічного захисту у спілкуванні студентів	270
Майданюк A. M., Лихолат O. A. Вплив раціону на когнітивні функції та психоемоційний стан студентів	272
Мормуль M. Ф., Щитов O. M., Чуванько M. C. Пропозиції з удосконалення платформ для дистанційного викладання математичних дисциплін в українських навчальних закладах за воєнних умов	274
Москалець B. O., Грановська Є. O. Тривога і тривожність у воєнний час: рекомендації з подолання	276

Назаренко Т., Склянська О. В. Культурний шок як один із факторів адаптації вимушених мігрантів до нового середовища	278
Низова А. С., Панфілова Г. Б. Проблеми психологічного здоров'я сучасної молоді	280
Ровна С. В. Роль стресу у прийнятті життєво важливих рішень на етапі ранньої дорослості	282
Склянська О. В., Негреєва А. В. Дослідження психологічної безпеки особистості студентів університету	284
Смоляр Л. В., Кокарча Ю. А. Цифрове безсмертя: технологічний прорив чи моральна дилема	286
Сурякова М. В., Микитенко Г. Є. Типи емоційного реагування та характерологічні акцентуації юнаків	288
Сурякова М. В., Мороз К. А. Самоставлення та егоцентрична спрямованість особистості підлітків	290
Сурякова М. В., Толоконіна С. О. Емоційне вигорання як психологічний феномен і функціональний стан	292
Сурякова М. В., Чернявська Є. Т. Самооцінка сексуальної привабливості та особистісна самооцінка у дорослому віці	294
Учитель І. Б., Гулько А. О. Психологічна готовність здобувачів освіти до дистанційного навчання	296
Учитель І. Б., Нехаєва Ю. Ю. Особливості емоційної саморегуляції у студентів в умовах дистанційного навчання	298
Учитель І. Б., Поваренко О. С. Мотивація до успіху співробітників організації	300
Учитель І. Б., Сірик Б. С. Комунікативна компетентність психолога як соціально-психологічний феномен	302
Учитель І. Б., Семенченко Д. Ю. Життєстійкість особистості як психологічний феномен	304
Учитель І. Б., Сурякова М. В. Динаміка комунікативної толерантності студентів-психологів	306
Учитель І. Б., Фільчук К. О. Психологічні особливості людей з різними комунікативними стилями	308
Учитель І. Б., Швець А. Д. Самоставлення особистості до власної зовнішності в юнацькому віці	310
Хоменко С. О., Саврук Т. П. Особливості соціальної адаптації фахівців реабілітаційних центрів	312
Чириченко Ю. В., Заблоцька Є. Повоєнне відновлення через призму соціально-психологічних аспектів	314

Оздоровчо-рекреаційні аспекти

Бузоверя А. Г. Особливості виховання гнучкості як складової системи фізичного виховання студентів	317
Глоба Т. А. Аналіз занять із фізичного виховання: світовий досвід ...	320

Кондратенко В. В. Формування мотивації студентів до самостійних занять фізичною культурою (на прикладі оздоровчого бігу)	323
Левіна Н. С. Використання змагальних форм проведення занять із фізичної культури	325
Луценко І. М. Активізація рухової активності студентів за допомогою аеробіки	327
Проніна О. В. Вплив війни на туристично-рекреаційний потенціал Херсонської області: можливі наслідки	330
Сердюк А., Кондратенко В. В. Система підготовки спортсменів у неолімпійських видах спорту	332
Черевко А. Д. Рухова активність здобувачів вищої освіти як засіб збереження та зміцнення здоров'я	334
Черевко А. Д., Білецький П. І. Адаптивна фізична культура у закладах вищої освіти України	336
Чикольба Г. М. Використання прийомів самозахисту для покращання стану здоров'я студентів	338
Чикольба Г. М., Чупрун А. Фізична підготовка в Збройних силах України	340
Berezivska O. Y., Berezivskyyy Z. P. Strategy for the development of tourist infrastructure in the Lviv region	342
Lutsenko I. Physical preparedness of students and academic performance of physical education in remote learning environment	344
Skrypchenko I. T. Quests with the use of modern information technologies as an innovation in the modern physical education of youth	346

Васильєва В.Г., к. е. н., доц.,
доцент кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування
Ключинська І.Ю., магістрант ЕО-22-1-зм
Університет митної справи та фінансів

ЗМІНИ ЩОДО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ВІДРЯДЖЕНЬ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Цифрові технології змінюють традиційні моделі бізнесу, виробничі ланцюги та процеси, зумовлюють появу нових продуктів та послуг, платформ та інновацій.

З 01 квітня 2023 року Законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг» від 12.01.2023 р. № 2888 (дата набуття чинності – 01 квітня 2023 року) [1] оновлений п. 170.9 ПКУ [2], що врегульовує оподаткування відряджень податком на доходи фізичних осіб (ПДФО) і військовим збором. Основні напрями зміни такі:

1) Розрахунок тривалості відрядження - чітко визначено ПКУ [2], що тривалість відрядження рахується за наказом про відрядження. Однак введена й умова: повинен бути один чи декілька доказів перебування особи у відрядженні, наприклад проїзні документи, рахунки на проживання. Як наслідок, відрядження, по якому складений лише один наказ про відрядження – такого бути більше не може. Згідно п. 170.9.1 ПКУ «фактична кількість днів перебування у відрядженні визначається згідно з наказом про відрядження за наявності одного чи декількох документальних доказів перебування особи у відрядженні (відміток прикордонних служб про перетин кордону, проїзних документів, рахунків на проживання та будь-яких інших документів, що підтверджують фактичне перебування особи у відрядженні)» [1].

2) Підтвердні документи - вони потрібні були й раніше. Новим є те, що у ПКУ тепер наведено конкретний перелік таких підтвердних документів, враховуючи можливість використання електронних квитків і електронних грошей в оплаті відрядження. При використанні електронних грошей достатньо для підтвердження витрат виписки та/або відомостей з відповідного рахунку.

До підтвердних документів належать:

- транспортні квитки або транспортні рахунки та багажні квитанції (у тому числі електронні квитки);
- документи, отримані від осіб, які надають послуги з розміщення та проживання фізичної особи, страхові поліси;
- документи (виписки та/або відомості з рахунку), що містять визначену законом інформацію про виконані платіжні операції за рахунком, до якого емітовані платіжні інструменти;
- документи, що підтверджують виконання операції з використанням платіжних інструментів;

- інші документи, що засвідчують вартість витрат [1].

3) Електронні гроші у відрядженні. Врегульовано використання під час відряджень не тільки готівкових і безготівкових коштів, але й електронних грошей. Поняття «електронні гроші» введено до п. 170.9 ПК на рівні з безготівковими. Дана зміна стосується тих роботодавців, які дійсно мають і використовують електронні гроші чи планують це робити. Відтепер електронними грошима можна не лише оплачувати відрядження, але й видавати такі гроші під звіт, а також повертати невикористані назад. Однак що таке електронні гроші та чи є вони у роботодавця? По-перше, «електронні гроші ≠ криптовалюти» (як можна подумати спершу, криптовалюти з точки зору законодавства – це віртуальні активи, а не гроші). Також це й не безготівкові кошти, й не сервіси типу LiqPay та подібні. Електронні гроші – це самостійні засоби розрахунку, які випускаються виключно емітентами, які мають на це ліцензію від НБУ. Перелік банків, які мають право здійснювати випуск електронних грошей згідно з законодавством України, можна знайти на сайті НБУ. Законодавством електронні гроші визначаються як «одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток багаточільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей» (п. 14 р. 1 ст. 1 Закону «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591) [3]. У бухгалтерському обліку електронні гроші мають обліковуватися серед інших коштів на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

4) Використання платіжної картки під час відрядження. Це стосується як корпоративних платіжних карток, так і особистих карток відряджених. У такому разі вартість витрат засвідчується документом (випискою та/або відомостями з рахунку) в електронній / паперовій формі, що містить визначену законом інформацію про платіжні операції за рахунком, до якого емітовано такий платіжний інструмент (оновлений пп. 170.9.2 ПК [4, 5]). Виходить, що при використанні картки для підтвердження витрат достатнім стає виписки/відомості з рахунку.

5) Використання авансового звіту – «Звіту про використання коштів/електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт». Найбільш суттєві зміни щодо нього такі:

- суттєво подовжено строки подачі підтвердних документів щодо відрядження, оновлений пп. 170.9.3 ПКУ. Відтак для того, щоб документально підтвердити понесені витрати та повернути невикористаний залишок виданих під звіт коштів, документи треба подати до закінчення місяця, наступного за місяцем, у якому платник податку завершує таке відрядження чи завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок особи, яка видала кошти під звіт [1].

- стала можливою електронна форма «Звіту про використання коштів/електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт» (авансового звіту). У такому разі мають бути дотримані умови законодавства щодо електронних документів [4, 5]. До 01 квітня 2023 року можливою була лише паперова форма авансового звіту.

- за стандартної ситуації складання та подача авансового звіту стає непотрібною. Авансовий звіт відтепер обов'язково подається лише, якщо по відрядженню виник оподатковуваний дохід й треба розрахувати ПДФО та військовий збір. Друга умова подачі авансового звіту – використання готівки понад суму добових (включаючи отриману з застосуванням платіжних інструментів). Такі умови містить пп. 170.9.4 ПК [1]. Пп. 170.9.4 ПК взагалі-то не виключає складання авансового звіту за стандартної ситуації. Роботодавець може й надалі вимагати його складання (хоча б з міркувань контролю за підзвітними сумами, дисципліни, систематизації та опису підтвердних документів). Однак підтвердні документи щодо витрат по відрядженню мають бути подані [6].

Таким чином, цифрові технології змінюють традиційну методологію ведення обліку та оподаткування розрахунків з підзвітними особами та вимагають постійне її вдосконалення у відповідності з сучасними новітніми технологіями.

Список використаних джерел:

1. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг»: Закон України від 12 січня 2023 року № 2888-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2888-20#Text>. (Дата звернення 18.03.2023).

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. Редакція від 05.03.2023. (Дата звернення 18.03.2023).

3. «Про платіжні послуги»: Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n2>. Редакція від 01.02.2023. (Дата звернення 18.03.2023).

4. «Про електронні документи та електронний документообіг»: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>. Редакція від 01.08.2022. (Дата звернення 18.03.2023).

5. «Про електронні довірчі послуги»: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>. Редакція від 01.01.2023. (Дата звернення 18.03.2023).

6. Онищенко В. «Відрядження по Україні 2023». / Головбух. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article>. (Дата звернення 18.03.2023).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО:
УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСИ ТА СОЦІУМ»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Том 1

28 квітня 2023 р.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками. Усі матеріали подаються в авторській редакції. За точність викладених фактів відповідальність покладається на авторів.

Підписано до друку 11.05.2023. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 21,75. Облік.-вид. арк. 19,33. Тираж 100 прим. Замовлення № 114.

Дніпро: Університет митної справи та фінансів

(свідоцтво про видавничу діяльність ДК № 6198 від 24.05.2018 р.). 49000, м. Дніпро, вул. Володимира Вернадського, 2/4

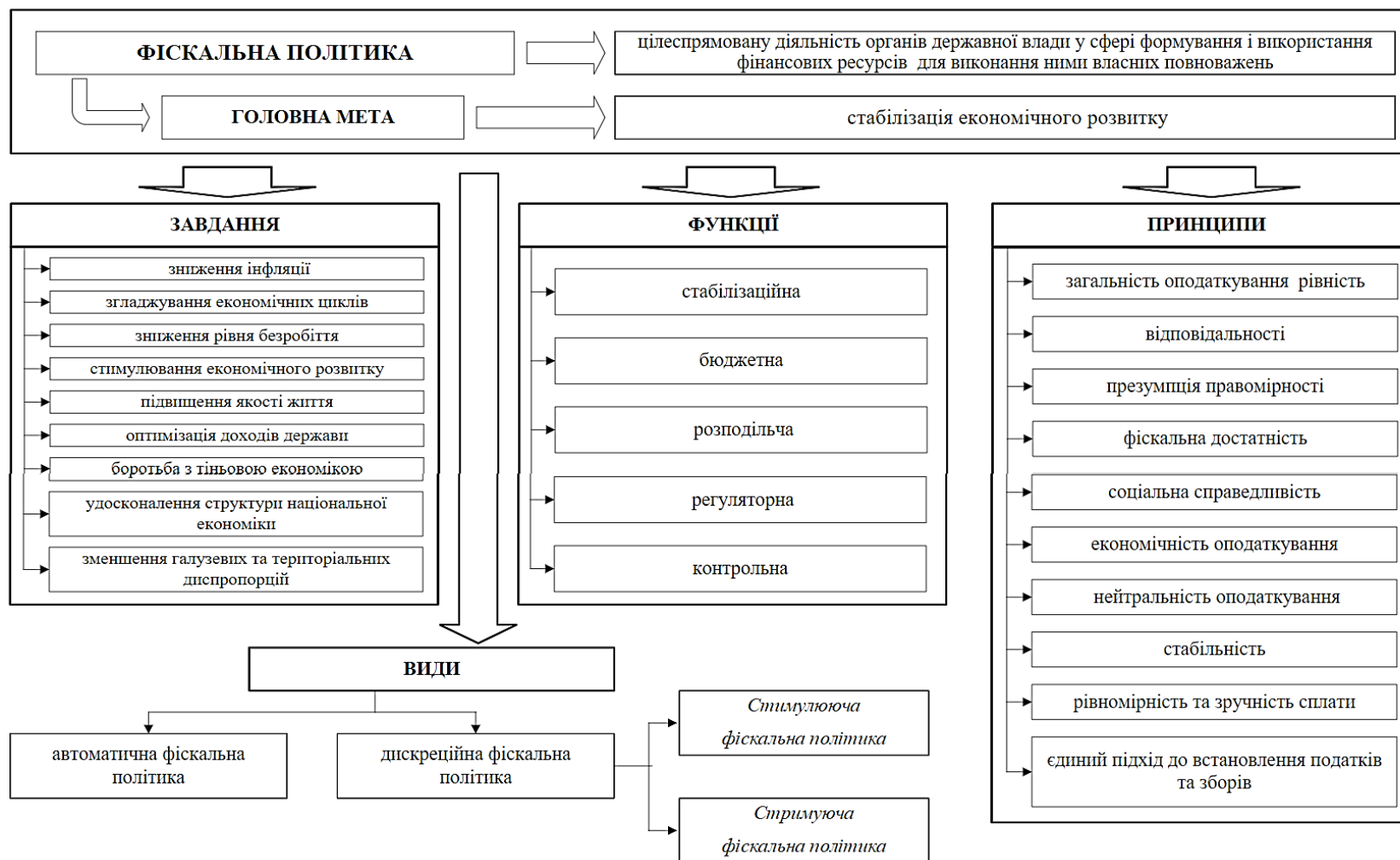

Рис. Теоретичні положення формування і реалізації фіскальної політики держави

Джерело: складено на основі [39;50;11;37]

Додаток В

Звіт про фінансовий стан ТОВ «Нікопарт» за 2019-2022 рр., тис. грн.

Активи	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	651,00	1063,00	1211,00	798,00
первісна вартість	2621,00	4613,00	7671,00	9788,00
накопичена амортизація	1970,00	3550,00	6460,00	8990,00
Незавершені капітальні інвестиції			229,00	246,00
Основні засоби	12636,00	10026,00	5720,00	3187,00
первісна вартість	19726,00	21754,00	22164,00	22453,00
знос	7090,00	11728,00	16444,00	19266,00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	46,00	46,00	46,00	46,00
Усього за розділом I	13333,00	11135,00	7206,00	4277,00
II. Оборотні активи				
Запаси	10523,00	12767,00	12038,00	7038,00
Виробничі запаси	8,00	18,00	19,00	22,00
Незавершене виробництво	10515,00	12749,00	12019,00	7016,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	9252,00	12123,00	12534,00	14692,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	3201,00	1204,00	1384,00	515,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1042,00	1618,00	2314,00	1264,00
Гроші та їх еквіваленти	13253,00	37394,00	27612,00	65971,00
Готівка	5,00	7,00	5,00	3,00
Рахунки в банках	13248,00	37387,00	27607,00	65968,00
Витрати майбутніх періодів	2,00	2,00	2,00	2,00
Інші оборотні активи	8380,00	9102,00	4920,00	3560,00
Усього за розділом II	45653,00	74331,00	61352,00	93068,00
Баланс	58986,00	85466,00	68558,00	97345,00

Продовження Додатку В

Пасиви	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
І. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	46,00	46,00	46,00	46,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	9975,00	4755,00	1305,00	15458,00
Усього за розділом І	10021,00	4801,00	1351,00	15504,00
ІІ. Поточні зобов'язання				
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	6894,00	3626,00	4083,00	6031,00
розрахунками з бюджетом	4416,00	7603,00	4978,00	8991,00
розрахунками зі страхування	437,00	515,00	26,00	454,00
розрахунками з оплати праці	9104,00	32824,00	9176,00	38821,00
за одержаними авансами	201107,00	20775,00	26681,00	19931,00
із внутрішніх розрахунків	63,00	100,00	586,00	216,00
Поточні забезпечення	4775,00	12209,00	19128,00	6071,00
Інші поточні зобов'язання	2169,00	3013,00	2549,00	1326,00
Усього за розділом ІІ	48965,00	80665,00	67207,00	81841,00
Баланс	58986,00	85466,00	68558,00	97345,00

Продовження додатку В

Звіт про фінансові результати ТОВ «Нікопарт» за 2019-2022 рр., тис. грн.

Стаття	2019	2020	2021	2022	Темп приросту, %		
					2021/2020	2022/2021	2022/2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	163049	202978	199702	157319	-1,61	-21,22	-3,51
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	96417	100869	116090	82617	15,09	-28,83	-14,31
Валовий: прибуток	66632	102109	83612	74702	-18,11	-10,66	12,11
Інші операційні доходи	1743	6823	1918	15647	-71,89	715,80	797,71
Адміністративні витрати	7464	8492	8371	4619	-1,42	-44,82	-38,12
Витрати на збут	10557	4365	5588	2431	28,02	-56,50	-76,97
Інші операційні витрати	48028	91508	68246	68460	-25,42	0,31	42,54
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2326	4567	3325	14839	-27,20	346,29	537,96
Дохід від участі в капіталі		614		3354	-100,00	100,00	100,00
Інші фінансові доходи	8085	672		179	-100,00	100,00	-97,79
Інші доходи			329	314	100,00	-4,56	100,00
Інші витрати	87	22		9	-100,00	100,00	-89,66
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	10324	5831	7178	15153	23,10	111,10	46,77
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-350	-1100	-729	-1000	-33,73	37,17	185,71
Чистий фінансовий результат: прибуток	9974	4731	6449	14153	36,31	119,46	41,90

Облік податкових зобов'язань із ПДВ [4]

Зміст операції	Бухгалтерський облік	
	Дт	Кт
Облік нарахування зобов'язань із ПДВ у роздрібній торгівлі (продаж і повернення)		
<i>1. Нарахування податкових зобов'язань у роздробі</i>		
Отримання роздрібною виручки з неавтоматизованої торговельної точки	301	7091
Нарахування податкових зобов'язань із ПДВ	7091	6434
Відображення доходу від продажу (отримано звіт за продажами з неавтоматизованої торговельної точки)	7091	702
Складено та зареєстровано підсумкову податкову накладну	6434	641/ПДВ
<i>2. Коригування податкових зобов'язань у разі повернень у роздробі</i>		
Зменшено дохід на вартість поверненого товару	704	301
Зменшено податкові зобов'язання з ПДВ (методом сторно)	704	6434
Зареєстровано в ЄРПН розрахунок коригування (сторно)*	6434	641/ПДВ
Облік зобов'язань з ПДВ під час продажу та повернення товарів, робіт, послуг, необоротних активів (у продавця)		
<i>Перша подія — відвантаження товарів, робіт, послуг, необоротних активів</i>		
Відвантажено товари, необоротні активи (виконано роботи, надано послуги)	361, 377	701–703,712
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701–703,712	6432
Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН	6432	641/ПДВ
Отримано оплату (друга подія)	311	361, 377
<i>Перша подія — передоплата за товари, роботи, послуги, необоротні активи</i>		
Отримано передоплату за товари, роботи, послуги	311	681
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, складено податкову накладну	6431	6432
Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН	6432	641/ПДВ
Відображено дохід від реалізації (відвантажено товари, надано послуги, виконано роботи)	361, 377	70, 71
Закрито розрахунки з ПДВ	70, 71	6431
Залік заборгованостей	681	361, 377
<i>Коригування податкових зобов'язань у разі повернень товарів (робіт, послуг)</i>		
Зменшено дохід на вартість поверненого товару	704	361, 377
Відкориговано податкові зобов'язання за ПДВ (методом сторно)	704	6432
Зареєстровано розрахунок коригування в ЄРПН (методом сторно)	6432	641/ПДВ

<i>Коригування податкових зобов'язань у разі повернень передоплати</i>		
Повернено передоплату покупцеві	681	311
Сторновано податкові зобов'язання з ПДВ	6431	6432
Зареєстровано розрахунок коригування	6432	641/ПДВ
Донараховано податкові зобов'язання до мінімальної бази*	949	6435
Зареєстровано податкову накладну (з типом причини 15) у ЄРПН	6435	641/ПДВ

Додаток О

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НІКОПАРТ"

Адреса: [Вкажіть адресу компанії]

Тел.: [Вкажіть телефон компанії]

E-mail: [Вкажіть електронну адресу компанії]

НАКАЗ

від "___" _____ 2023 р. № _____

Про проведення перевірки

1. На підставі Наказу Директора ТОВ «Нікопарт»
2. З метою забезпечення дотримання стандартів якості, ефективності робочих процесів та відповідності нормативним вимогам.
3. НАКАЗУЮ:
 - 3.1. Провести комплексну перевірку діяльності ТОВ "Нікопарт" у період з "1" грудня 2023 р. по "31" грудня 2023 р.
 - 3.2. Сформувати комісію для проведення перевірки у складі:
 - Казакова Ірина Максимівна, Головний бухгалтер, відповідальна за аудит фінансової звітності.
 - Максим Андрійович Литвиненко, Начальник відділу якості, відповідальний за перевірку виробничих процесів.
 - Ірина Володимирівна Петренко, Керівник відділу збуту, відповідальна за оцінку продажів та логістики.
 - 3.3. Визначити основні напрямки перевірки:
 - Фінансова звітність та податкові декларації.
 - Дотримання стандартів якості у виробництві.
 - Ефективність процесів збуту та логістики.
 - 3.4. Зобов'язати керівників відділів забезпечити всю необхідну інформацію та допомогу членам комісії під час проведення перевірки.

3.5. Комісії подати звіт про результати перевірки керівництву ТОВ "Нікопарт" не пізніше "31" грудня 2023 р.

- Контроль за виконанням наказу покласти на Казакову Ірину Максимівну, Головний бухгалтер, відповідальна за аудит фінансової звітності.

4. Наказ набирає чинності з моменту його підписання.

Директор ТОВ "Нікопарт"

Додаток П
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НІКОПАРТ"

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ

Період проведення: від "01" грудня 2023 р. до "31" грудня 2023 р.

1. Мета Перевірки

Проведення комплексної перевірки діяльності компанії з метою забезпечення дотримання стандартів якості, ефективності робочих процесів та відповідності нормативним вимогам.

2. Склад Комісії

- Казакова Ірина Максимівна, Головний бухгалтер.
- Максим Андрійович Литвиненко, Начальник відділу якості.
- Ірина Володимирівна Петренко, Керівник відділу збуту.

3. Основні Напрямки Перевірки

1. Фінансова звітність та податкові декларації:

- Перевірка повноти та достовірності фінансової звітності.
- Аналіз податкових декларацій та відповідності податковому законодавству.

2. Дотримання стандартів якості у виробництві:

- Оцінка відповідності продукції встановленим стандартам якості.
- Перевірка технологічних процесів та використання матеріалів.

3. Ефективність процесів збуту та логістики:

- Аналіз системи збуту та маркетингових стратегій.
- Оцінка логістичних процедур та ефективності доставки продукції.

4. План Перевірки

- Перший Тиждень:
 - Збір та аналіз документації.
 - Початкові зустрічі з керівниками відділів.
- Другий Тиждень:

- Перевірка виробничих процесів.
 - Перевірка системи збуту.
 - Третій Тиждень:
 - Аудит фінансової звітності.
 - Аналіз логістичних операцій.
 - Четвертий Тиждень:
 - Підготовка звіту перевірки.
 - Обговорення попередніх висновків з керівництвом.
5. Звітність
- Подання звіту про результати перевірки керівництву ТОВ "Нікопарт" не пізніше "31" серпня 2023 р.

Затверджено:
Директор ТОВ "Нікопарт"

Аудиторська фірма ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»Підприємство ТОВ «Нікопарт»Період перевірки 01.01.22 – 31.12.22**ФОРМУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ**

	дані підприємства		дані аудиту		примітки
	Дт	Кт	Дт	Кт	
податкові зобов'язання	703 703/1	641/3 641/3	703 703/1	641/3 641/3	-
податковий кредит	64 63	631 311	64 63	631 311	-

Склав бухгалтер-ревізор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

Л.О. Вишнєва

Перевірив керівник перевірки аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

М.А. Губенко

Перевірив контролер якості аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

Н.Я. Артюх

Аудиторська фірма ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»Підприємство ТОВ «Нікопарт»Період перевірки 01.01.22 – 31.12.22

**ПЕРЕВІРКА ВІДПОВІДНОСТІ ЗАЛИШКІВ НА ВІДПОВІДНІ ДАТИ
У РОЗРАХУНКАХ З БЮДЖЕТОМ**

тис. грн.

№ з/п	Показники	на 31.12.21		на 01.01.22		на 31.12.22	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1	Залишок по рахунку у Головній книзі	39,94	-	39,94	-	31,46	-
2	Показник по рахунку в балансі	39,94	-	39,94	-	31,46	-

Склав бухгалтер-ревізор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
08.02.23

Л.О. Вишнєва

Перевіряв керівник перевірки аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
08.02.23

М.А. Губенко

Перевіряв контролер якості аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
08.02.23

Н.Я. Артюх

Аудиторська фірма ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»Підприємство ТОВ «Нікопарт»Період перевірки 01.01.22 – 31.12.22**Відсутні податкові накладні від контрагентів**

№ з/п	період	назва контрагента	ПІН	загальна сума, грн.	в т.ч. ПДВ, грн.
1	листопад 2022 року	ТОВ "Чарівниця"	314439312019	254,04	42,34
2	листопад 2022 року	ТОВ "Київське енергетичне об'єднання"	314439312019	918,94	153,16
3	грудень 2022 року	ПП "ФІРМА "БЛОК"	340332912134	125,3	20,88
Всього				1298,3	216,38

Склав бухгалтер-ревізор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

Л.О. Вишнєва

Перевірив керівник перевірки аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

М.А. Губенко

Перевірив контролер якості аудитор
ТОВ «АФ «ЗАКОН І АУДИТ»
 08.02.23

Н.Я. Артюх

Результати аудиту звітності

1. Огляд

- **Період Аудиту:** 2023 рік.
- **Аудитор:** "Глобал Аудит Солюшнс".
- **Мета Аудиту:** Перевірка відповідності фінансової звітності нормативним стандартам, оцінка ефективності внутрішніх контрольних процедур та оцінка ризиків.

2. Фінансова Звітність

- **Загальний Висновок:** Фінансова звітність відображає реальний фінансовий стан компанії, з деякими незначними відхиленнями.
- **Специфічні Зауваження:**
 - Деякі розбіжності у відображенні дебіторської заборгованості.
 - Недостатня документація щодо витрат на логістику.

3. Внутрішні Контрольні Процедури

- **Загальний Висновок:** Внутрішні контрольні процедури ефективні, але потребують незначних поліпшень.
- **Специфічні Зауваження:**
 - Необхідно удосконалити систему внутрішнього аудиту.
 - Виявлено слабкі місця в процесі управління запасами.

4. Відповідність Нормативним Вимогам

- **Загальний Висновок:** Компанія в основному відповідає всім нормативним вимогам.
- **Специфічні Зауваження:**
 - Потребують уточнення процедури щодо охорони праці на виробництві.
 - Необхідно актуалізувати політику конфіденційності даних співробітників.

5. Рекомендації

- Провести перегляд та оптимізацію процесу управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.
- Вдосконалити документування фінансових та логістичних операцій.
- Покращити систему внутрішнього контролю, зокрема в секторі управління запасами.
- Оновити політики з охорони праці та конфіденційності даних.

6. Заключення

ТОВ "Нікопарт" продемонструвало хороший рівень відповідності нормативним вимогам та ефективність внутрішніх контрольних процедур. Рекомендації вказують на потенційні напрямки для подальшого удосконалення.

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

**Організація обліку, аудит та аналіз нарахування та сплати податків на підприємстві
(за матеріалами ТОВ «Нікопарт»)**

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

1.1. Економічний зміст податків та їх види

1.2. Значення податків та їх роль в бюджеті країни

1.3. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ТОВ «НІКОПАРТ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Нікопарт»

2.2. Організація обліку та документальне оформлення розрахунків за податками

2.3. Організація та методика аудиту розрахунків з бюджетом

2.4. Аналіз розрахунків підприємства з бюджетом

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ

3.1. Актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками

3.2. Шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

на тему:

Організація обліку, аудит та аналіз нарахування та сплати податків на підприємстві
(за матеріалами ТОВ «Нікопарт»)

Дипломник: студент групи ЕО22-1зм
Ключинська І.Ю.

Керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку,
аудиту, аналізу та оподаткування
Васильєва В.Г.

Мета дослідження – вивчити особливості обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом, а саме за податками, на прикладі конкретного підприємства та запропонувати напрями вдосконалення методики обліку та аудиту розрахунків за податками у сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети у роботі вирішуються такі **завдання**:

- дослідити економічний зміст податків та їх види;
- розкрити значення податків та їх роль в бюджеті країни;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення розрахунків за податками;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Нікопарт»;
- дослідити методику обліку та документальне оформлення розрахунків за податками;
- визначити порядок організації та методики аудиту розрахунків з бюджетом;
- здійснити аналіз розрахунків підприємства з бюджетом;
- підняти актуальні проблеми обліку та аудиту розрахунків за податками;
- визначити шляхи вдосконалення підходів до обліку, аудиту та аналізу розрахунків з бюджетом.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Нікопарт».

Предмет дослідження – облік розрахунків за податками на досліджуваному підприємстві.

Ознаки податків та їх характеристики

№	Ознака	Характеристика
1	Загальна обов'язковість	Ця ознака вказує на те, що сплата податків є обов'язковою для всіх суб'єктів, які підпадають під податковий закон. Немає можливості ухилитися від оподаткування, якщо особа чи компанія відповідає критеріям, визначеним законодавством.
2	Нормативна визначеність	Це означає, що ставки та умови оподаткування визначаються чіткими нормами законодавства. Суб'єкти знають, за якими правилами їм слід внести податки, і ці правила не можуть бути застосовані або змінені довільно.
3	Фіскальна достатність	Податки повинні забезпечувати державі достатній дохід для фінансування різних видатків та функцій, необхідних для забезпечення ефективної діяльності держави.
4	Нецільовий характер	Це вказує на те, що кошти, зібрані від податків, не мають конкретного призначення і не пов'язані з певними проектами чи програмами. Зазвичай вони використовуються для загального фінансування державних потреб.
5	Ефективність оподаткування	Ця ознака стосується того, наскільки ефективно податкова система збирає необхідні кошти для бюджету при мінімальних витратах і викривленнях.
6	Незворотність платежу	Означає, що суб'єкт, який сплатив податок, не може повернути собі ці кошти навіть у разі, якщо йому не надаються певні послуги чи вигоди.
7	Регулярність внесення	Податки зазвичай мають бути сплачені регулярно, у визначені строки, які можуть бути встановлені податковим законодавством.
8	Грошова форма	Означає, що сплата податків здійснюється в грошовій одиниці, необхідній для законної оплати податків.

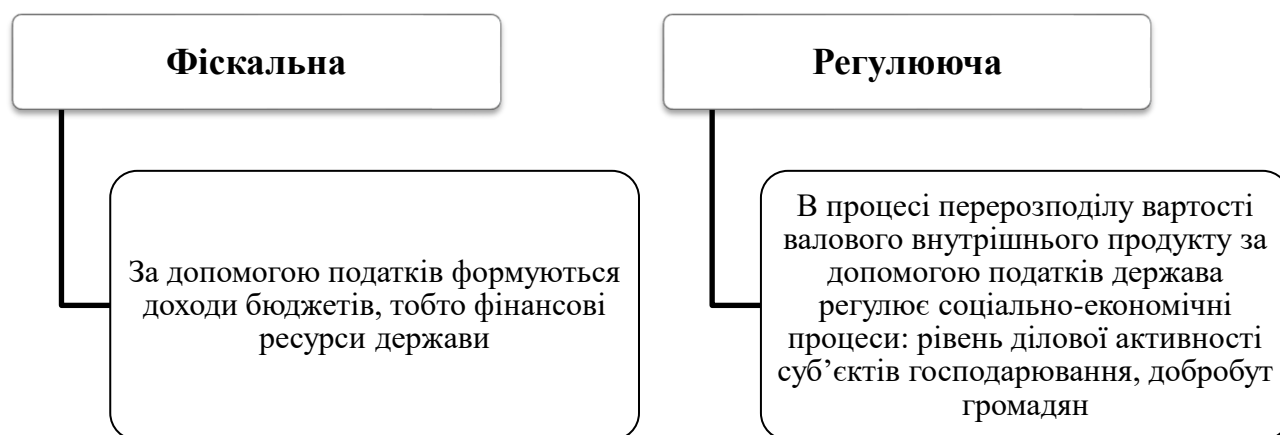

Рис. 1. Основні функції податків

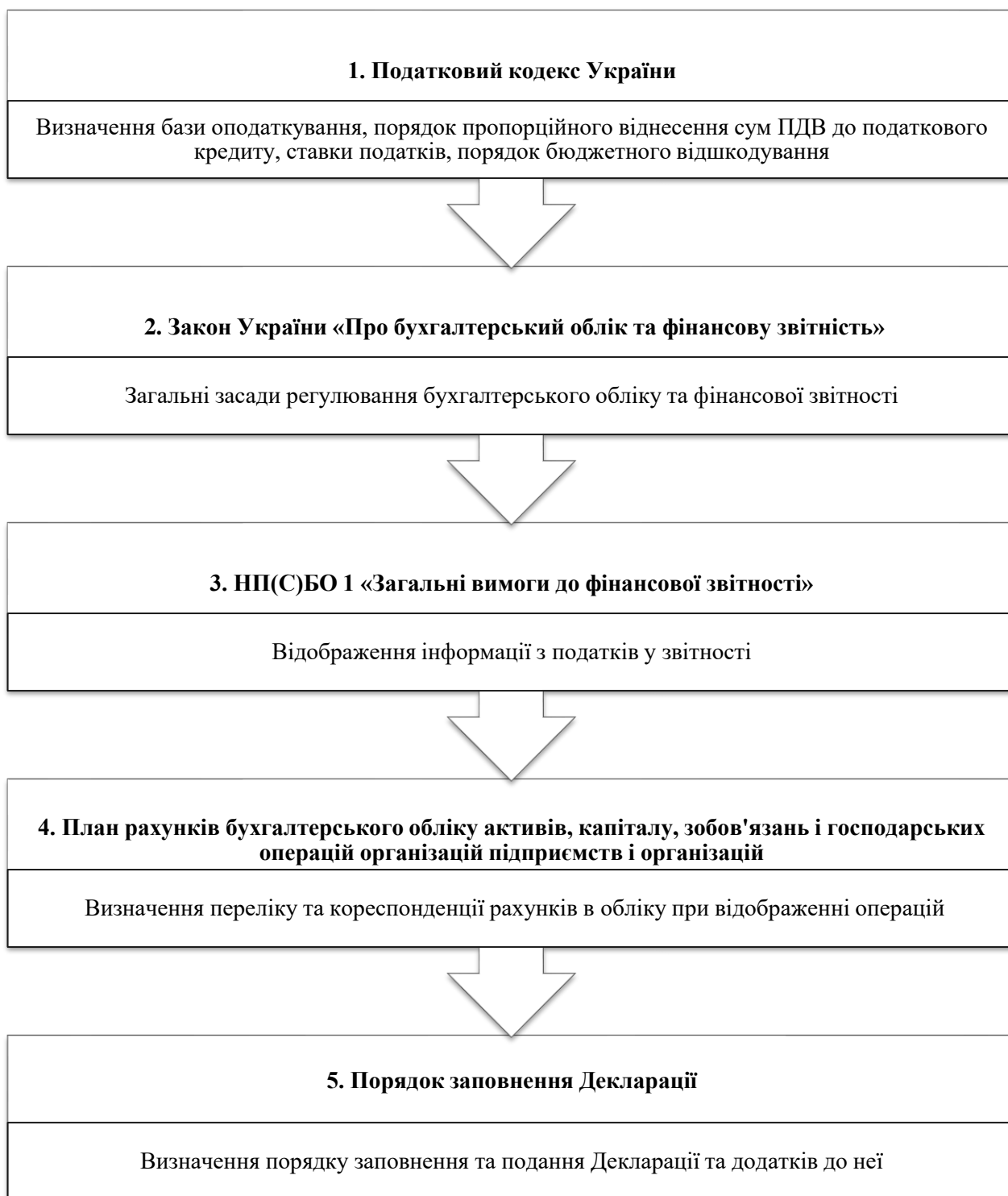

Рис. 2. Рівні нормативно-правового регулювання обліку та звітності за податками відповідно до чинного податкового законодавства України

Загальна характеристика досліджуваного підприємства

Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю «Нікопарт»
Скорочена назва	ТОВ «Нікопарт»
Код ЄДРПОУ	42683347
Дата реєстрації	10.12.2018
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Основний вид діяльності	31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі
Адреса	Україна, 53200, Дніпропетровська область, місто Нікополь, вулиця Гетьмана Сагайдачного, будинок 72

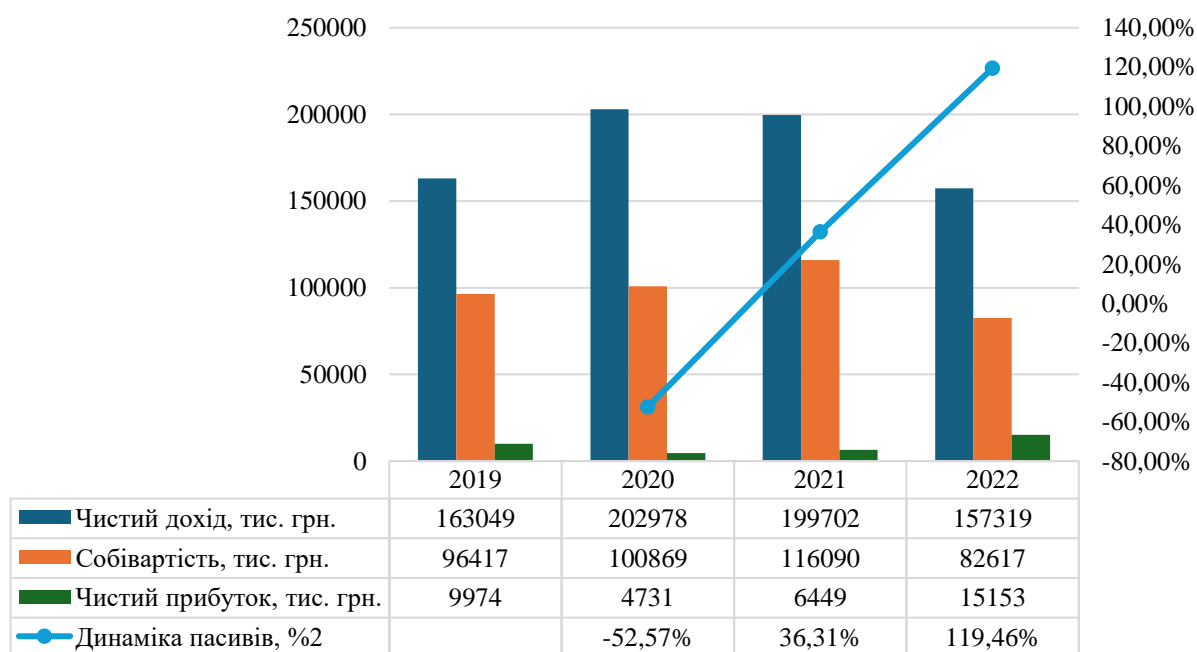

Рисунок 3. Фінансові результати ТОВ «Нікопарт»

Показники фінансової стійкості ТОВ «Нікопарт»

Показник	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,20	0,06	0,02	0,19
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,17	0,06	0,02	0,16
Коефіцієнт заборгованості (фінансової напруги)	4,89	16,80	49,75	5,28
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,07	-0,09	-0,10	0,12
Коефіцієнт маневрування	-0,33	-1,32	-4,33	0,72
Коефіцієнт постійного активу	1,33	2,32	5,33	0,28
Коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів	0,29	0,15	0,12	0,05

Таблиця 4

Показники ділової активності ТОВ «Нікопарт»

Показник	2020	2021	2022
Коефіцієнт загальної оборотності активів	0,09	0,0249	0,1886
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	-8,66	-9,36	-8,66
Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва	-8,67	-9,37	-8,68
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,6	0,2	1,1
Термін одного обороту дебіторської заборгованості	571,7	2346,1	317,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,1	0,2	0,2
Термін одного обороту кредиторської заборгованості	4340,3	1519,5	2102,1
Фондовіддача	0,4	0,1	1,1

Таблиця 5

Показники рентабельності ТОВ «Нікопарт»

Показник	2020	2021	2022
Рентабельність підприємства	0,34	0,07	0,08
Рентабельність власного капіталу	1,99	0,64	2,10
Рентабельність продажу	1,50	0,02	0,03

Таблиця 6

Ймовірність банкрутства ТОВ «Нікопарт» на основі модель Альтмана

Показник	2019	2020	2021	2022
X ₁	0,77	0,87	0,89	0,96
X ₂	0,17	0,06	0,02	0,16
X ₃	0,18	0,07	0,10	0,16
X ₄	0,20	0,06	0,02	0,19
X ₅	0,03	0,08	0,03	0,16
Z	1,90	1,46	1,49	2,16

Аналітичний облік ТОВ «Нікопарт» в розрізі рахунку 641 «Розрахунки за податками»

Номер аналітичного рахунку	Назва рахунку	Зміст
6411.1	«Податкові зобов'язання з ПДВ непідтверджені»	Сума ПДВ, включена до вартості товарів/послуг, яку відзначено у доходах, повинна бути відображена за кредитом цього субрахунку, взаємодіючи з дебетом відповідних рахунків обліку доходів
6411.2	«Податкові зобов'язання з ПДВ підтверджені»	Тут відображається обсяг ПДВ, включений до вартості відвантажених товарів/послуг та зафіксований у доходах, на який була виписана податкова накладна, зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі — ПН, ЄРПН).
6411.3	«Податковий кредит з ПДВ непідтверджений»	Сума податку на додану вартість (ПДВ), яка включена до вартості отриманих товарів/послуг, повинна бути зафіксована на дебеті відповідного субрахунку, на якому реєструється податковий кредит. Це відбувається відповідно до кредиту, зарахованого на рахунки обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та підрядниками.
6411.4	«Податковий кредит з ПДВ підтверджений»	Фіксується обсяг ПДВ, включений до вартості отриманих товарів/послуг, на який була виписана ПН та зареєстрована у ЄРПН.

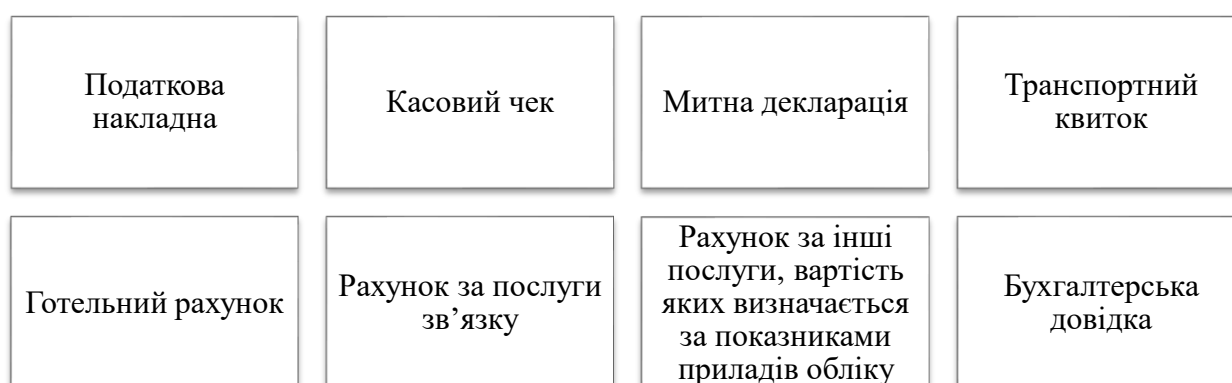

Рис. 4. Документи, на підставі яких ПДВ включають до податкового кредиту

Рис. 5. Схема послідовності документування процедур аудиту розрахунків за податками

Таблиця 8

Підходи до методик проведення аудиторської перевірки

Підхід	Зміст
Бухгалтерський	Полягає в розробці методик перевірки з різних розділів бухгалтерського обліку
Юридичний	Розробка методик з метою для перевірки різних питань з юридичної перспективи передбачає розгляд різних аспектів, які можуть перетинатися з бухгалтерськими методиками. Однак ці методики мають на меті глибше вивчення правового аспекту відображення господарської діяльності економічного суб'єкта в обліку.
Спеціальний	Розробка методик перевірки груп економічних суб'єктів, що мають загальні спеціальними ознаками
Галузевий	Розробка методик аудиту економічних суб'єктів в залежності від виду їх діяльності та галузевої належності

Рис. 6. Методичні прийоми аудиту розрахунків за податками

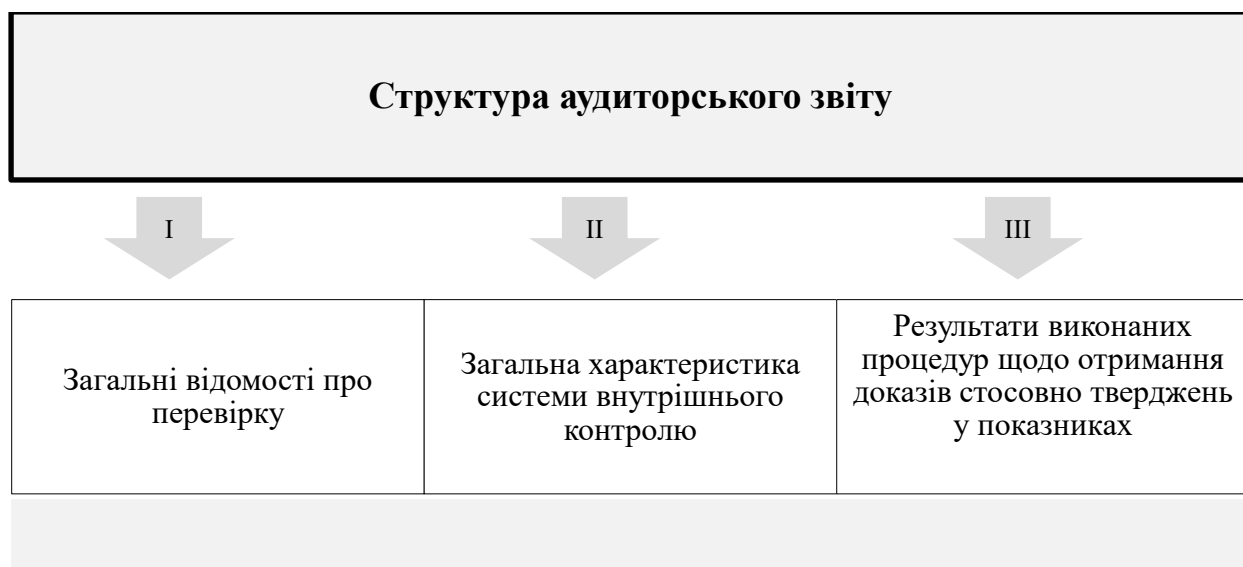

Рис. 7. Структура аудиторського звіту

Динаміка сум податків, сплачених ТОВ «Нікопарт» за 2019-2022 рр., грн.

Податки та збори	2019	2020	2021	2022
Податок на прибуток	350	1100	729	1000
ПДВ	32609,8	40595,6	39940,4	31463,8
ПДФО	7464	8492	8371	4619
Військовий збір	622	707,7	697,6	384,9
Усього сплачено податків	41045,8	50895,3	49738	37467,7
Частка ПДВ в загальному обсязі податків	79,45	79,76	80,30	83,98

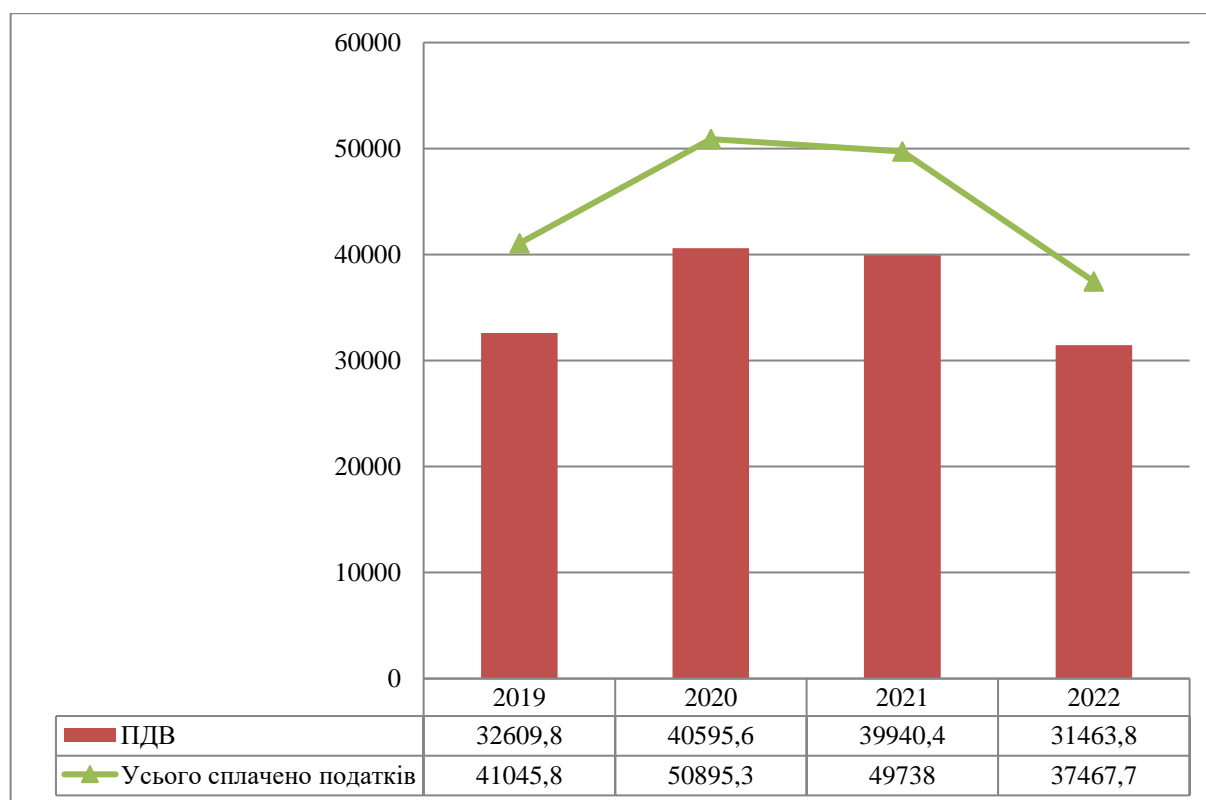

Рис. 8. Динаміка ПДВ ТОВ «Нікопарт» в 2019-2022 рр.

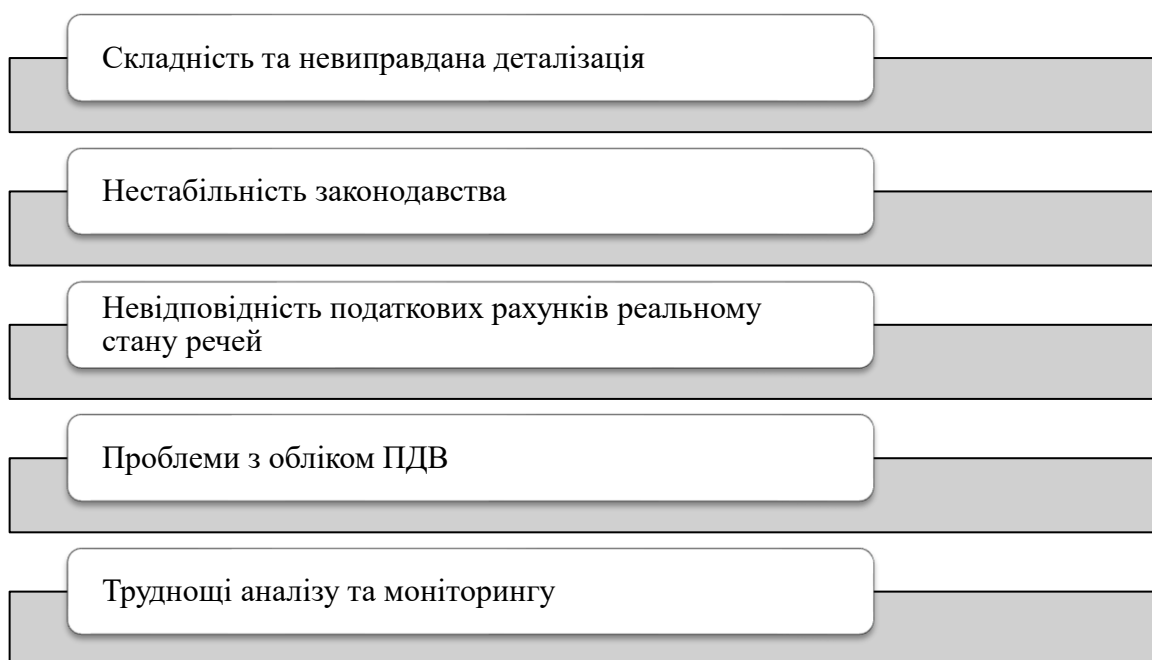

Рис. 9. Проблеми оподаткування та обліку податків на підприємствах України

Таблиця 10

Проблеми, які виникають при складанні Податкових декларацій та їх причини

Податок	Причини, що зумовлюють проблеми складання звітності
Податок на прибуток	5. Великий обсяг декларації. 6. Відсутність чіткої інструкції або порядку, яка регламентує заповнення цієї декларації. 7. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, без чіткої відповіді на поставлені питання. 8. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією.
Податок на додану вартість	7. Надзвичайно велика кількість норм, що регулюють справляння ПДВ. 8. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією. 9. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, що може становити важкість для пересічного платника ПДВ.
Акцизний податок	10. Значна кількість норм, що регулюють справляння акцизного податку. 11. Велика кількість додатків, які подаються разом з декларацією. 12. Значна кількість роз'яснень щодо особливостей заповнення, які надаються представниками податкових органів, що може бути важко зорієнтуватися для платників акцизного податку.

Розвиток електронного аудиту в Україні

Назва етапу	Характеристика
Підготовчий	Розробка вимог до електронних документів, проведення електронних перевірок
Організаційний	Розробка концепції електронного аудиту в Україні, яка визначає основи та методологію проведення електронного податкового аудиту, є актуальним напрямком. Додатково, вивчення та аналіз проекту Закону України, відомого як № 6255 від 02.11.2021, спрямованого на внесення змін до Податкового кодексу України з метою впровадження електронних перевірок (е-аудит), також є важливим етапом цього процесу.
Практичний	Встановлення обов'язкового подання: а) великими платниками податків на вимогу контролюючого органу під час перевірки стандартного файлу перевірки (SAF-T UA) та його аналізу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення з використанням сучасних методів перевірки очікується з 1 січня 2023 року; б) від великих платників податків типовий файл аудиту (SAF-T UA) очікується з 1 січня 2025 року (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства); в) стандартний файл аудиту платників ПДВ (SAF-T UA) може бути запроваджений не раніше 1 січня 2027 року (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства)

Таблиця 12

Вдосконалена форма розрахунково-платіжної відомості в частині обліку та розрахунку ЄСВ та ПДФО

№	ПІБ	Таб. номер	ПІН	Нараховано, грн			Разом	База для ЄСВ	Ставка ЄСВ	Сума ЄСВ	Утримано, грн		На руки, грн.
				Зарплата	Премії	До плати					ПДФО 18%	ВЗ 1,5%	
1													
2													
3													
	Разом												
ФОП для ЄСВ:													
ЄСВ за ставкою 22 %													
Загальна сума ПСП													
ПДФО за ставкою 18%													
Військовий збір 1,5%													

Основні недоліки та шляхи реформування чинної системи обліку ПДВ

Рівень обліку ПДВ	Недоліки чинної системи обліку ПДВ	Заходи реформування обліку ПДВ
Первинний облік	Громіздка форма податкової накладної	Виключення певних полів у податковій накладній, які не мають економічної значущості, є об'єктом удосконалення.
Вторинний облік	Наявність транзитних 643 та 644 субрахунків, які ускладнюють облік ПДВ	Вилучення 643 та 644 субрахунків. У випадку, коли підприємство визнає за доцільне окреме обліковування податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ при умовах передоплати, пропонується використовувати аналітичний рахунок, пов'язаний із 641 субрахунком.
		З метою спрощення Відомості 3.6 журналу № 3 розглядається варіант виключення інформації з 643 та 644 субрахунків.
Підсумковий облік	Відсутність відображення інформації щодо ПДВ у фінансовій звітності	Внесення доповнень у форму № 1 шляхом додавання нових статей балансу, а саме 1137 "Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (включаючи ПДВ)" та 1622 "Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (включаючи ПДВ)".
		У формі № 5 можливо внесення нового розділу, що стосується зобов'язань. Цей розділ міститиме інформацію про початкове сальдо, дебетові та кредитові обороти, а також кінцеве сальдо, розглянуті за різними податками і зборами, зокрема, за ПДВ.
	Громіздка форма Податкової декларації з ПДВ	В рамках оптимізації Податкової декларації з ПДВ можливий варіант вилучення деяких розділів, які не мають значущого економічного впливу.

Реєстр податкових накладних з розподілом на пропорціональні частини ТОВ
«Нікопарт» в 2024 р.

Назва контрагента	Номер отриманої податкової	Дата отриманої податкової	Загальна сума			Суми, які підлягають оподаткуванню			Суми, звільнені від оподаткування			100% пільгове використання		
			загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ	загальна	без ПДВ	ПДВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Всього:														

Таблиця 15

Аналіз інформації щодо планування ПДВ в ТОВ «Нікопарт» в 2024 р.

Період		Склад ПЗ, грн		Податкове навантаження %	Склад ПК, грн		Сплата податку у бюджет, грн	Різниця -/+ грн
		база	ПДВ		база	ПДВ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Місяць	1-15 число							
	16-30 число							
	Всього:							